

Uvodnik

Danijel Devetak

Ko si želimo biti brez...

Kako čudovit je naš svet! V njem smo tako svobodni, da smo postavili na glavo to, kar nas dela ljudi. Imeti hočemo vse, kar smo vedno imeli, pri tem pa zavračamo to, kar pomeni napor, žrtev, obvezo. Naš čas je čas hujšanja brez pritrgovanja, čas telovadbe brez potu, čas sončenja pod umetno ultravijolično svetlobo, čas nakupovanja brez denarja, čas, ko bi vsi hoteli služiti, ne da bi delali, čas dialoga brez poslušanja, čas prijateljevanja, ne da bi se sploh poznali. Pa tudi čas vzgoje brez pravil, čas spolnosti brez ljubezni in "tvegani", čas družine brez poroke, zvestobe, očeta ali matere in - če se le da... - brez otrok. In še, če hočemo, čas kristjanov brez Cerkev, čas svetega obhajila brez spovedi, čas smrti brez trpljenja. Seveda, obstajajo tudi bomboni in kokakola brez sladkorja, jedi brez maščob, kava brez kofeina, čokolada brez masla itd. To je še najmanj hudo. Vsekakor je očitno vse vedno bolj "lahko" in "brez", "light" in "zero"! In to je najboljše! Živimo torej v "času brez". Morda pa živimo v utvari, da lahko imamo samo to, kar je lepega in dobrega, in se izognemo temu, kar zahteva trud, čeprav konec koncev dobro vemo, da imamo opraviti samo s sencami pravih užitkov. Televizija, ki živi ob nas, z nami in v nas, uči, da lahko dosežemo, kar hočemo, brez žrtev in tveganj; dovolj je, da najdemo pravo pot. Ko pri izbiri med enim in drugim ne dajemo teže pomenu, se neizogibno zgodi, da življenje ostane brez ciljev, brez smisla. Se hočeš poročiti? Saj si še mlad... Hočeš imeti otroka? Kaj bo delal, ko bo odrasel, v svetu, kjer so mamila, aids, preknost in ozonska luknja? V službi skušaš biti čim bolj prizadeven? Saj nima smisla, itak ne boš prišel nikamor, če nisi priporočen. Smo vendar v 21. stoletju, vsaka stvar ima svojo ceno! Zakaj bi morali še biti pošteni in lojalni?! Če praviš, da trdno veruješ v vrednote, za katere si pripravljen kaj žrtvovati, si "nestrpen skrajnež", ki še ni razumel, da je vse relativno. Nedavno se je zgodilo, da italijanski parlament zaradi neustavnosti ni sprejel zakonskega predloga proti homofobiji; tako je zavržalo, da bomo kmalu potrebovali zakon proti heterofobiji... Tisti, ki se verjamejo v družino kot zvezo med moškimi in ženskimi, je vedno manj in so v očeh večine deklasirani; in vendar bi bilo prav, ko bi tudi ti imeli pravice. Novi finančni maneuver v Italiji ne bo prizadel ne lastnikov velikih premoženj ne bančnikov ne podjetnikov, temveč srednji sloj in še najbolj družine z otroki, ki itak vedno bolj drsijo proti družbenemu dnu. In vendar bi morale biti družine s svojim dragocnim poslanstvom deželne posebne pozornosti in podpore, saj skrbijo za skupno dobro; deležne pravic že zato, ker so "manjšina". Kdo je "ustvarjalna manjšina", če ne družina, ki družbi zagotavlja prihodnost? Družina je v sodobni družbi šibka, krhka in osamljena. In vendar kje se danes lahko še učimo poslušanja, potrpljenja, žrtvovanja, spoštovanja in dialoga, če ne v družini? Vse to pa seveda ni "light"...

Ni prave sreče brez žrtve. Ni rojstva brez poroda. Ni Velike noči brez velikega petka. Pravo zadovoljstvo dajejo študijski uspehi kot sad žrtev, naporni treningi, sončenje na plaži ob posušanju valov, stisk roke iskrenega prijatelja, zvestoba in ljubezen v zakonu, odgovorno starševstvo. Prepričani smo, da smo svobodni; v svetu, ki nas sili, da bi potešili umetne potrebe, pa se vedno bolj zavedamo, da prava svoboda ni pravljica ali mit, ampak resničen problem, ki vliva strah. Lažje je živeti v kalupu, ki navidez ponuja varnost. Pravo svobodo dosegajo le najmočnejši, zanjo je treba imeti pogum, treba je garati, biti lačni, da se ne bi znašli zasičeni in obenem obupani. Brez vsega, kar nas dela ljudi.

V Repnu so izročili namenu obnovljeni plac

Foto IG

O ukinjanju javnih uprav

Kaj pomeni se odpovedati političnemu in upravnemu zastopstvu

Pred nekaj tedni je v javnosti prišla v ospredje razprava o ukinjanju pokrajin in združevanju občin. Vzrok za tako razpravo je seveda finančni, ker ogromen javni dolg italijanske države ustvarja v zadnjih dneh veliko preglavic državnikom in finančnim operaterjem. Iz krčenja javnih uprav pa bi lahko državne finance pridobile nekaj kisuha. Vsaj tako mislijo nekateri. Za tako potezo ni enostavne poti. Pokrajine in občine so predvidene po italijanski ustavi. Njihova ukinitve bi pomenila ustavno spremembo z ustavnim zakonom in posebnim postopkom ter krepko, transverzalno politično voljo v parlamentu. Zadnje razprave pa so pokazale, da tega pogoja za zdaj še ni. Razprava o ukinjanju pokrajin in združevanju občin se je pojavila tudi pri nas. Najprej se je goriški župan Ettore Romoli, ki predseduje Svetu lokalnih avtonomij (Consiglio delle autonomie locali), spravil nad pokrajine. Za njim se je oglašil deželni svetnik Giorgio Brandolin (Demokratska stranka) in predlagal združitev občin v goriški pokrajini. Zadostovalo bi jih pet. Pritrdil mu je tudi doberdobski župan Paolo Vizintin, ki je potrdil potrebo po

zmanjšanju števila občin ter ukinitve pokrajin. Stranka Slovenska skupnost takim nameram odločno nasprotuje. To stališče sloni namreč na dveh predpostavkah: pokrajine in občine so tiste javne ustanove, ki so najbližje občanom in območju; v teh ustanovah imamo Slovenci največ izvoljenih predstavnikov, ki torej lahko učinkovito zastopajo pravice naše narodne skupnosti. Stališče slovenske stranke je naletelo na nekatere pomisleke, na podlagi katerih ne bi bilo primerno, da se sedaj Slovenci postavimo na okope za obrambo goriške in tržaške pokrajine ter občin. Bolje bi bilo, da bi se predstavili s konkretnim predlogom, ki bi upošteval tako sedanje politično stanje v državi kot pravice Slovencev. Iz razvoja navedenih dejstev je jasno, da je problematika zelo široka in tudi pomembna. Dodamo ji lahko problem komisarske uprave gorskih skupnosti, kjer smo Slovenci že bili ob pomembno predstavnisko vlogo. Kraške gorske skupnosti ni več kljub obljubam Illyjeve deželne uprave. Briško-beneška gorska skupnost pa je že dve leti v rokah komisarske uprave. Pod udarom so sedaj

rajonski sveti, ki jih je državni zakon leta 2009 ukinil. Deželi FJK je uspelo jih rešiti z deželnim zakonom 1/2011. Ohranili so se v občini Trst. V Gorici pa je na obzorju krčenje z deset na štiri. Res je, da je italijanski ustroj javne uprave pod velikim pritiskom zaradi hude finančne krize. Vendar razlogi niso v ustroju, temveč v slabem upravljanju, za kar so odgovorni ljudje in ne struktura. Krivično je zato, da moramo vsi plačevati napake nekaterih. Slovenci v Italiji (še) ne razpolagamo z zagotovljenim predstavnštvom v izvoljenih telesih države in njene javne uprave. Zaradi tega bi nas vsako omenjeno krčenje neposredno prizadelo. Posebno trd je in bo ta udarec, ko gre za lokalne avtonomije, kot so pokrajine, občine, rajonski sveti ter gorske skupnosti. Zmanjševanje našega predstavnštv, ki si ga moramo vselej zagotavljati sami, je primerljivo ukinjanju dvojezičnih napisov. Seveda bi bilo zelo koristno, ko bi kot narodna skupnost imeli skupno strategijo ali predlog, vendar do tega bo težko prišlo. Z odobravanjem ukinjanja in krčenja pokrajin, občin in rajonskih svetov, z odpiranjem zelenih luči se je že izkazalo, da se obnašamo - kot navadno - razdeljeno ali celo razpršeno. O kakem namigu, da bi pri tem uveljavili zaščitno zakonodajo (npr. Okvirno konvencijo Sveta Evrope za zaščitno narodnih manjših), pa ni ne duha ne sluha.

Julijan Čavdek

Pogovor

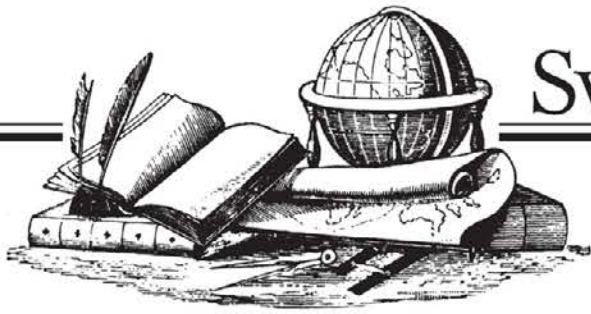

Vladimir Vremec in Carlo Grgič sta spregovorila o težavah Krasa in slabega odnosa javnih uprav do njega

3

23. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje bo 7. avgusta 2011

Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenjskih duhovnikov vabita rojake iz zamejstva, izseljenstva in domovine, naj se prvo nedeljo v avgustu, in sicer 7. 8., udeležijo romanja na Sv. Višarje. Pešpot se bo začela ob 8. uri ob vznožju gore nad Žabnicami, od koder se bodo udeleženci ob premišljanju križevega pota povzpeli k cerkvi Matere Božje. Kdor želi, ima za vzpon na voljo žičnico. Ob 10.30 bo predavanje g. Viljema Černa iz Terske doline. Slovesno mašo bo ob 12. uri daroval ljubljanski nadškof dr. Anton Stres. Ob 13. uri bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki mu bo sledilo družabno srečanje. Pri maši in kulturnem programu bo sodeloval pevski zbor Slovenski cvet iz Nemčije.

Skupno zastopstvo Slovencev v Italiji

Pismo Napolitanu o Dvojezični šoli v Špetru

Predstavniki Skupnega zastopstva Slovencev v Italiji so v zvezi s stanjem Dvojezične dvostopenjske šole v Špetru naslovili na predsednika republike Giorgia Napolitana, ministrice za šolstvo Mariastello Gelmini, predsednika Deželnega odbora FJK Renza Tonda, deželnega odbornika za šolstvo Roberta Molinara, podtajnika na zunanjem ministrstvu sen. Alfreda Mantico, ravnateljico deželnega šolskega urada za FJK Daniela Beltrame in vršilca dolžnosti vodje urada za slovensko šolo Tomaža Simčiča ter v vednost pristojnim vladnim predstavnikom v Sloveniji dopis, ki ga prilagamo v celoti:

Spoštovani, obračamo se na Vas kot predstavniki Skupnega zastopstva Slovencev v Italiji, da vam predložimo težek trenutek, ki ga doživlja Večstopenjski zavod z italijansko-slovenskim poukom v Špetru in za rešitev katerega, žal, do danes ni videti jasnih in hitrih odločitev, še posebej zaskrbljujoč pa je položaj dvojezične nižje srednje šole.

Po evakuaciji in posledičnem zaprtju šolske stavbe v Ul. Azzida 9 dne 5. marca 2010 so učence in dijake, ki obiskujejo Večstopenjski zavod, začasnoma namestili v druge prostore v Špetru: vrtec (65 otrok) v nekaj učilnic v Dijaškem domu, osnovno šolo (111 učencev) delno v Dijaški dom, delno v

severno krilo nekdanjega učiteljskega, nižje srednje šole (43 dijakov) pa v nekaj uradov v prtiličju sedeža Gorske skupnosti Ter Nadiža Brda.

Za posebno problematično se je med lanskim šolskim letom izkazala prav ta zadnja rešitev in upati je bilo, da bo dvojezična nižja srednja šola s prihodnjim šolskim letom našla, začasno, zavetje v tamkajšnji italijanski nižji srednji šoli Dante Alighieri, in to v duhu sodelovanja, kot je poudarila Ministrica za šolstvo, ko je dejala, da "bodo potrebne majhne žrtve na obeh straneh: dvojezični šoli namreč zaradi objektivnih razlogov ni mogoče zajamčiti popolne logistične enotnosti, od drugih šolskih ustanov, ki delujejo na istem teritoriju, pa se pričakuje, da bodo začasno prispevale k rešitvi problema šolskih prostorov za dijake dvojezične šole".

V tej situaciji je seveda temeljnega pomena vloga krajevne občinske uprave, ki je v začetni fazi razmišljala o tem, da bi za dvojezično nižjo srednjo šolo poiskala gostoljubje v šoli Dante Alighieri, in je skladno s tem predvidela tudi prilagoditev stavbe varnostnim predpisom. Na zadnjem občinskem svetu, 30. junija 2011, pa se je glasovanjem večine izrekla proti tej rešitvi, svojo odločitev pa je utemeljila tudi s "težavami upravljanja in promiskuiteto".

Ta sklep in splošno stanje glo-

boko obžalujemo, obenem pa nas vse to tudi močno zaskrblja. Dvojezična šola v Špetru raste iz leta v leto in to je izraz njene kvalitete in zadovoljstva uporabnikov oz. družin. Za našo skupnost gre za ustanovo primarnega pomena, ki edina v videnski pokrajini zagotavlja izobraževanje tudi v slovenskem jeziku, poleg tega pa zaradi svojega evropsko naravnega pedagoškega in izobraževalnega modela predstavlja cvetico v gumbnici celotnega deželnega in širšega šolskega sistema.

Izbire krajevne občinske uprave dejansko hudo penalizirajo del učencev in dijakov istega območja, obenem pa ustvarjajo velike težave družinam in šolskemu osebju.

Iz vseh teh razlogov in na podlagi vabila Ministrice za šolstvo k sodelovanju in medsebojni obogatitvi, Vas prosimo, da posredujete, zato da bo tudi učencem dvojezične šole zagotovljena pravica do izobraževanja v sprejemljivih okoliščinah in predvsem, da se odpravi diskriminacija do tistih, ki so se odločili za dvojezično izobraževanje.

Najotpleje se vam zahvaljujemo za vašo pozornost in vas prav lepo pozdravljamo

Senatorka Tamara Blažina
Igor Gabrovec, deželni svetnik,
Igor Kocijančič, deželni svetnik,
Rudi Pavšič, predsednik SKGZ,
dr. Drago Štoka, predsednik SSO.

Finančni rebalans Dežele

Igor Gabrovec o dolžnosti do slovenske narodne skupnosti

Vprašani še vedno izničnega deželnega sklada za slovensko manjšino in spoštovanje obvez, ki so zapisane v protokolu o "Prosecu doc", sta bili v ospredju posega deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca v uvodni razpravi ob sprejemanju finančnega rebalansa FJK. Gabrovec se je še najprej navezal na splošno krizno sliko gospodarskega stanja, ki ne prizanaša niti posameznikom, družinam in podjetjem naše dežele. "Pozitivnih znakov je malo in so vsekaror zelo šibki, medtem ko so še kako realno neizprosni pokazatelji o mladinski brezpo-

selnosti in o naraščajočem številu tistih, ki z okleščeniimi dohodki ne shajajo" je poudaril

Foto IG

deželni svetnik Gabrovec. Posebej je nato izpostavil nekaj vprašanj, ki jih postavlja v os-

predje tudi v obliki vložnih pravkov k besedilu finančnega dokumenta. Glede uresničevanja protokola o Prosecu, ki sta ga pred letom dni sklenila tudi Dežela in kmetijsko ministrstvo, je Gabrovec prvi podpisnik dveh amandmajev, ki jih je podprla skupina na Tržaškem izvoljenih deželnih svetnikov vseh političnih skupin večine in opozicije. Z njimi podpisniki zahtevajo dodatnih 200.000 evrov

v sklad (trenutno tehta 800.000 evrov) za obnavljanje terasastih vinogradov na kraškem robu ter okrepitev finančne postavke za pripravo načrta za razvoj kmetijstva na Tržaškem. Gabrovec si ne dela utvar, da bodo popravki avtomatično sprejeti, prej nasprotno, saj je sredstev tudi v kmetijstvu daleč premalo in vsako območje v deželi izpostavlja svoje potrebe in prioritete. "Signal neobičajne enotnosti s strani tržaških politikov pa je novost, iz katero gre vlagati ne glede na izid tokratnih prizadevanj", je mnenja Gabrovca.

V zaključku svojega posega je Gabrovec opozoril na škodo zaradi toče, ki je pred dnevi hudo prizadel vinogradnike na Krminskem in katerim mora Dežela izkazati vso možno solidarnost in konkretno podporo zlasti v obliki novih sredstev za obnavljanje vinogradniških površin in iskanje novih tržišnih niš.

Svet slovenskih organizacij

Stališče glede krčenja finančnih prispevkov

Razdelitev finančnih sredstev, na podlagi razpisa za leto 2011, ki ga je objavil Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, je vsebovala tudi prese- netljivo krčenje na račun dveh krovnih organizacij SSO in SKGZ, ki zastopata slovensko narodno skupnost v Italiji. Poteza Urada je sprožila široko razpravo tako med Slovenci v Italiji kot tudi v Sloveniji.

Poslanec Miro Petek, predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu, je na Državni zbor v zvezi z omenjenim krčenjem dne 7. junija letos naslovil pisno poslansko vprašanje na odgovorne- ga ministra dr. Boštjana Žekša. V pismu poslanec Petek sprašuje mi- nistra Žekša po razlogih znižanja denarnih sredstev obema krovni- ma organizacijama in če je še možnost dodatne dodelitve v dru- gi polovici leta.

Minister Žekš je poslancu Petku preko predsednika Državnega zbora pisno odgovoril 7. julija. V tem odgovoru utemeljuje krčenje sredstev, češ da v slovenski narodni skupnosti sami v Italiji še niso bili sprejeti ukrepi za racional- nejše delovanje organizacij. Pri tem dodaja, da je Urad pripravljen del sredstev prispevati, če bosta krovni organizaciji pozitivno od- govorili na pričakovanja racionalizacije. Minister Žekš se pozitivno ocenjuje ustanovitve mešane komi- sije SSO-SKGZ.

Predsednik SSO Drago Štoka je v zvezi z omenjenim stališčem se- stavil odgovor, ki ga je sprejel Iz- vršni svet SSO. Odgovor je bil po- slan poslancu Miru Petku, Uradu za Slovence v zamejstvu in po sve- tu, Predsedniku Državnega zbora RS, Predsedniku Republike RS, Predsedniku Vlade RS, zunanje- mu ministru, na Veleposlaništvu RS v Rimu in na Generalni Konzulat RS v Trstu.

Trst, 2. avgust 2011
Svet slovenskih organizacij

Stališče SSO glede prispevkov iz Slovenije

Slovenci v Italiji si iskreno prizadevamo za krepitev medsebojnega sodelovanja in za večjo učinko-

vitost, ker bomo le tako lahko prišli do boljših rezultatov.

Slovenske organizacije v Italiji se v celoti zavedamo potrebe po skrb- nem ravnanju s sredstvi slovenskih davkoplačevalcev, ki jih Slovenija namenja za ohranjanje in razvijanje slovenske identitete med rojaki zunaj Slovenije. Finančne podpore morajo biti pora- bljene racionalno, zakonito in njihova poraba mora biti razvojno naravnana v korist slovenske narodne skupnosti.

Slovenske organizacije v Italiji se ves čas svojega obstoja srečujejo z negotovostjo izplačil proračun- skih sredstev italijanske države in so prav zato zelo skrbne pri pora- bi denarja, katerega natančna viš- ina je znana šele v drugi polovici leta, ko je glavnina projektov in programov že zaključena.

Tudi zaradi teh okoliščin in slabih izkušenj iz preteklosti smo po za- četni zadržanosti zelo dobro spre- jeli finančne podpore iz matične domovine, ki temeljijo na osnovi vsakoletnega javnega razpisa. Prav razpisni pogoji so tista opora, ki nam in našim članicam – pa tudi drugim iz zamejstva – nakazujejo prioritete, ki naj jih vključujemo v svoje programe in projekte. Ob tej priložnosti se želimo pono- vno zahvaliti za vso finančno pomoč in vsestransko podporo, ki nam jo stalno zagotavlja matična domovina.

V priloženem odgovoru ministra dr. Žekša nas moti njegova name- ra, ki jo dojemamo skoraj kot pri- silo, po sprejemanju naše orga- niziranosti. Prepričani smo, da nobena še tako iskrena želja po ra- cionalnejši porabi sredstev iz slo- venskega proračuna ne more opravičevati ravnanja, ki ni v pri- stojnosti slovenske vlade in ki je v nasprotju z 11. in 12. členom Zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja.

Istočasno želimo tudi opozoriti, da isti zakon (členi 48, 51, 52 in 53) in v ministrovem odgovoru citirane Uredbe o izvajanju fi- nančne podpore za ohranjanje in razvijanje slovenske identitete zunaj Republike Slovenije zagotavljajo možnost, da se v besedilu

javnega razpisa po- drobneje določijo in navedejo pogoji za vse prejemnike ter izpolni zahteva po zakonitosti in smotrnosti iz- vajanju finančnih podpor (člen 55 istega zakona).

V pismu navedeni predlog za nadomestitev neupra- vičeno in nezakonito zadržanih finančnih podpor za obe krovni organizaciji SKGZ in SSO, preko t. i. intervencijskih sredstev Urada, ni v skladu z namenom uporabe intervencijskih sredstev.

Predlagamo, da predstojnik Ura- da Vlade RS za Slovence v zamej- stvu in po svetu krovni organizaci- jama čim prej nakaže manjkajočo razliko sredstev za le- to 2011. Opozarjamo tudi, da je s svojim neupravičenim odtego- vanjem finančnih podpor za le- tošnje leto krovni organizacija- ma ogrozil njuno koordinativno vlogo znotraj organizacij sloven- ske skupnosti v Italiji in tudi nju- no nastopanje pred predstavniki italijanske države, ker smo bili za površne opazovalce predstavljeni kot problematični sogovornik. To pa se je zgodilo prav v času, ko so pri nas in pri Predsedstvu Vlade Italijanske republike potekali in- tenzivni pogovori za oblikovanje posebnega omizja za slovensko manjšino.

Najodločneje zavračamo takšne nesprejemljive in izsiljevalske po- skuse poseganja v našo organizira- nost, ki je rezultat posebnih zgo- dovinskih okoliščin, skozi katere se je za svoj obstanek borila slo- venska narodna skupnost v Italiji. Podpiramo pa vse napore, da bi v sodelovanju z Republiko Slove- nijo in Italijansko republiko priš- lo do uspešnega modela manjšin- skega varstva, ki bi zagotavljal tu- di racionalno rabo proračunskega denarja.

Če v zelo kratkem času ne bo priš- lo do ustrezne spremembe finanč- ne podpore za obe krovni organi- zaciji, predlagamo, da se skliče Kom- isija DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, kjer bi se pogovorili o nesprejemljivem rav- nanju Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in spreje- li ustrezne sklepe, ki bi zagotavlja- li celovito izvajanje slovenske za- konodaje in nemoteno delovanje slovenskih organizacij v Italiji.

Trst, 13. julij 2011
Za Svet slovenskih organizacij
Predsednik
Dr. Drago Štoka

Povejmo na glas

Ali strpno sobivanje ali nasilje

Tragični dogodek na Norveškem je doka- zal, da živimo v zelo dramatičnem času in da je mir le navidezen. Vsaj od napada na New York pred desetimi leti se v razvitem svetu bije bitka med trdim reševanjem problemov in med prepričanostjo, da je mogoče uresničiti mirno sožitje med različnimi civilizacijami in verami. To toliko bolj, ker se Evropa hitro polni s priseljenci, ki so praviloma drugačne kulture in drugačnega življenjskega nazora. Terorizem islamskega fundamentalizma je vse skupaj pri- gnal tako rekoč do vrelišča: je sožitje z drugimi narodi in verami sploh možno? Kaj ni edina pot trda roka, ki naj sovražne skrajneže iztrebi, priseljenca pa postavi pred izbiro, da sprejmejo naš način življenja ali pa odidejo, od koder so prišli? Sožitje je utvara sanjačev in tistih, ki nimajo dovolj ponosa, da bi odmerili prišlekom prostor, ki jim pripada, to je, da delajo in se poniž- no zavedajo sreče, da lahko živijo med nami. In tako smo se odpravili obračunavat s skrajneži na Bližnji vzhod in v Azijo v imenu humanitar- ne vojne, ki pa ima strašne posledice. Poleg mrt- vih tudi ekonomsko izčrpanje, saj se javni dolg v Združenih državah Amerike strmo dviga točno deset let vojaških posegov do sedanjega kritičnega stanja. Humanitarna vojna kot nekakšna zrna trda roka, kar vse skupaj usta- varja združje nelagodne nedorečenosti: verja- memo v sožitje, ali le pogojno, ker ne moremo pristajati na delovanje skrajnežev? In v tej situa- ciji stopi na prizorišče neki Anders Behring Brei-

vik ter izvede nezalisan in nečloveški pokol. Proti muslimanom, ki jih na smrt sovraži, ker kolonizirajo Evropo? Ne, ampak proti zmerni norveški in evropski politiki, ki muslimansko "invazijo" dopuščata, in to v imenu nekakšnih marksističnih idej. Dogodek je bil pravi šok, saj so ali smo bili vsi prepričani, da gre za teroristični napad skrajnega muslimanstva. Oglasil se je celo Obama, "da se boj proti terorizmu nadaljuje in da moramo biti vsi še bolj med seboj povezani". Potem zadrega, v začetku molčijo tu- di politično vse močnejše skrajne desničarske stranke v vsaj sedmih evropskih državah. In po- tem prepoznanje, da bo treba določene stvari natančneje doreči, saj napad krščanskega funda- mentalista zahteva jasn odgovor, sicer lahko v razvitem svetu, torej med nami, polagoma spodbudi prav ostre in trde prijeme, ker s tuji- pač ni mogoče drugače. Še več, ker ni mogoče drugače s tistimi, ki so drugačne vere oziroma niso kristjani. Situacija je mučna, ampak iz vsake tragedije je nujno potegniti kaj koristne- ga, sicer so bile žrtve zaman, in edino koristna je še odločnejša in trdnješa opredelitev za razu- mevanje sobivanje z vsemi drugačnimi, to je edina pot, ki je vredna naše kulture in naše kul- turnosti. V to pot je nujno zares in celovito verjeti, sicer se nas bo pričela lotovati ogroze- nost in bomo polagoma postali nestrpn, funda- mentalistični in ni izključeno, da nazadnje lahko tudi nasilni.

Janez Povše

Camberjev predlog o preštevanju je čisto instrumentalen

Predlog deželnega svetnika Berlusconijeve stranke Piera Camberja o preštevanju Slovencev v okviru 15. splošnega popisa prebivalstva je čisto instrumentalna pobuda, ki odgovarja zahtevam italijanskih nacionalističnih skrajnežev na Videmskem. Prvič gre poudariti, da so popisne pole v glavnem že naročene in morda tudi že tiskane. Zlasti pa ne gre prezreti dejstva, da je zahteva po opredelitvi posameznikov na osnovi etnične pripadnosti zelo vprašljiva, saj jo lahko uokvirimo v poskus vsiljenega zbiranja zelo občutljivih podatkov, ki so tudi ustavno zaščiteni.

Pričakovati je, da bo ostal Camberjev predlog brez vsakega odziva, pa čeprav nas pobuda zelo spominja na zloglasno anketo, ki jo je lansko poletje med svojim prebivalstvom izvajala občinska uprava v Reziji. Ta se je sicer sklicevala na anonimnost anketiranih, kar pa ne spreminja bistva. Očitno si v tistih krajih marsikdo zelo želi, da bi na ljudi postavjal nekakšne žige, ki nas zaskrbljujejoče spominjajo na temna obdobja polpretekle zgodovine.

Igor Gabrovec
Deželni svetnik SSK

POGOVOR Carlo Grgič in Vladimir Vremec

Kje je osnovno spoštovanje do ljudi, ki na tem področju živijo in delajo?

Skupna lastnina jusarjev v tržaški pokrajini znaša okrog 4.300 hektarjev, v Sloveniji pa 800 hektarjev. To je dokajšnja površina, ki pa jo morajo jusarji in Agrarna skupnost budno štiti nad številnimi napadi. Jusarske organizacije in njihove zahteve ostajajo po mnenju Carla Grgiča, predsednika skupne lastnine iz Padrič in predstavnika Državne Konzulte skupne lastnine, in podpredsednika openskega jusa in predsednika Agrarne skupnosti, ki združuje 29 jusov-srenj v tržaški pokrajini, Vladimirja Vremca, trd oreh za vsakdanjo politiko, zlasti pa za javne uprave, ki še niso docela sprejele koncepta skupnega lastništva. "60% našega časa in veliko našega denarja moramo žal potrositi v sporih in jalovih polemikah z javnimi upravitelji. Ti nam dan za dnem strežejo po življenju, namesto da bi skupno načrtovali prihodnost kraškega prostora. Mirno lahko ugotovimo, da skupek naših problemov v vseh teh letih ni rešila politika, temveč sodstvo", nam je povedal Carlo Grgič.

Jusarji pa se s težavami srečujejo tudi na drugi strani meje. "Svojčas so nacionalizirali jusarsko imovino, ki so jo srenje imele na obmejnem pasu v Sloveniji. Po osamosvojitvi RS te lastnine še niso povrnil. Obstojeca zakonodaja predvideva namreč vračanje denacionaliziranih zemljišč zgolj posameznikom, ne pa skupnostim, za kar smo zahtevali popravek k zakonu. K sreči si je to problem vzela k ruci poslanec Socialnih demokratov Marijan Križman s Koprškega, ki je razumel pojem skupne lastnine: koncept skupnega lastništva – to velja jasno podčrtati – je razširjen tudi drugod po svetu, zlasti v anglosaskem okolju", je dodal Vladimir Vremec.

Ali bi nam lahko nakazali vsebino peticije, ki ste jo v sredo, 27. julija, predali predsedniku Deželnega sveta?

Grgič: "Podpisani zahtevamo takojšnjo ustavitve postopka gradnje in ojačitve elektrovladna Tržič-Padriče družbe Terna S. p. ter predlagamo, da se pripravi nov načrt, ki naj predvideva, da se obstoječi elektrovladni vklopljejo ob avtocestni trasi". Tako se glasi besedilo peticije. Načrt za obnovo daljnovega so začeli snovati leta 2005. Ko je po dveh letih prav o tej temi tržaški dnevnik Il Piccolo objavil seznam katastrskih števil, ki označujejo trase ojačenega daljnovega, so lastniki imeli možnost, da v 60 dneh predstavijo pisne ugovore; na nas pa se je usulo, saj naše organizacije ni nihče seznanil z nameni podjetja Terna. Zakon št. 97 z dne 31.1.1994 trdi, da je treba dotične osebe, ki bi imeli tako ali drugače opravka s posegi na lastnem ozemlju, 'seznaniti' in 'vpeti' v dogovore. Naravno je bilo zato, da je naša organizacija vložila priziv na pristojne organe ministrstva za okolje: jasno smo tedaj poudarili, da tovrstnemu posegu odločno nasprotujemo, ker gre za povsem novo gradnjo, nikakor ne za vzdrževanje obstoječega daljnovega.

Zakaj gre po vašem mnenju za novo gradnjo?

Grgič: Ker obstoječe droge, ki se po novih ugotovitvah nahajajo na potresnem po-

dročju, naj bi ojačili tako, da bodo lahko vzdržali širše in težje kable. Prav zato trdimo, da gre za novo gradnjo, ki bi jo lahko brez vsakršnih težav speljali pod zemljo ob avtocestni trasi. To bi lahko v prihodnje storili še z ostalimi tremi daljnovodnimi trasami, ki so jih svojčas speljali preko kraškega območja. O postavitvi daljnove vodne trase in ostalih tovrstnih napeljav pod zemljo smo govorili že na sestankih s pristojnimi organi glede Upravljalnega načrta v zvezi z zaščitenimi območji Sic in Zps.

Podjetje Terna in sam predsednik dežele Tondo trdita, da bi bil tak poseg predrag.

Grgič: Podjetje je prejelo gradbeno dovoljenje, ne da bi se država na kakršen koli način odzvala na naš priziv leta 2007. Inženirji podjetja Terna so prepričani, da bi bila postavitev trase pod zemljo predraga: no, da bi podkrepili svoja prepričanja, so še dodali, da bi podzemna trasa bila zdravju še bolj škodljiva kot dosedanja varianta 'na odprtem'. Naši izvedenci pa so prišli do čisto nasprotnih ugotovitev: že zlasti ob vlažnem vremenu se iz kablov porazgubi od 20 do 30% prevoženega električnega toka. Z gospodarskega vidika to enostavno pomeni metanje denarja skozi okno.

Vremec: Izgubljeni stroški bi se potemtakem povrnilo šele v 5 oziroma 6 letih. Državni koncesionar, ki je poklican za dobro upravljanje energetskih virov, počenja ravno obratno od tega, kar bi narekovala zdrava pamet: ne stremi po skupnem dobrem, ampak sledi drugim – bog ve kakšnim – ciljem. Sprašujem se, zakaj ima New York tovrstno energetsko omrežje vkopano v tla, na Krasu pa se tega ne da storiti? Verjamem, da je začetna investicija večja, dolgoročno pa se tak poseg nedvomno izplača. Poleg tega je naš strokovnjak navedel še zdravstveno škodo, ki jo nadzerno prevajanje toka ima za človeka in živali. Analize v Angliji so potrdile, da je neposredna bližina daljnovega do stroke od dveh do dvanajstih let škodljiva, saj poveča možnost levkemičnih obolenj do celo 70%. Celo v razdalji od 200 do 600 metrov je verjetnost obolenj zaradi sevanja okrog 20% višja. In pri nas bi hoteli obstoječo traso še ojačiti! Počutili smo se osamljeni in sprašujem se, kje so naši upravitelji, ki so poklicani za to, da ščitijo naše zdravje. Navedene podatke so nam posredovali naši strokovnjaki, njihove poglede pa bi morali sedaj pristojni dopolniti z izsledki neodvisnih izvedencev iz drugih držav. Nezanemarljiv je tudi podatek, po katerem je zastarela tehnologija – takšna, kakršna je sedanja daljnovodna napeljava, in takšna, kakršna naj bi po načrtih podjetja Terna v prihodnje postala – podvržena vedno bolj rednim okvaram. Sončni viharji imajo že dalj časa negativne učinke na tako tehnološko.

Ali vam zakon zagotavlja možnost tovrstne nepristranske presoje?

Grgič: Ker se je vse dogajalo za našim hrbtom, je zadeva zapletena. Ko bi nas podjetje Terna pred šestimi leti povabilo k

načrtovanju, bi bilo vse lažje. Pred tremi meseci smo vložili priziv na predsednika republike, v katerem poudarjamo nezakonitost postopka, s katerim je podjetje vprašalo deželo za privoljenje: dežela je nato sprožila avtorizacijo za Presajo okoljskega učinka načrta samega. Tak postopek pa je veljaven, ko gre za vzdrževalna dela, ne pa za gradnjo novih struktur. Potemtakem prej omenjena presoja občin in posledično privoljenje dežele ne zadoščata. V okoliščinah, ki sem jih že nakazal (da v bistvu gre za novo gradnjo), bi potrebovali posto-

Carlo Grgič in Vladimir Vremec (foto IG)

pek presoje strateškega učinka, česar niso storili, ker so naši upravitelji – od dežele do občin – slepo verjeli podjetju Terna, ki je držalo figo v žepu. Po našem mnenju so zato dovoljenja, ki jih je podjetje Terna prejelo, neveljavna.

Kaj pričakujete torej od javnih upraviteljev?

Vremec: Če je kraško področje v veliki večini podvrženo omejitvam vinkulacij Natura 2000 in evropskim direktivam Sic in Zps, naj se naši upravitelji tega dosledno držijo v odnosu do vseh osebkov, ne samo do nekaterih. Res neverjetno je, da so omenjene direktive bile določene zaradi prisotnosti na območju t. i. redkih ptic: ravno daljnovega so eden izmed prvih razlogov za poškodbe teh živali! Državlani moramo spoštovati pravila, zakaj se istih pravil ne drži tudi državno podjetje? To enostavno pomeni, da država del svojega ozemlja sploh ne spoštuje: to je čisto protislovje! Dežela je obenem prihranila veliko denarja, ker se je z določitvijo zaščitenih območij izognila plačevanju glob EU; hkrati pa ne vemo, s kakšno vsoto bo upravljalni pravilnik financiran. Pristojni upravitelji si nenehno polnijo usta s turistično promocijo našega področja, z ustanovitvijo t. i. razpršenih hotelov na Krasu, s kakovostno agroživilsko proizvodnjo naših kmetijskih pa je osnovno spoštovanje do ljudi, ki na tem področju živijo in delajo? Ne sprejemem zato trditve predsednika Tonda, češ da je vkop elektrovladne trase preveč drag! Prepričan sem, da bodisi Italija in posledično dežela FJK snujeta le kratkoročne energetske interese in načrte, ker nista sposobni zreti dlje od lastnega vrtička. Prav zato je povezovanje agrarnih skupnosti na vsedržavnih ravni še kako pomembno. Braniti se moramo sami, če drugi tega ne počnejo. Sprašujem se tudi, koliko so ti načrti v skladu z evropsko

okoljsko politiko.

Grgič: Omenil sem že, da so danes na kraškem področju, se pravi od Ronk do Padrič, prisotni 4 daljnovega za skupnih 400 kilometrov dolgih kablov: ali veste, koliko ptic smo doslej našli mrtvih ob daljnovega trasah? In govorimo o zakonu za zaščito redkih ptic? Ne vem, ali bi se smejal ali jokal.

V primeru, da bi speljali načrt, se bo trasa tako kot danes dejansko dotaknila vseh občin tržaške pokrajine. Kako bo mogoče po vašem mnenju ta načrt uskladiti z novo politiko tržaške občine

zemlje oddaljil in jo prepustil milosti oziroma nemilosti narave: Kras je kratkoma zbolel, množična prisotnost merjascev in srn, ki s seboj prinašajo klope, naj torej ne preseneča. Regulacijski načrt bo moral zato politiko na Krasu usmeriti tako, da bo Kras ponovno pridobil nekdanji videz, iz zaraščenih površin bodo morali ponovno nastati gmajne in travniki. Šele po tej začetni investiciji bo lahko kraški človek izpeljal svoje dejavnosti, ki bi nedvomno postale v času še kako rentabilne. Vzdrževanje področja bi tedaj zahtevalo veliko manj javnega finančnega napora, saj bi paša živine (krav, zlasti pa ovc in koz) po naravni poti vzdrževala čisto zelenih površin. Ta območja bi lahko namenili raznim dejavnostim, tudi turističnim (uredili bi pešpoti, proge za kolesa in jahalne steze). Tedaj bi postal kraški človek finančno veliko bolj avtono-

Dvakrat smo tepeni! Norost je v tem, da postanejo naša zemljišča zaradi okoliščin nerentabilna: naj se nekateri veljaki ne čudijo, da naši kraški ljudje svojo zemljo prodajajo tujcem!

Vremec: Ta problem mora rešiti deželna politika.

Kaj pričakujete od krovnih organizacij?

Grgič: SSO in SKGZ naj vzpostavita skupno pravnogospodarsko komisijo, ki naj z našim sodelovanjem prouči tovrstne probleme. Zahtevamo torej večjo koordinacijo znotraj manjšinske organiziranosti do teh ključnih vprašanj. Privize zoper regulacijske načrte smo delali vsak zase, kar je pravi absurd. Agrarna skupnost je vložila od 20 do 30 prizivov. Glede regulacijskega načrta smo med drugim zahtevali, da bi osebki, ki razpolagajo z več kot 50 hektarji zemljišč (to so dejansko srenje), lahko zgradili najnujnejše objekte za pravšnje vzdrževanje površin samih. Sam zdravstveni urad predpisuje obvezno prisotnost takih objektov z vodno napeljavo. Postopki v okoliških občinah so bili manj zapleteni, Illyjev regulacijski načrt pa je predvideval t. i. podrobnostne plane, zaradi katerih smo za gradnjo štale na Globojnerju čakali 11 let!

Vremec: Regulacijski načrt mora, skratka, temeljiti na splošni viziji, ki naj postavi temelje za prihodnost ozemlja. Žal pa naš prostor upravlja taka politična garnitura, ki rada pozablja na obveze svojih predhodnikov, in se moramo vsakič ukvarjati z istimi, starimi problemi. Poleg daljnovega je aktualno tudi vprašanje o visokohitrostni železniški progi?

Vremec: Tudi v tem primeru so načrtovalci in pristojni domačemu prebivalstvu kratkoma zamolčali dejanski položaj načrta. Strokovni temelji projekta so v izhodišču slabi. To dejansko zrcali vprašljivost in odnos države do takih gradenj. Sumimo, da je interes nekaterih usmerjen le v koriščenje denarja, ki ga Evropa namenja začetnemu projektiranju: dejanska izpeljava načrta pa se lahko vleče v nedogled, kar škoduje vrednosti naših domaćinstev.

Grgič: Neljub dogodek se je pripetil lani na zemljišču Jusa v Križu, ko so si izvedenci železnice zaradi ekspertiz upali neposredno poseči v tamkajšnje okolje. S sodnim posredovanjem smo v dogovorjeni protokol vključili obvezo, da bi naši inženirji spremljali načrtovalni postopek. Doslej nam železnice niso dale nobenega odgovora, ovadbe zato še nismo umaknili.

Prav zato, da bi načrtovanje nove proge ne oškodovalo snovanja novega regulacijskega načrta, ki bi z novimi omejitvami prizadel naše ozemlje, zahtevamo, naj raje posodobijo obstoječo železniško traso. V zadnjih petdesetih letih so javne uprave tako izkazale naše območje, da so zvočni in vizualni učinki izredno hudi. Ponoči moramo prebivalci od Banov do Bazovice spati z zaprtimi okni: šumi z avtoceste in iz ohlajevalnih naprav znanstvenega središča na Padričah in pri Sinhrotronu v Bazovici so res neznosni. Ali veste, koliko gradbenih odpadkov nam je na Krasu pustila gradnja avtoceste? Če bi naš kmet počel le stotino take nesnage, bi takoj trkala na njegova vrata gozdna straža. Prav zato odločno nasprotujemo vsakršnemu širokopoteznemu načrtu v Tržaški pokrajini.

Igor Gregori

Prenovljena cerkev sv. Marjete nad Dolenjami

Slovesnost ob blagoslovitvi cerkvice in novega zvona

Cerkev svete Marjete nad Dolenjami je prenovljena. Slovesnost ob koncu prenove je bila v nedeljo, 24. julija 2011, ko je koprski pomožni škof Jurij Bizjak opravil blagoslov cerkvice in tudi novega zvona.

Cerkev svete Marjete nad Dolenjami je bila zgrajena leta 1646, takrat je družina Lichenthurnov, ki je živel na Planini, na temeljih starejšega objekta s svojimi sredstvi sezidala cerkvico na manjšem holmu (195 m. n. m.), približno na polovici pobočja med Dolenjami in Planino. Cerkev so posvetili sveti Marjeti. Objekt je z glavnim oltarjem in dvema stranskima usmerjen proti vzhodu. Pravokotna ladja se zaključuje z baročni obokanim prezbitrijem. Nad njim je polkrožno zaključen slavolok. Zvonik cerkvice je na preslico, v njem je prostora za dva zvonova. Včasih sta tam tudi bila, vendar so ju poleti 1942 pobrali Italijani za izdelavo topov. V cerkvi je bilo nekoč tudi nekaj umetniških del – slik in kipcev – vendar je bila v drugi polovici 20. stoletja žal izropana. Cerkev je večkrat omenjena v zgodovinskih virih, označena je tudi na Jožefinskem vojaškem zemljevidu iz leta 1763. Sveta Marjeta je bila do l. 1750 pod oskrbo župnije Šmarje, nato pa je prešla pod župnijo Planina. Tu so v prejšnjih stoletjih maševali večkrat na leto, v zadnjem času

pa vsaj enkrat letno, okoli 20. julija, ko sveta Marjeta goduje. Prenovi cerkvice je botrovalo predvsem klavarno stanje stavbe. Zamakala je streha, obstoječi strop je odpadal, zidovi so zaradi posedanja tal popokali. Dostopna pot je bila slaba. Da bi ohranili našo kulturno dediščino, so se člani gospodarskega župnijskega sveta Planina v

začetku leta 2011 odločili, da obnovijo cerkev. Za izvajalca del so izbrali domačina iz Dolenj. Vsa dodatna dela, kot so odkrivanje strehe, odbivanje ometa fasade, urejanje okolice, ureditev dostopne poti, postavitve stropa v cerkvi, pleskanje in še

druga manjša dela so opravili s prostovoljnimi delom župljani Planine. Pri obnovi cerkve sv. Marjete nad Dolenjami so bila opravljena naslednja dela:

- Obnove fasade cerkve in zvonika
 - Kamniti pločnik okrog cerkve
 - Nov strop v ladji cerkve
 - Kompletna obnove pleska notranjosti cerkve
 - Napeljava elektroinštalacije po cerkvi
 - Zamenjava dotrajanih oken in vrat
 - Postavitve novega zvona v zvonik
 - Ureditev dovozne poti do cerkve
 - Čiščenje okolice (cerkev je bila dobesedno zaraščena od dreves in grmovja)
 - Ureditev okolice
 - Čiščenje notranjosti cerkve
- Vrednost kompletne investicije obnove cerkve in ostalih del je 31.270 evrov. Večji del potrebnega denarja smo zbrali župljani sami, del sredstev pa smo pridobili iz namenskega razpisa občine Ajdovščina. S ponosom lahko zapišemo, da smo opravili kar 936 ur prostovoljnega dela in s tem pokazali, da cenimo našo kulturno dediščino. Iz doline je od zdaj lep pogled proti obnovljeni cerkvi sv. Marjete, od koder bo sedaj slišati nov zvon, ki bo vabil na obisk. Tod mimo vodijo tudi Vertovčeve poti, v času svojega službovanja na Planini je namreč Vrtovec maševal tudi v cerkvi svete Marjete. Zato je Društvo za odkrivanje in varovanje naravne in kulturne dediščine Matija Vrtovec obnovilo cerkvico zaokrožilo s postavitvijo informativne table, ki bo pripovedovala tako o kulturnem spomeniku kot o naravni dediščini območja.

Papež je imenoval novega apostolskega nuncija Msgr. dr. Ivan Jurkovič nuncij v Uzbekistanu

Papež Benedikt XVI. je v petek, 22. julija 2011, apostolskega nuncija v Ruski federaciji msgr. dr. Ivana Jurkoviča imenoval tudi za apostolskega nuncija v Uzbekistanu. Ivan Jurkovič se je rodil 10. junija 1952 v Banjaloki pri Kočevju. Po končani osnovni šoli je maturiral na kemijski srednji šoli v Ljubljani. Leta 1971 je stopil v ljubljanski bogoslovno semenišče in začel s študijem teologije na Teološki fakulteti. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1977 v Ljubljani. Po posvečenju je eno leto deloval kot nedeljski pomočnik na Bledu in v Radovljici, leta 1978 pa je bil imenovan za kaplana v župniji Domžale. Od tam ga je ljubljanski nadškof metropolit msgr. dr. Alojzij Šuštar leta 1980 poslal študirat na Cerkevno

diplomatsko akademijo v Rim, kjer je leta 1984 na Papeški lateranski univerzi dosegel naslov doktorja cerkvenega prava. Obenem je diplomiral tudi na diplomatski akademiji. Diplomatsko službo je leta 1984 začel v Seulu v Južni Koreji, nadaljeval pa leta 1988 v Bogoti v Kolumbiji in nato od leta 1992 do 1996 v Moskvi v Rusiji. Med opravljanjem službe svetnika predstavništva Svetega sedeža v Moskvi v Ruski federaciji je bil tri leta tudi predavatelj kanonskega prava na Kolegiju katoliške teologije sv. Tomaža Akvinskoga. V tem času je v ruskem jeziku napisal tudi naslednje strokovne publikacije: Komentar določil kanonskega prava o zakonu (Moskva 1993), Komentar določil kanonskega prava o Božjem ljudst-

vu (Moskva 1995 in 1999), kot soavtor pa je izdal Latinsko-ruski slovar terminov Zakonika cerkvenega prava (Moskva 1996). Na Državnem tajništvu Svetega sedeža v Vatikanu je kot svetnik deloval od leta 1996 do 2001. Kot predstavnik Svetega sedeža je sodeloval pri Organizaciji za varno

st in sodelovanje v Evropi (OVSE). V tem obdobju je večkrat vodil delegacije Svetega sedeža na mednarodnih srečanjih in gostoval kot predavatelj na srečanjih, ki so bila namenjena dejavnostim Svetega sedeža za mir, varnost in sodelovanje med narodi. Julija 2001 je bil imenovan za apostolskega nuncija v Belorusiji s sedežem v Minsku, službo pa je nastopil po škofovskem posvečenju novembra 2001. Škofovsko po-

svečenje je prejel 6. oktobra 2001 v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja. Med posvečevalci so bili kardinal Angelo Sodano, apostolski nuncij v Republiki Sloveniji Edmond Farhat in ljubljanski nadškof metropolit Franc Rode. Kot apostolski nuncij v Belorusiji je deloval do leta 2004, od leta 2004 do 2011 pa kot apostolski nuncij v Ukrajini. Papež Benedikt XVI. ga je 19. februarja 2011 imenoval za apostolskega nuncija v Ruski federaciji. Na imenovanje za nuncija v Moskvi je vplivalo njegovo dobro poznavanje tako družbeno-političnih razmer v post-sovjetskih deželah, kot tudi razvoja ekumenskega dialoga. Poleg slovenskega jezika govori angleško, francosko, italijansko, nemško, rusko in špansko.

Spoznavanje 'drugih' Naše fobije

Ne samo v italijanskih časopisih, pač pa tudi drugod sem zasledil komentarje na letake, kakršen je visel v eni od prodajalnih kebabov v Bologni: "Spoznavajte islam in muslimane." Na prvi pogled je to nekaj, kar je pohvale vredno. Le zakaj bi ne spoznal soseda, če že morava živeti "pod isto streho"? Kolikor gre pri tem za poznavanje islama kot takega in muslimanov kot takšnih, nimam nič proti in me tak plakat tudi nagovori in ga tudi odobravam. Drugo vprašanje pa je, kdo je ta plakat napisal in s kakšnim namenom. Od tu dalje pa se razpleta druga zgodba. Spomin mi poroma v čas pred dvajsetimi leti, ko sem na nekem simpoziju zastavil uglednemu Slovencu vprašanje: "Ali Cerkev v Sloveniji spremlja islam?" Možno je prebledel in z odgovorom nekaj motovilil, bil je pač v veliki zadregi, sam pa sem se počutil neprijetno in spoznal, da sem "drocnil" v tisto sršenovo gnezdo, ki se ga vsi izogibamo, pa vemo, da je in da lahko tudi ima sila sitne sršene. Na vse to sem se spomnil, ko sem v našem časopisu prebral članek: "Si tudi ti islamofobik?" In to na naslovni strani. S takšnim načinom pristopa k islamu se ne morem strinjati, pa ne zato, ker o njem le nekaj vem, vem pa tudi, kaj omenjeni plakat pomeni in zakaj je nastavljen prav tam, kamor zahaja določena populacija. Zopet spomin: Bilo je pred pol stoletja, ko smo pri maši v ljubljanski stolnici pri pridigi poslušali prof. Kimovca. Kar nekaj nedelje, za tisti čas zelo delikatno, govoril o pastirskem pismu, ki so ga tedaj napisali nemški škofje. V njem so opozarjali Nemke, naj resno premislijo, preden sklenejo zakon z muslimanom, kajti tu ne gre samo za religiozno razliko, pač pa tudi za kulturno, predvsem pa na drugačno gledanje na spolnost, kot ga poznamo Evropejci. Mi mulci smo se tedaj muzali, češ, kaj ta starček to melje, ali ga morda v teh letih (imel jih je okrog 80!) razganja?! Šele nekaj let pozneje, ko sem se s islamom nekaj več srečeval, sem spoznal, kako je bil prof. Kimovec – ugledni profesor germanistike – moder in tudi pameten, da je to javno nam

vsem v "nos povedal", mi pa si velikokrat o tem ne upamo spregovoriti! Ljudje se moramo med seboj spoštovati, ne glede na vero, narodnost ali raso. O tem ne bi razpravljali. Moti pa me, če jaz kot Evropejec ne smem izraziti svojega krščanstva v tej ali oni muslimanski državi. Prav tako me moti, da se muslimani ne prilagajajo naši evropski kulturi, ampak velikokrat zahtevajo, da se mi prilagajamo njim, ko pridejo v Evropo! Seveda so izjeme, a so res le izjeme. Omenjeni plakat ima svoj namen, ker ni obešen samo v Bologni, ampak jih dobite po vsej Evropi. Kakšen je ta namen? Preprosto: ljudi pridobivati za islam! Ne jih informirati! Od tu dalje se začne nova zgodba, ki je poznana marsikomu. Evropejka zanosi, partner musliman ji vse mogoče obljublja, nekega dne pa izgine in čez nekaj let pride po otroka in ga ugrabi ... Teh zgodb so polne TV oddaje. Ali pa oni Janezek, ki je nasedel podobnemu plakatu, dobil stipendijo,

lepo študiral, prišel do diplome nekeje v Indiji Koromandiji in potem so pred njim postavljeni pogoji – ker je denar sveta vladar, je tudi ta Janezek pozabil, kaj je bil prej. Naprej ne bom pisal ... Fobije gor, fobije dol! Ob vsem tem je najvažnejša treznost, pa tudi spoznanje, zakaj je nekaj nekeje in kakšen pomen to ima! Ker pa zlasti mladi danes živijo v nekem računalniškem sanjskem svetu, ne samo da vseh teh vab ne vidijo, saj jih niso niti sposobni prepoznati, ker jih nanje nihče ne opozarja. Če bi slučajno kakšen mulc ali frkla to prebrala, pa naj se le zamisli. Odrasli pa se lahko na to požvižgajte, saj ste že dovolj stari, in če vas življenje ni dovolj "nagarbalo", se vsaj sedaj ne pustite "zgarbat" ob takšnih vabah, kot jih ponujajo podobni plakati! Če pa se s tem ne strinjate, pa vam svetujem, da greste pod hladno tuš. Verjetno veste, da človek tokrat najbolj trezno razmišlja, saj je tedaj njegov miselni potencial na višku, mogoče boste lahko prišli do podobnega zaključka? **Ambrož Kodolja**

Poslanica papeža Benedikta XVI. za 45. svetovni dan medijev

"Resnica, oznanjevanje in pristnost življenja v digitalni dobi" (1)

Dragi bratje in sestre, ob 45. svetovnem dnevu sredstev družbenega obveščanja želim z vami izmenjati nekaj razmišljanj, ki izhajajo iz pojave, značilnega za naš čas; to je komunikacije prek svetovnega spleta. Kakor je industrijska revolucija sprožila globoko spremembo v družbi z novostmi, ki jih je uvedla v proizvodni cikel in življenje delavcev, tako danes globoka preobrazba na področju komunikacij vodi tok velikih kulturnih in družbenih sprememb. Nove tehnologije ne spreminjajo samo načina komuniciranja, am-

pak komunikacijo samo kot tako, zaradi česar lahko zatrdimo, da stojimo pred obsežno kulturno preobrazbo. S takim načinom širjenja informacij in znanja nastaja nov način razumevanja in mišljenja, ki prinaša nove možnosti za navezovanje odnosov in gradnjo občestva. Nova obzorja, ki si jih še pred nedavnimi ni bilo mogoče niti zamisliti, vzbujajo osuplost nad možnostmi, ki jih nudijo nova sredstva, hkrati pa nujno narekujejo resen razmislek o smislu komunikacije v digitalni dobi. To je še posebej očitno takrat, ko se

srečujemo z izrednimi možnostmi svetovnega spleta in zapletenostjo njegovih aplikacij. Kot vsak drug sad človeške iznajdljivosti morajo biti nove komunikacijske tehnologije postavljene v službo celostnega dobrega osebe in vsega človeštva. Ob preudarni uporabi lahko prispevajo k zadovoljevanju želje po smislu, resnici in enotnosti, ki ostaja najgloblje hrepenenje človeškega bitja. Prenašanje informacij v digitalnem svetu vedno pogosteje pomeni njihovo objavljanje na enem izmed socialnih omrežij, kjer se znanje pretaka prek oseb-

nih izmenjav. Jasno razlikovanje med proizvajalcem in potrošnikom informacij je tako zrelativizirano, komunikacija pa ni več samo izmenjava podatkov, ampak je vedno bolj tudi osebna izmenjava. Ta dinamika je prispela k vnovičnemu ovrednotenju komuniciranja kot dialoga, izmenjave, solidarnosti in nastajanja pozitivnih odnosov. Po drugi strani je to v nasprotju z nekaterimi tipičnimi omejitvami digitalne komunikacije: omejenost interakcije, težnja h komuniciranju le določenih delov lastnega notranjega življenja, nevarnost izgrajevanja take podobe o sebi, ki se lahko nagiba k samopovzdigovanju. Zlasti mladi to komunikacijsko spremembo doživljajo z vsemi tesnobami, protislovji in ustvarjalnostjo, ki so značilni za tiste, ki se navdušeno in z radovednostjo

odpirajo novim življenjskim izkušnjam. Vedno večja vpletenost v javni digitalni prostor, ki je sestavljen iz tako imenovanih social networks, vodi v vzpostavljanje novih oblik medosebnih odnosov, vpliva na dojemanje samega sebe in torej neizogibno postavlja ne le vprašanje pravilnosti delovanja, ampak tudi pristnosti bivanja. Sodelovanje v virtualnem prostoru je lahko znamenje pristnega iskanja osebnega srečanja z drugim, če smo pri tem dovolj pazljivi, da se izognemo nevarnostim, kot sta zatekanje v neke vrste vzporedni svet ali pretirana izpostavljenost virtualnemu svetu. Pri iskanju možnosti za izmenjavno izkušnjo in 'prijateljstev' stojimo pred izzivom pristnosti in zvestobe sebi, brez popuščenja slepilo o umetnem ustvarjanju svojega javnega 'profila'. Nove tehnologije ljudem omo-

gočajo srečanje onkraj meja prostora in celo kultur, pri čemer uvajajo povsem nov svet možnih prijateljstev. To je ena izmed velikih priložnosti, ki pa zahteva tudi večjo pozornost in ozaveščenost glede morebitnih nevarnosti. Kdo je moj 'bližnji' v tem novem svetu? Ali obstaja možnost, da bi se lahko oddaljili od tistih, ki jih srečujemo v našem rednem vsakdanjem življenju? Ali obstaja nevarnost večje raztresenosti, ker je naša pozornost razdrobljena in posrkana v 'drugačen' svet od tistega, v katerem živimo? Ali imamo čas kritično razmišljati o naših odločitvah in gojiti človeške odnose, ki bi bili zares globoki in trajni? Vedno je pomembno imeti pred očmi, da virtualni stik ne more in ne sme nadomestiti neposrednega človeškega stika z ljudmi in vseh ravnih našega življenja.

Spomini ob doktorski disertaciji I.

Franciškana p. Angelik in p. Roman Tominec

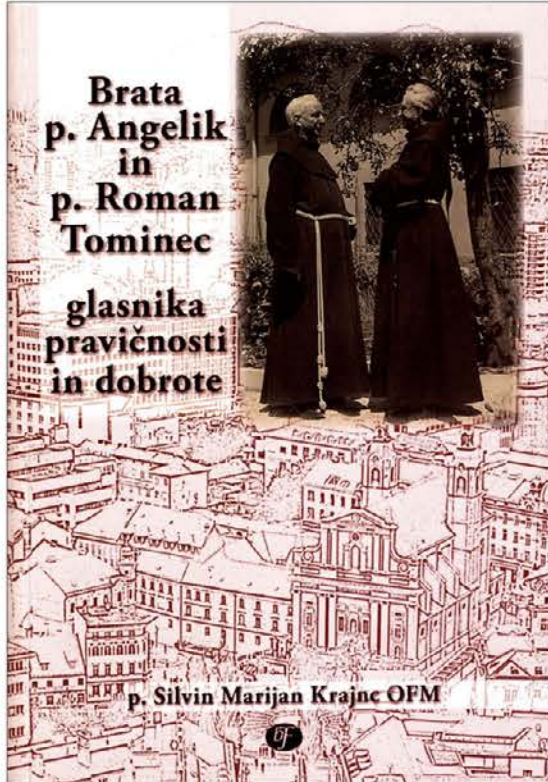
V zadnjem času sem se srečal z lepim številom diplomskih, magistrskih in doktorskih nalog. Znanci, prijatelji pa tudi njihovi otroci so mi jih poklonili in ko sem jih prebral, sem iz njih spoznal, nekeje več, druge manj, precejšen trud, ki je bil v ta dela vložen. Seveda se ne da vedno z vsem strinjati in so tudi primeri, ko bi delo ne "šlo skozi", če bi mentor poznal podrobnosti razmer, ki jih je diplomant obdeloval. Pa o tem naj sodi kdo drug. Na ljubljanski Teološki fakulteti je z odliko zagovarjal doktorsko nalogo frančiškan p. Silvin Marijan Krajnc z naslovom "Brata p. Angelik in p. Roman Tominec - glasnik pravičnosti in dobrote" s podnaslovom "Njun prispevek k podobi katolištva na Slovenskem pred drugo svetovno vojno in po njej". Delo je izdala založba Brat Frančišek - 2011. Drugi ponatis. Knjigo sem večkrat prebral in bom verjetno še segel po njej, ker je avtor določena poglavja obdelal zelo natančno in tudi pravično, kar je velikokrat težko. Obenem pa ne morem mimo dejstva, da mu je treba čestitati za lep, tekoč, jasev in razumljiv jezik, kar knjigo približa tudi preprostem bralcu, hkrati pa je ostal na akademski višini.

Doktorska naloga ima sedem poglavij, in sicer: Zgodovinsko obdobje, v katerem sta delovala omenjena patra, Osrednji pastoralni problem ob koncu 19. stoletja do 2. vatikanskega cer-

času komunizma, Delovanje na pastoralnem področju in še zadnje Presoja njunega dela v luči 2. vatikanskega cerkvenega zbora in drugih novejših cerkvenih dokumentov. Ob koncu sledi še povzetek v angleščini in priloga z bibliografijo p. Angelika in p. Romana Tominec.

Nekatere je omenjeno delo nagovorilo predvsem v njuni socialni dimenziji, ki je bila zelo dejavna pri ljubljanskih frančiškanih na Tromostovju v obdobju pred zadnjo vojno in med njo, dokler je niso ukinili, čeprav je neka oblika pomoči potekala stalno, na pol ilegalno. Iz tega obdobja bi rad pripisal droben spomin na to delovanje. Na sedanji Dunajski cesti, nekoč Tyrševi, kjer je danes Gospodarsko razstavišče, sta stali dve cerkvi - stara pokopališka sv. Krištofa in ob njej prizidana Plečnikova sv. Cirila in Metoda. To so leta 1957 prenesli na sedanjo lokacijo. Na drugi strani ceste pa je imela moja teta mesnico "Mesarija Zevnik". Spominjam se, kako je nekajkrat na teden šel iz Ježice proti centru frančiškanski brat z vozičkom in se ustavljal v raznih trgovinah in tudi v tej mesnici. Oddal je čisto platneno vrečko in dobil drugo polno. Zahvalil se je in odšel dalje. Tako je lahko pri Frančiškanih na Tromostovju delovala kuhinja za reveže, kot so jo nekateri imenovali. Malokdo ve, da so tam velikokrat dobili topel obrok v medvojnem času tudi primorski begunci, pa tudi nekateri tigrovci in primorski komunistični aktivisti - po vojni pa so prav ti, za zahvalo, zelo udrihali po Cerkvi! Frančiškani pri delitvi hrane niso nikoli delali razlike, razdelili so, kar so imeli...

Ambrož Kodelja

p. Silvin Marijan Krajnc OFM

kvenega zbora, Življenjska pot p. Angelika in p. Romana, Delo bratov Tominec na socialnem in družbenem področju, Oznanjevalca edinosti Cerkve v

Romanje na Zaplazu

Poklonili so se bl. Alojziju Grozdetu

Ob prvi obletnici proglatitve Alojzija Grozdetu za blaženega smo 27. junija letos na sredini Jezusa Kristusa, ki blagoslovlja, ob njem sta sv. Božja Mati Marija in Janez Krstnik, pri

verniki iz Štandreške in devinske dekanije poromali na Zaplazu. Potovali smo z dvema avtobusoma in kombijem; en avtobus so napolnili verniki iz Doberdoba. V romarskem Marijinem svetišču na Zaplazu je sveto mašo vodil štandreški dekan g. Karlo Bolčina, somaševala sta g. Ambrož Kodelja in g. Jože Markuža. Romarji so z lepim petjem spremljali bogoslužje. Pri grobu blaženega Alojzija Grozdetu je g. A. Kodelja vodil počastitev mučenca. Na steni ob grobu mučenca smo občudovali mozaik, ki ga je izdelal P. Marko Ivan Rupnik s sodelavci. Mozaik upodablja

katerem je tudi blaženi A. Grozde, za Devico Marijo je umetnik upodobil Grozdetovo dobrotnico, ki je mlademu fantu pomagala, da je lahko študiral. Po sveti maši smo se peljali na kosilo, nato je en avtobus odpeljal na ogled Dolenjske, drugi pa na ogled Novega mesta. Župnik dr. Silvester Fabijan nam je najprej pokazal stolno cerkev in povedal njeno zgodovino, nato nas je pred cerkvijo pogostil s cvičkom. V večernih urah smo se vsi srečno vrnili domov.

JM

Tukaj

so zares
nebesa bližja!

Svete Višarje.

Odkrijte čarobni svet,
kjer se narava in duh
stapljata v čudovito doživetje.

Spoznajte, kako enostavno
je priti semkaj, dovolj je stopiti
v kabino žičnice.

ŽIČNICA V ŽABNICAH (CAMPOROSSO)

Ob državni cesti št.13

Vsak dan od 11. junija do 11. septembra.

Sobote in nedelje:

17./18. september, 24./25. september,

1./2. oktober.

Urniki:

delavniki 9.00 - 17.15 • prazniki 8.30 - 18.15

ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE

Urniki Svetih Maš

Delavniki: 10.00 - 11.00 - 12.00

Nedelje in prazniki: 10.00 - 11.00
12.00 - 15.00

PROMOTUR

Monte
Lusari

FRIULI VENEZIA GIULIA

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL. 0428 653915 - FAX 0428 63085
www.promotur.org

Kratke

Na medverskem srečanju v Assisiju tudi neverujoči

Na svetovno medversko molitveno srečanje, ki bo potekalo 27. oktobra v Assisiju, vabi Vatikan tudi neverujoče. Med drugim je povabil pet neverujočih intelektualcev, je pisal radio Ognjišče na svoji spletni strani prejšnji teden. Predsednik Papeškega sveta za kulturo kard. Gianfranco Ravasi je nekaj imen že naznanil. Srečanja naj bi se udeležila tudi francoska filozofinja bolgarskega rodu Julia Kristeva. V članku za vatikanski časnik Osservatore Romano kard. Ravasi, ki je nedavno bil v Ogleju, še piše, da bo udeležba neverujočih na dnevu molitve za mir v Assisiju naredila ta dan za nekaj posebnega. Nanj želi povabiti še druge osebnosti s področja kulture, znanosti in filozofije, ki ne pripadajo kakšni uveljavljeni veri in tako zastopajo vse tiste, ki sicer ne izpovedujejo nobene vere, vendar imajo etično-humanističen pogled na bivanje in življenje. Tudi neverujoči lahko dajo verujočim veliko, saj so s svojim razumom, umetnostjo, intelektualnimi in človeškimi silami na isti poti, piše kardinal Ravasi.

Nabrežina / Obnovitvena dela v farni cerkvi

Nedeljske svete maše so v Nabrežini že dolgo v cerkvi brez stolov in z zidarskimi odri. Zunanost pa oklepa železno zidarsko ogrodje. Vse to je jasen dokaz, da je Dežela po dolgih letih ugodila prošnji dekana dr. Markuža in dodelila finančna sredstva za redna vzdrževalna dela približno 400 let stare župnijske cerkve. Pod vodstvom arh. Marina Kokorovca je domače gradbeno podjetje začelo gradbene posege na strehi, na zunanji maltni oblogi in pričelo barvati zunanost. Notranja popravila pa se odvijajo s pomočjo tehnikov in pod nadzorstvom Spomeniškega varstva. Obnovili so stare mozaike iz začetka prejšnjega stoletja, ki upodablajo slike iz Stare zaveze. Posebno zamudno in natančno je delo restavriranja fresk, ki krasijo strop naše cerkve. To se bo po vsej verjetnosti zavleklo, tudi zaradi nezadostnih finančnih sredstev. Omeniti moramo še dela (v glavnem prostovoljna) domačinov, ki so se lotili podob križvega pota, ki je bil izdelan na Dunaju v prvih letih dvajsetega stoletja in ki je s slovenskimi napisi nepretrgoma krasil nabrežinsko cerkev. Naj omenimo, kaj se je dogodilo, ko je fašizem posegel tudi v Cerkev. Vodja lokalnega 'fašja' je zahteval, da se odstranijo slike križvega pota oziroma naj se zbršejo slovenski napisi; ko pa mu je domači župnik pokazal, da je slike z napisi

izdelal umetnik prijateljske Avstrije in jih je podaril Nabrežini, je "črni" politkomisar odnehal, saj se je zbal morebitnih "mednarodnih posledic"!

Kar se tiče drugih del, moramo pohvaliti domačega upokojenega obrtnika, ki je obnovil nad pol stoletja stare stole, potem ko je že pri obnovi župnišča imel največ zaslug, da je danes lepo urejeno.

Vsa ta dela bodo našo lepo župnijsko cerkev predstavila v novi preobleki za bližajoči se praznik vaškega zaveznika sv. Roka. Takrat bo slovesnosti s procesijo vodil upokojeni škof msg. Ravnigani ob sodelovanju župnikov devinskega dekanata. Upajmo in želimo, da bi nam bilo vreme naklonjeno in da se bodo domačini v velikem številu udeležili verskih pobožnosti. / n. k.

Romanji štandreške dekanije

Štandreška dekanija na Goriškem vabi na romanje na Sv. Višarje, ki bo potekalo v soboto, 20. avgusta: maša ob 11. uri (avtobus, žičnica in kosilo: 40 evrov). Romanje na Barbano pa bo v ponedeljek, 29. avgusta; maša ob 11. uri (avtobus in barka: 15 evrov). Vpisovanje v župnijah.

Vizintini / Sv. Benedikt

Letos smo že tretjič v madžarski kapelici pri Vizintinih v Dolu imeli mašo. Maševal je naš g. župnik Ambrož Kodelja. Pri maši smo se spomnili vseh padlih na našem Krasu v prvi svetovni vojni, še posebej Madžarov. Tako smo izpolnili obljubo,

ki smo jo pred leti dali predsedniku Madžarske, ko nas je obiskal in prosil, naj molimo za vse njihove pokojne. Zbralo se nas je lepo število in smo tako s petjem in prisotnostjo obogatili mašo. / Thomas Peric

Kratke

Mara Černic o razvojnem projektu za Brda

Toča, ki je prizadela briško območje okoli Krmina in nekatere predele na desnem bregu Soče, je sprožila vrsto posredovanj goriške pokrajinske uprave. Pred kratkim je najprej bilo zeleno omizje, ki ga je sklicala podpredsednica Mara Černic. Sodelovali so župani, kmečke stanovske organizacije in predstavniki konzorcija Collio. Glavni namen srečanja so bili analiza stanja in možni posegi, ki bi nudili okolju sredstva, da bi se škoda po toči čim bolj omilila. Vse ustanove bodo na podlagi svojih pristojnosti sprožile upravne postopke za pomoč vinogradnikom. Veliko vprašanje pa zadeva problem zavarovanja, ki ga vinogradniki ne uporabljajo zaradi prevelikih stroškov in neugodnih pogojev. V ta namen so se pri skupnem omizju dogovorili, da bodo na pristojno deželno odborništvu naslovili predlog za financiranje razvojnega projekta za briško območje. Mara Černic je sklepe zelenega omizja povzela in dogovorjene predloge posredovala deželnemu odborniku Claudiu Violinu, s katerim se je sestala. Odbornik Violino se je tudi z ogledom prizadetega območja pobliže soočil s kriznim stanjem po toči in vzel v poštev predlog o razvojnem projektu. Žal financiranje projekta ne pride v poštev za sedanjí deželni rebalans. Bo pa to gotovo prišlo na dnevni red pri sestavi finančnega zakona za leto 2012.

V Štandrežu uspešno razstrelili granato

V bližini veletrgovine Smart pri Štandrežu, na gradbišču nove avtoceste Vileš-Gorica, so nedavno našli več kot 200-kilogramsko neeksplozivno topovsko granato iz prve svetovne vojne. Pirotehnik italijanske vojske so ocenili, da bombe ni mogoče varno odstraniti, zato so se odločili, da jo uničijo na kraju najdbe. To se je zgodilo v nedeljo, 31. julija, ko so prišli vojaški pirotehnik inženirskega regimenta iz Vidma, da bi jo, zasuto, razstrelili v globoki luknji sredi krožišča. Zaradi morebitnih vplivov ob uničenju so pripravili vrsto varnostnih ukrepov za ustrezno izvedbo naloge. Preden so jo razstrelili (do tega je prišlo okrog 12.30), so prostovoljci civilne zaščite od 9. ure dalje evakuirali približno dva tisoč prebivalcev iz Štandreža in mestne četrti Sveta Ana, sile javnega reda pa so zaprle bližnje ceste. Goriška občina je za evakuiranje organizirala okrepitevalni točki na trgu pri Sv. Ani in v večnamenskem središču v ul. Baiamonti. Prepoved zadrževanja in približevanja zaščitnemu področju je veljala tudi na območju nekdanjega mejnega prehoda Vrtojba. Operacijo so iz operativnega sedeža v kasarni finančne straže spremljali deželni odbornik Riccardi, župan Romoli, prefektinja Marrosu in zastopniki sil javnega reda.

Novi pokrajinski odbornik za kulturo Portelli je obiskal Kulturni dom v Gorici

Novi odbornik za kulturo pri goriški pokrajini Federico Portelli je pred nedavnim uradno obiskal slovenski Kulturni dom v Gorici. Gosta sta sprejela ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel in član upravnega odbora Joško Vetrih. Prisotni so mu v plodnem in prijateljskem vzdušju predstavili široko paleto dejavnosti, ki redno potekajo v prostorih doma (letno nad 200 prireditev). Še posebej so poudarili namene in vlogo, ki jo opravlja Kulturni dom v mestu kot izraz kulturnega stičišča in sožitja med tu živječima narodoma. Prisotni so se dotaknili tudi odnosov in sodelovanja med slovenskimi ustanovami in goriško pokrajino ter navedli vrsto pobud, ki bi jih lahko skupno načrtovali. Poudarjene so bile, poleg tradicionalnih kulturnih prireditev Kulturnega doma, kot so glasbeni festival Across the border, abonma komičnega gledališča Komigo, srečanja z avtorji, likovne razstave itd., še posebej manifestacije, ki bodo zaznamovale novo kulturno sezono: razstava ob 80-letnici rojstva slikarja dveh Goric Silvestra Komela (1931-1983) ter 30-letnica Kulturnega doma, ki jo bodo svečano proslavljali v novembru. Portelli je ob slovesu pohvalil poslanstvo, ki ga na kulturnem področju uspešno opravlja Kulturni dom že tri desetletja. Še posebej se je dotaknil obdobja, ko je zaradi zaprtja drugih kulturnih prizorišč v mestu Kulturni dom znal "priskočiti na pomoč" in omogočil številnim goriškim ustanovam, slovenskim, italijanskim in furlanskim, da so nemoteno izpeljale načrtovano letno dejavnost, in to v prid goriško-posoške skupnosti.

dom v mestu kot izraz kulturnega stičišča in sožitja med tu živječima narodoma. Prisotni so se dotaknili tudi odnosov in sodelovanja med slovenskimi ustanovami in goriško pokrajino ter navedli vrsto pobud, ki bi jih lahko skupno načrtovali. Poudarjene so bile, poleg tradicionalnih kulturnih prireditev Kulturnega doma, kot so glasbeni festival Across the border, abonma komičnega gledališča Komigo, srečanja z avtorji, likovne razstave itd., še posebej manifestacije, ki bodo zaznamovale novo kulturno sezono: razstava ob 80-letnici rojstva slikarja dveh Goric Silvestra Komela (1931-1983) ter 30-letnica Kulturnega doma, ki jo bodo svečano proslavljali v novembru. Portelli je ob slovesu pohvalil poslanstvo, ki ga na kulturnem področju uspešno opravlja Kulturni dom že tri desetletja. Še posebej se je dotaknil obdobja, ko je zaradi zaprtja drugih kulturnih prizorišč v mestu Kulturni dom znal "priskočiti na pomoč" in omogočil številnim goriškim ustanovam, slovenskim, italijanskim in furlanskim, da so nemoteno izpeljale načrtovano letno dejavnost, in to v prid goriško-posoške skupnosti.

Mladinski dom: Šola za šalo

Mladinski dom je letos odločil, da bo poletne dejavnosti obogatil z novo ponudbo: po 29. avgustu bo namreč za osnovnošolce potekala Šola za šalo, neke vrste priprava na začetek pouka. Zamisel se je rodila predvsem kot odgovor na potrebe staršev, ki morajo po poletnem premoru spet v službo, in predvsem zato, da bi otrokom ponudili kakovostno preživljanje časa v družbi vrstnikov. Šola za šalo bo vodila vzgojiteljica Martina Šolc, pri MD odgovorna za vzgojno izobraževalno ponudbo. Šola za šalo bo torej potekala od 29. avgusta do 9. septembra, od ponedeljka do petka med 8. in 13. uro. Otrokom bodo ponudili različne ustvarjalne delavnice, marsikaj bodo ponovili. Vse to seveda skozi igro. Vpis je možen do 25. avgusta. Informacije na tel. št. 0481 536455, 334 1243766, 328 3155040 ali na e-mailu mladinski@libero.it.

Nova pokrajinska konzulta za Slovence / Kandidat Slovenske skupnosti ni bil vzet v poštev

Začel se je postopek imenovanj

V mesecu juniju se je prvič sestala novoizvoljeni goriški pokrajinski svet. Poleg drugega, ta dogodek pomeni začetek postopka za imenovanje nove pokrajinske konzulte za Slovence in trenutek, ko dosedanjí konzultí zapade mandat. V tem smislu je potrebno izreči odhajajoči konzultí iskreno priznanje za opravljeno delo. Posebna zahvala gre predsedniku konzulte Petru Černicu, ki ji je dal pravega zagona, da je posegla na številnih področjih izvajanja zaščite slovenske narodne skupnosti v goriški pokrajini. Postopek za novo konzulto predvideva 45-dnevni rok, v katerem morajo zastopane us-

tanove in organizacije imenovati svoje predstavnike. Ko bodo imenovanja končana, bosta sledili umestitvena seja in izvolitev predsedstva. Predstavnike imenujejo: Pokrajina Gorica (3), občine Dolenje, Krmin, Števerjan, Gorica, Sovodnje ob Soči, Zagraj, Doberdob, Ronke in Tržič ter organizacije SSO, SKGZ, Sindikat slovenske šole in Tržiški kulturni konzorcij (vsi po enega). Goriška pokrajina je svoje tri predstavnike imenovala na drugem zasedanju novega pokrajinskega sveta v sredo, 20. julija. Dva predstavnika je imenovala levosredinska večina. To sta Igor Komel in Jožko Terpin. Prvega je predlagala svetniška skupina SEL, druge-

ga pa Demokraska stranka. Tretjega oziroma tretjo predstavnico, Silvano Paoletti, pa je izvolila desnosredinska opozicija, na predlog UDC. Pokrajina Gorica je tako izpolnila svojo obvezo za umestitev nove pokrajinske konzulte za Slovence. Imenovanje pokrajinskih predstavnikov pa ni šlo brez zapleta. Stranka Slovenska skupnost je namreč predlagala svojega kandidata. To pa ni bilo vzeto v poštev. Kljub prizadevanjem, da bi prišlo do bolj uravnovešenega dogovora, je svetniška skupina Demokraskte stranke potrdila kandidata, ki ga je izbrala pokrajinska koordinacija Slovencev. Razplet je seveda pustil kar

nekaj grenkobe, saj se je to lahko zgodilo, ker SSK nima svojega predstavnika v pokrajinskem svetu in ni bila poklicana na pogajanja, temveč je bila postavljena pred zaključeno odločitev. Iz reakcij, ki so sledile, je mogoče ugotoviti, da bi to bil lahko povračilni udarec zaradi nedogovorjene predsedniške izvolitve Petra Černica izpred petih let. Kakor tudi, da je prihodnji predsednik "in pectore" Igor Komel. Pod takšnimi pogoji pa se lahko vprašamo, ali se nova pokrajinska konzulta za Slovence rojeva pod srečno zvezdo. Upajmo vsekakor, da ja. Vse bo pač odvisno od naslednjih imenovanj.

Julijan Čvdek

Violinist in organist Stefano Mhanna v Ogleju

Dvakrat genij!

Kopičenje presežnikov včasih zveni banalno. Toda 16-letni glasbenik Stefano Mhanna, po rodu iz Rima, ki je v ponedeljek, 1. avgusta, nastopil v oglejski baziliki, jih zasluži prav vse. Zelo redki so taki geniji (na rimskem konservatoriju Santa Cecilia, na katerega je vstopil pri sedmih letih, je diplomiral pri dvanajstih z najvišjo oceno in pohvalo!), še redkejši pa so mladi mojstri, ki vrhunsko obvladajo dva instrumenta. Mhanna je namreč prvovrsten violinist, zraven pa še odlični organist. In to je dokazal tudi v Ogleju. V zadnjih letih veliko koncertira na prestižnih državni in mednarodnih odrih. Videti ga je tudi v najrazličnejših oddajah državnih in zasebnih televizijskih mrež. Kot solist sodeluje z

Foto DPD

več orkestri. Najvišja odličja si je prislužil na tekmovanjih v Italiji in v tujini. Z veliko lahkoto se loteva partitur najrazličnejših obdobji, v svojem repertoarju ima okrog 40 koncertov z orkestrom, več kot 50 sonat, ogromno skladb s klavirsko spremljavo in kot solist. Pri poslušanju Mhanna preneča, s kakšno lahkoto ta enfant prodige izraža glasbo, ki jo nosi v sebi. Zdi se, da je to zanj

najbolj naravna stvar. Zdi se, kot da se sam spaja z glasbo, ki jo izvaja; pri tem pa zmore posredovati občinstvu globoke estetske užitke, ki jih sam podoživlja pri njihovem poustvarjanju. Potem ko je v baziliki prisotne pozdravil - tudi v nadškofovem imenu - g. Francesco Fragiaco, ki je podčrtal izjemne kvalitete mladega glasbenika, je Mhanna v prvem delu v prezbiteriju najprej nastopil kot violinist. Zaigral je Bachovo I. Sonato BWV 1001, nato pa znano Ciaccono iz II. Partite BWV 1004. V drugem delu je na orgle, kraljico glasbil, zaigral še tri različna Bachova dela, prave bisere iz zakladnice klasične glasbe. Pod oboki starokrščanske bazilike so mogočne orgelske piščali

Foto DPD

zadonele v različnih zvočnih barvah in v vsej svoji lepoti. Dolgi aplavz je mladi glasbenik nagradil s slovito Toccato e fuga v d-molu BWV 565. Tudi to brezhibno, kristalno čisto, globoko podoživeto! / DD

Napoved sezone 2011-2012

Verdi, eno najboljših gledališč v deželi

Goriško gledališče Verdi je osrednje kulturno središče v mestu, s svojo briljantno ponudbo pa se uvršča med najboljša gledališča v vsej deželi, je na tiskovni konferenci o predstavitvi sezone 2011-2012 v petek, 29. julija, povedal občinski odbornik za kulturo Antonio Devetog. Skupaj z avditorijem v ul. Roma lahko nudi občanom odlične gledališke predstave, srečanja z znanimi umetniki, skratka prireditve, ki jih zmorejo načrtovati tudi po zaslugi povečanih prispevkov, ki jih je dodelila deželna uprava. Še posebej nameravajo okrepiti jazz-ponudbo. Zadovoljni so z abonmaji, katerih število se je v zadnjih letih povečalo; za naslednjo sezono jih pričakujejo še več kot lani. V pripravi je tudi zajeten prikaz celotne sezone, ki bi predstavil Gorico kot mesto kulturnih dogodkov od oktobra do maja. Sezona, ki je skoraj v celoti dodelana, bo res izjemna, je do-

Foto DPD

dal župan Ettore Romoli. Zaradi pomembnih dogodkov in pričakovanih zahtevnih goriške publike pa so jo želeli predstaviti že v mesecu juliju - podrobneje jo bodo orisali v septembru - in nakazati vsaj nekaj podrobnosti. Župan je tudi pohvalil logotip sezone, lik črnomodre zapeljive Meduze z gestom "Fatti stregare" (Pusti se očarati): "je drzen, gotovo pa ne bo ostal neopažen". Umetniški vodja gledališča Walter Mramor je poudaril, da bodo nekatere prireditve v sezoni, ki

jo je predstavil v glavnih obrisih, res očarale občinstvo. Kot ekskluzivo v deželi bo Verdi ponudil afriški cirkus Mother Africa: 40 afriških mednarodno uveljavljenih umetnikov, akrobatov, žonglerjev, glasbenikov in plesalcev bo predstavilo poseben show, ki bo gotovo presenetil publiko. Sredi novembra bo stopil na oder igralec Max Giusti s komično predstavo, ki velja za najzahtevnejši izziv njegove kariere. Februarja mu bo sledil partenopejski komedijant Vin-

cenzo Salemme. Ob koncu marca bo na sporedu še en gledališki igralec, in sicer več kot 80-letni Paolo Poli, po Mramorjevem mnenju eden najboljših in najbolj inteligentnih italijanskih gledališčnikov. V začetku pomladi bo nastopil balet opere iz Rige, ena najbolj prestižnih baletnih skupin iz Latvije, ki se ponaša z bogato umetniško tradicijo ter izvrstnimi plesalci in solisti: predstavila bo Sen kresne noči na glasbo Mendelssohna-Bartholdyja. Ob koncu januarja v Verdiju pričakujejo veliko - predvsem mlado - množico za svetovni plesni "pojav" Tap Dogs, skupino, ki je s svojo ustvarjalno eksplozijo že požela pomembne nagrade; plesalce vodi igralec Adam Garcia. Gledališče Verdi, ki v zadnjih letih želi preseči deželne meje z nastopi vidnih poustvarjalcev (Tony Hadley, Ute Lemper, Patty Pravo, Lucio Dalla itd.), si je tudi za naslednje leto po večmesečnem pogajanju izborilo pomembno ime: sezono bo sklenil Paul Young, glasbena zvezda iz 80. let. / DD

Goriški volčiči in volkuljice v Gojačah

Skavtski tabor v čudežni deželi

Tudi letos je goriške volčiče in volkuljice čakala poletna dogodivščina, tokrat v Alicini čudežni deželi.

Dne 24. julija smo se z avtobusom odpeljali v Gojače nad Črničami in ob čajanki z Belim zajčkom, Alico, Norim Klobučarjem in ostalimi prebivalci čudežne dežele se je začela naša pustolovščina. Najprej je bilo treba postaviti zgradbe, jambor, vhod in taborni ogenj, da bi se počutili doma in da bi se lahko branili. Že naslednji dan pa so se začele nezgode: dva prebivalca čudežne dežele, Cepetina in Cepetaja, so ugrabili in nam pustili sporočilo. Takoj je bilo treba kreniti na pot do bližnjega jezera. Pot pa ni bila niti najmanj preprosta, pod soncem, med robidami in blatom smo zaskrbljeni sledili njunim obupanem klicem na pomoč in jih naposled res rešili iz mrzlega jezera. Potem pa smo seveda tudi mi skočili v vodo in brezskrbno čofotali, vse dokler ni prišla ura za vrnitev. Pri koči nas je čakalo presenečenje: Beli Kraljici je uspelo zbežati Črnim sencam in je iskala zatočišča pri nas. Volčiči so ji seveda obljubili, da jo bodo branili, kuharice pa so njej na čast vse razveselile z obilno večerjo in palačinkami. Kraljica je svetovala, naj se urijo v moči, da bodo lahko kljubovali črnim sovražnikom. Zato jih je naslednji dan čakal športni

Foto DPD

dan, v katerem smo se preizkusili v poligonu, v prenosu vode, teku v žakljih, rovečku, odbojki z balončki in še v drugih panogah, dokler niso med tekmovalcem v skalpiranju v naš tabor vdrli prav oni, Črne sence. Mnogo velikih, v črno oblečenih sovražnikov se je iz gozda pojavilo na našem travniku in nas izzvalo na dvoboj. Uspelo nam je jih premagati, a vseeno nismo bili več varni, saj so odkrili naše skrivališče. Zato je bilo najbolje Belo kraljico nekam skriti; napotili smo se na bližnji hrib, kjer nam je po raznih dogodivščinah z blatom uspelo najti jasico. Tam smo zakurili ogenj in na njem spekli slasten skavtski kruh twist s hrenovkami in pečenimi jabolkami. Tam smo na varnem pustili Kraljico z Belim zajčkom in se odpravili pro-

ti taboru. Imeli smo še taborni ogenj, nato so nas sovražniki spet presenetili. Našli so skrivališče na hribu, ugrabili naša dva prijatelja in nas prišli strašiti. To je bil za nas velik izziv, zato smo se naslednji dan morali boriti z vsemi močmi. Zjutraj smo bili med rahlim rosenjem in v sivi meglici poraženi, naši sovražniki

so igrali nepošteno in spet smo izgubili boj. Popoldne pa je k nam prispela sama Rdeča kraljica, prepričana o svoji zmagi, in tako je šlo zares. Sovražniki so nas povabili na prvi boj v skalpiranju, kjer bi si s svojo zmago prilastili nas in naše ozemlje. Bitka je bila dolga in utrudljiva, sovražniki niso hoteli popustiti. Na koncu pa so se le vdali. Prevladale so dobre sile, Belo kraljico smo dobili nazaj, Rdeča pa se je skesala svoje hudobije. Po veliki zmagi se je na taboru razživel razgiban boj z balončki in vrči z vodo, tako da smo bili prav vsi premočeni do kosti. Za konec pa smo praznovali s slastnim "žarom" in z "veliki skavtsko torto". Seveda ni manjkal proces: pri tabornem ognju, pod strogo oceno sodnika, so bili poravnani vsi računi porednih volčičev. V živahnem in razposajenem zdušju se je končala ta čudovita poletna dogodivščina. Čakalo je le še pospravljanje, sekanje jambora in odhod s starši, potem pa se je vsak iz Čudežne dežele vrnil v svoj vsakdanji svet, kdo ve, če ravno tako nenavaden.

Tanja Zorzut

Foto DPD

Izšolana psa sta razveselila otroke Tobia in Panna sklenila Srečanja 2011

V zelenem gaju Zavoda Svete Družine v Gorici, kjer je v organizaciji Amaterskega športnega združenja Olympia in Skupnosti družin Sončnica vse do prejšnjega petka potekalo poletno središče Srečanja, je bil 29. julij prav poseben dan, ki so se ga otroci še posebej veselili. V jutranjih urah so namreč imeli v svoji središčni dvorani gostja: sedemletnega labradorca Tobia in dvanajstletno samico zlatega prinašalca Panno.

Kot nam je povedala odgovorna za Srečanja 2011 Damjana Češut, so mladi udeleženci poletnega središča že v prvih tednih obiskali goriški pesjak. Vsak dan so tja tudi nosili hrano, ki jim je ostajala. Sploh pa so ugotovili, da več otrok - pa tudi animatorjev - ima doma hišne ljubljence. Tako se je porodila ideja, da bi s pomočjo izvedencev poglobili poznavanje psov in tudi goriško združenje, ki ima sedež na Majnici. Tako so otroci

lahko spoznali, da v šolo ne hodijo samo oni, temveč tudi njihovi kosmatinčki. Še več: ob-

Foto DPD

stajajo tudi športi, ki jih lahko opravljajo psi z gospodarji. Tri spremljevalke, članice združenja Cinofiliamo Agility Team Gorizia, so otrokom in njihovim animatorjem spregovorile o spoštovanju do štirinožnih prijateljev, o tem, da je veliko boljše ravnati z njimi modro in preudarno kot pa s silo. To je tudi cilj združenja, ki ga sestavljajo strokovno izobražene osebe in ki prireja najraz-

ličnejše tečaje o "prijazni vzgoji" psov. Pri tem nikakor ne uporabljajo prisile ali kazni, ki negativno vplivajo na žival, temveč skušajo z njo komunicirati na pozitiven način, jo spoštovati, ji prisluhniti. Prepričani so, da ne obstajajo psi, ki jih ni mogoče vzgojiti, temveč samo psi, s katerimi ljudje doslej še niso utegnili komunicirati, saj "psi nam

re ključne besede, iščeta sledove pogrešanih ljudi tudi po gozdovih, ki se raztezajo na 20 tisoč kvadratnih metrih, na primer na Kalvariji. Te njune sposobnosti so preizkusili tudi malčki v poletnem središču, ki so se kosmatemu ljubljencu približali, nato pa se skrili, nakar jih je ta - potem ko je vohal za njimi - vedno našel in bil za to tudi nagrajen.

Pomembno je vedeti, je še povedala Emanuela, da so psi strpni in potrpežljivi, da pa se čutijo nelagodno in ogrožene, če nanje navali večja skupina ljudi (tudi otrok!). Če psa kdo poboža, on pa zapre usta in si večkrat liže nos, sporoča neudobje: če je strpen in "vzgojen", se v takem primeru umakne; če ne, pa se brani in lahko tudi ugrizne. Primerna drža neznanca, ki se hoče približati psu, pa je tale, je še povedala navdušenim otrokom predsednica Emanuela: najprej je treba vprašati za dovoljenje lastnika, nato se skloniti dva metra od pasjega prijatelja in ponuditi odprto roko; če bo ta hotel, se bo sam približal. "Ko srečate psa, ki ga ne poznate, bodite vedno spoštljivi in prijazni", je še nagovorila malčke ter jim dala še marsikateri dragocen nasvet, kako naj ravnajo s kosmatimi hišnimi ljubljenci. Tri članice združenja so bile nad obiskom - pa tudi nad vrtom Zavoda Sv. Družine - zelo navdušene. Napovedale so, da se bodo rade vrstile in otrokom še kaj več povedale o globokih vezeh, ki se lahko spletoje med psom in človekom. / DD

Foto DPD

Obvestila

V prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je prosto stanovanje pribl. 90 kv. metrov. Zainteresirani naj predstavijo prošnjo na upravi Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem piknika in izleta v Trst ter Koper, da bo v soboto, 6. avgusta, odpeljal prvi avtobus iz Gorice s trga Medaglie d'oro ob 8. uri, nato s postanki pri vagi blizu Pevskega mosta, v Podgori pri športni palači in v Štandrežu pri bankah. Drugi avtobus bo odpeljal tudi ob 8. uri iz Štandreža pri bankah, nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Vrhu, v Jamljah in Doberdobi. Tretji, mali avtobus bo odpeljal ob 8.15 iz Doberdoba, nato skozi Ronke in Tržič proti Trstu. Društvo priporoča točnost in veljaven dokument.

SSO sporoča, da goriški urad deluje po poletnem urniku od ponedeljka do četrta, od 9.00 do 13.00. Ob petkih bo urad zaprt. Poletni urnik bo v veljavi do petka, 26. avgusta 2011.

Feiglova knjižnica je v poletnem času od 27. 6. do 29. 8. 2011 odprta od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure. Za dopust bo knjižnica zaprta od 1. 8. do 12. 8. 2011.

SCGV Emil Komel obvešča, da bo tajništvo zaprto od 1. do 21. avgusta.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča člane, da bo društveni sedež v Gorici na korzu Verdi 51 zaprt od 3. do 31. avgusta zaradi poletnih počitnic.

Šola za šalo je brezskrbna priprava osnovnošolcev na začetek pouka z delavnicami iz slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, iz matematike in kreativnega branja in pisanja. Potekala bo ob delavnicah od 29. avgusta do 9. septembra v Mladinskem domu. Prav tam bo tudi priprava na vstop v srednjo šolo, namenjena otrokom, ki bodo septembra prestopili prag prvega razreda nižje srednje šole, in sicer od ponedeljka, 5., do petka, 9. septembra. Obe

pripravi bosta trajali od 8. do 13. ure. Vpis je možen do 25. avgusta. Informacije na tel. št. 0481-536455, 334-1243766, 328-3155040 ali na elektronski naslov mladinskidom@libero.it

Cestitke

Na svet je privekala ANJA, ki je s svojim prihodom osrečila mamico Sonjo, očka Mateja in vse, ki so jo nestrno pričakovali. Srečni družinici čestitajo in se z njimi veselijo člani in prijatelji Prosvetnega društva Štandrež, mali Anji pa želijo vse dobro na življenjski poti.

Čestitkam srečni družinici se pridružujejo vsi, ki spremljajo uspešno ljubiteljsko gledališko popotovanje očka Mateja, in seveda uredništvo Novega glasa.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 5.8.2011 do 11.8.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30.

Spored:
Petek, 5. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 7. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 8. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti in humor.

Torek, 9. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: V semenu načrt nove rastline - izbor melodij.

Četrtek, 11. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in praktični nasveti.

Kratke

Opera Rigoletto na Travniku

V ponedeljek, 25. julija, je v goriškem mestnem središču

potekal nenavaden dogodek. Na prenovljenem Travniku so namreč pred palačo prefekture uprizorili znano Verdijevo opero v treh dejanjih Rigoletto. Izvedla sta ga zbor in orkester združenja Filarmonia v sodelovanju z baletnim ansablom FVG Ballet Company; opero je zrežiral Giampaolo Zennaro, dirigent pa je bil Alfredo Barchi. Prvovrsten glasbeni dogodek, ki so ga v prejšnjih tednih že izvedli v Vidmu, Pušji vesi, Pordenonu, Lignanu, Fagnanu in Sacileju, je v sicer hladnem poletnem večeru privabil veliko število gledalcev. Tisti, ki so kupili vstopnico, so sedeli v ograjenem območju; veliko pa se jih je ustavilo tudi izven njega, okrog Pacassijevega vodnjaka, na stopnišču cerkve sv. Ignacija ali kar v barih na trgu. Skrbno pripravljena je bila scenografija, zelo bogati so bili tudi kostumi; nekateri solisti pa so bili res prvovrstni, pozorna publika, ki je ob Verdijevih notah uživala skoraj tri ure, pa jih je tudi navdušeno nagradila s toplim aplavzom.

41. Folklorni festival

V dneh od 25. do 28. avgusta bo tudi leto potekala priljubljena poznopoletna goriška prireditvev, svetovni folklorni festival, tokrat že 41. po vrsti. Tokrat bodo nastopile skupine iz Avstrije, Južne Koreje, Ekvadorja, Jordanije, Nove Zelandije, Severne Osetije, Senegala, Srbije, Slovenije in Italije. Poleg folklornih večerov bo v soboto dopoldan 37. kongres ljudskih tradicij, tokrat na temo Narodni spomin, ljudske tradicije in nove nadnarodne identitete. Nedeljska parada bo zaradi gradbišč krenila ob 16.30 s Trga sv. Antona pred Trga Cavour, Raštela, Travnika, Semeniške ulice, Verdijevega korza do Trga Battisti.

Razstava "Znamenja taborišč" v tržaški Rižarni

Guareschi in Laurenii – pričevanja dveh vojnih internirancev

Do konca avgusta je odprta v tržaški Rižarni razstava *Znamenja taborišč*. Gre za zbirko risanih in pisanih pričevanj iz nacističnih lagerjev Tržačana Nerea Laurenija in znanega pisatelja časnika Giovannija (Giovannina) Guareschija, ki jo je tržaška občina postavila ob letošnjem dnevu spomina. Po polomu 8. septembra sta bila oba kot italijanska oficirja zajeta, ker se nista podredila Nemcem in zaprta v koncentracijskih taboriščih. Od 2 milijonov takratnih italijanskih vojakov so novi okupatorji razorožili polovico in zaprli v posebnih lagerjih 810 tisoč vojakov. Kakih 100 tisoč jih je sprejelo sodelovanje in bilo mobiliziranih v vojski Salojske republike, velika večina, približno 710 tisoč pa je bilo razdeljenih med vojake in oficirje ter razvrščenih po različnih taboriščih. Kakih 594 tisoč vojakov je bilo odposlanih na 60-70 Stamlager (Stalag), razdeljenih na še dva tisoč manjših oddelkov za prisilno delo, t. i. Arbeitskommando (AK). Medtem ko so oficirje internirali v 20 Offizierslager (Oflag), v glavnem na Poljskem. Od vseh 710 tisoč t. i. Internati militari italiani (Imi) velika večina (kar 85%) ni sprejela kompromisa in ostala v lagerju do konca vojne, približno 600-650 tisoč, od tega 594 tisoč vojakov ter 200 generalov, tri tisoč višjih in starih oficirjev ter 23.800 nižjih in 16 tisoč podoficirjev. Lokacija z nemimi pomniki grozot in žrtev tržaške Rižarne je poseben razstavni prostor, kjer se spajajo in soočajo pričevanja dveh povsem različnih človeških izkušenj, ki ju je povezovalo prisilno bivanje v taborišču. Mladi tržaški oficir, po šolanju tudi v slovenski Primorski in prekinjenem študiju

arhitekture, se znajde v oficirskih lagerjih, v Deblin Irena, Benjamino, v Sandbostel, Bremervoerde in še Falingobostel. Tu kot vsi oficirji je bil oproščen prisilnega dela in se je zato kratkočasil z risanjem raznih motivov iz vsakdanjega življenja v lagerju. Z raz-

nimi tehnikami, s svinčnikom, peresom, sanguigno, akvarelom, pastelom je na papir in druge priložnostne podlage, ovojnice pisem, zabojev itd. posnel izreze notranjosti barak, spalnic in drugih prostorov, portrete posameznikov in prizore skupnega življenja. Naslikal je tudi tihožitja in razne lirične utrinke v prosorni mesečini sredi nemških ali poljskih gozdov. Nereo Laurenii, ki se je po povratku zaposlil kot grafik na Občini in bil avtor tudi reklamnih in drugih ilustracij, je vse te svoje risbe držal v zaboju na podstrešju in le nekaj let pred smrtjo leta 2008 jih začel kazati javnosti. Očitno njemu se ni tako usodno zarezala ta izkušnja kot Mušiču, ki je v Dachavu ustvaril svoje zbolele "sentence" iz cikla Nismo poslednji, neme grozne klice umrlih, ki so ga spremljali skozi vse življenje. V Rižarni so pred leti, ob dnevu spomina, posvetili razstave še drugim vizualnim pričevalcem iz lagerjev, Pordeončanu Mariu Morettiju (2009) in Tržačanu Giovanniju Taleriju (2010). Po vizualni asociaciji pa me Lau-

renijevi, nekoliko stilizirani dokumentarni izrisi, spominjajo na mehke, pastelaste, presunljive ilustracije knjige spominov Rusinje Evfrosinije Kersnovskaje, ki je preživela sovjetske lagerje in je narisala in napisala več zvezkov o neznošenem življenju v teh. Njene zvezke so ji zaplenili, po izpustitvi in v času Perestrojke pa je spomine in risbe spet prelila na papir in jih nepopolno izdala v Rusiji ter leta 2009 prvič v tujini in v bolj popolni obliki za založnika Bompianija in za "Levijevskim" naslovom Quanto vale un uomo pri založbi Bompiani.

Več kot 150 Laurenijevih risb in slik govori o gladi, o mrazu in izredno hudih razmerah "prekinjenih življenj", kar izpričujejo tudi odlomki razmišljanj, opisov, pisem, humore-

sk in drugih spisov, ki jih je ustvaril drugi bolj znan vojni interniranec, časnika in pisatelj Guareschi, urednik predvojnega nekonformističnega satiričnega lista Bertoldo in povojnega Can-

didata ter "oče" Don Camilla in Pepponeja. Oficir Giovannino Guareschi je kratkočasil svoje kamerade z dovtipi, humorističnimi spisi in celo "govorjenimi" izdajami taboriščnega Bertolda; o tem pričajo avtentični eskponati iz lagerjev. V svojih dnevniških zapisih, ki so bili objavljeni leta 1996 (Diario Clandestino 1943-1945) in 2008 (Il grande diario. Giovannino cronista del Lager 1943-1945), pridejo do izraza človečnost, pokončnost, čut za pravičnost in nekonformizem, "neaktualnega Italijana", ki je zaradi svoje resničnosti preselel 409 dni tudi v zaporu italijanske demokratične republike, ker je objavil pismi De Gasperija, v katerih je ta pozival zaveznike, naj bombardirajo rimsko predmestje...

Tu ni prostora za navajanje njegovih pikrih, zabavnih, tudi toplih in globokih misli, ki dajo razumeti, zakaj večina italijanskega vojaštva po polomu ni sodelovala z nacisti in Salojci. Vabim vas, da si vzamete čas in jih v miru preberete v hladu tržaške rižarne. O zgodovini in zadnji veliki vojni lahko imamo različne poglede, zlasti v naših krajih ob meji. Razstava, ki sta jo za tržaško občino uredila Francesco Fait in Anna Kerkic, s pomočjo sorodnikov Carlote in Alberta Guareschija ter Umberta Laurenija, je gotovo priložnost za zapolnitev marsikakšne vrzeli v poznanju naše polpreteklosti, ki, kot vemo, še danes je lahko kamen spotike pri opredelitvi vizije naše sodobnosti in prihodnosti. Lahko čestitamo tudi bivšemu občinskemu odborniku za kulturo Massimu Grecu ter odgovornemu za kulturo Adrianu Dugulinu za dragoceno priložnost. Na razstavi boste dobili tudi po zmerni ceni bogat katalog. Več o razstavi in urniku odprtja na spletu: www.retecivica.trieste.it.

Davorin Devetak

Kratki

V Divači so odprli muzej slovenskih filmskih igralcev

S prireditvijo, prepleteno s spomini Ivanke Mežan in Poldeta Bibiča in s pesmijo, so v Divači v petek, 8. julija, odprli muzej slovenskih filmskih igralcev. Z muzejem so tako tudi igralci postali ljudje, je v uvodnem nagovoru zbranim dejala

Ita Rina

slavnostna govornica, ministrica za kulturo v odstopu Majda Širca. Muzej, ki je nastajal 15 let, si je zamislil nekdanji direktor slovenske Kinoteke Silvan Furlan, častni občan občine Divača. Postavljen je na domačijo, kjer je slavna slovenska filmska igralka Ita Rina preživela svoje otroštvo. "Ženska, ki je prestopila in tvegala. Mnogo je lahko lepih in željenih. Malo pa je tistih, ki zmorejo narediti korak v drugačno, novo in prilepljenim kodom nasprotno. Če tega koraka ne bi bilo, ne glede na to,

ali mu je botroval slučaj ali kaj drugega, ne bi bilo vsega tega veriženja divaške zgodbe, ne bi bilo ponosa slovenskega filma.... in konec koncev tudi nas v njej", je v slavnostnem nagovoru dejala Širca. Muzej, ki si ga je zamislil Furlan, je dober, je še dejala ministrica v odstopu in nadaljevala: "Spoštuje kontekst, ceni spomin in gleda naprej. In tudi za tem projektom trdno stojijo ljudje. Mladi arhitekti, ki ljubijo zid, kultivirajo prostor, razumejo Kras in spoštujejo trak. Filmski trak". Če se hočemo zahvaliti vsem, ki ste zlagali to prekrasno divaško zgodbo, se lahko le tako, da ta kraški kotiček zmrežimo s svetom in da jo napolnimo z ljudmi, ki rabijo in hkrati tudi dajejo ljubezen, je Širca ob koncu povabila k ogledu muzeja. Muzej, ki Divači in občino uvršča med zgodovinske, kulturne in izobraževalne destinacije ne samo v Sloveniji, ampak tudi v Evropi in svetu, je zadovoljstvo nad otvoritvijo muzeja izrazil župan občine Divača Drago Božac. Zbrane na dvorišču Škrateljnovne domačije sta pozdravila tudi predstavnik norveškega veleposlanstva v Sloveniji, saj je Norveška s svojim skladom pripomogla k nastanku divaškega muzeja, ter direktor Kinoteke Ivan Nedoh. Prireditev, ki je tudi osrednji del praznovanja občinskega praznika v Divači, so nadaljevali s filmskim poklonom slovenski igralki Majdi Potokar.

Slikarska in fotografska razstava v Galeriji stolpa na vratih v Štanjelu

V sredo, 27. julija 2011, so v Galeriji stolpa na vratih v Štanjelu odprli skupinsko slikarsko in fotografsko razstavo Vtisi Krasa. Razstavo je odprla Špela Janša. Dela bodo na ogled do 13. septembra 2011. Razstava je prodajna. Vtisi s Krasa je razstava likovnih del, ki so nastala v juliju 2010 ob prvi žetvi sivke v Škrbini pri Komnu, ko je bil tudi prvi ex tempore v Škrbini na Krasu. Za vse informacije se obrnite na gospo Sašo Boljkovac na tel.: 00 386 41 951 803.

Poslušajmo ... z branjem

Katalena – Noč čarovnic (Založba Pivec, 2011)

Katalena je glasbena družina, ki je od prvenca (Z) godbe izpred desetih let zgradila pravo norijo etnofolk ustvarjalnosti v slovenskem kulturnem prostoru. Ob glasbenikih, kot so Brina, Terrafolk, in barviti množici drugih, se je tudi javnost zavedala sodobnega potenciala slovenske ljudske muzike, ki še zdaleč ni več le stvar eksotične etnografije in zaprašenih arhivov. Danes lahko tudi po zaslugi izdelkov, kot sta hibridno Babje leto in radoživa Kmečka ohcet, spremljamo poplavi intrigantnih, kakovostnih, bolj tradicionalnih ali mogoče eksperimentalnih projektov, ki se oplajajo z bazenom ljudskosti, tako po izbiri melodij, besedil, kakor tudi inštrumentov, zasedb, harmonij ali preprosto "vzdušja".

V skladu z osnovno zavezo se Katalena v svojih ustvarjalnih iskanjih še vedno nanaša na slovensko ljudsko dediščino. Po izkušnji predzadnjega ploščka Cvik cvak, ki v diskografiji te skupine izstopa kot najbolj radikalen preizkus, ki stopi pogumno onkraj žanrskih razmejvanj, naredijo z albumom Noč čarovnic korak nazaj, v bolj elementarno pojmovanje etnopreteklosti. Tokrat gredo v iskanju oddaljenega do konca, saj stopijo na poljane marginalnega, pozabljenega, odmaknjenege. Noč čarovnic je tako v prvi vrsti zgodba, ki jo Katalena splete okrog svojih predstav o tem, kar smo včasih imenovali copriništvo. V ta pojem spada marsikaj, nujno pa je prikrito, temačno, morda pa le zasenčeno. Noč čarovnic je zgodba o norosti, približevanju in oddaljevanju od meja, zgodba o izgubi in iskanju, bolečini in sreči. Aprila 2011 izdani album pa je tudi nova Katalenina preizkušnja, saj se poleg potapljanja avtorskega dela v slovensko ljudsko zakladnico soočijo še s poezijo, na primer tisto Svetlane Makarovič, Gregorja Strnišiča, Daneta Zajca. Pevka Vesna Zornik in kitarist Boštjan Narat, od vsega začetka idejne vodje fenomena Katalena, sta z novimi dvanajstimi skladbami in naslovnim singlom poplačala visoka pričakovanja javnosti. V kulturni industriji je delitev na to, kar je pop, komercialno ter med t.i. alternativo zastarela stvar. Kar je dobro, je dobro. Katalena to dobro ve.

Jernej Šček

Opis dogodkov izpred devetdesetih let

Pozabljeni Kras - Ofenzive v jeseni 1916

Pozabljeni Kras je prva tovrstna publikacija, ki vestno in dosledno opisuje dogodek izpred devetdesetih let, ki so tako globoko zaznamovali predvsem goriški Kras. Glavnina dogajanja se nanaša na obdobje po padcu Gorice in zajema čas od šeste italijanske ofenzive avgusta 1916, ko je italijanska vojska prišla na zahodni rob Komenskega Krasa, do novembra istega leta, ko je v sedmi, osmi in deveti soški bitki zavzela Veliki hrib, Pečinko, Fajti hrib ter vasi Lokvica, Opatje selo, Novo vas, Hudi Log, danes zapuščeni Lukatič in prišla na prag Kostonjvice. Publikacija predstavlja delovanje obeh vojska, italijanske in avstro-ogrske, in vsebuje veliko izvirnih fotografskih posnetkov iz preteklosti, fotografije današnjega Krasa, skic ter je posebno bogata s topografskimi kartami iz vojnega obdobja, ki so v tej knjigi prvič objavljene. Vse te dokumente so avtorji vodnika dobili v vojaškem arhivu v Rimu (AUSSME). Knjiga je zamišljena predvsem kot vodnik po prizoriščih bojov

na soški fronti na območju Krasa, torej kot nalašč, da jo vzame v roke tisti, ki ga to obdobje zanima ali bi hotel izvedeti kaj več o dogodkih, ki so se odvijali na goriškem Krasu med prvo svetovno vojno. Mitja Juren, Nicola Persegati in Paolo Pizzamus že vrsto let raziskujejo vojaško zgodovino in odkrivajo sledove prve svetovne vojne po goriškem Krasu. Za sabo imajo že več knjižnih izdaj s tega področja. MITJA JUREN (Gorica, 1969) je priznan fotograf in dober poznavalec Krasa in član Skupine za raziskovanje in preučevanje prve svetovne vojne pri tržaškem Planinskem društvu Julijcev (Societa' Alpina delle Giulie). Svoje članke je redno objavljaval v reviji Uniformi & Armi. Za založbo Gaspari je napisal knjigo Nad Logem la collina fra due mondi - Storia e itinerari tra il Vallone di Gorizia e il Carso di Comeno (2007); s Sergiom Chersovanim je pri društvu Isonzo Gruppo di Ricerca Storica iz Gorice izdal še

trojezično knjigo Goriško mostišče (1915-1916), z Nicolo Persegatijem pa leta 2010 v založbi Lokanda Devetak knjigo Debela Griža - San Michele 1915-1916. El-naslov: paolopizzamus@alice.it

PAOLO PIZZAMUS (Trst, 1964) je član Skupine za raziskovanje in preučevanje prve svetovne

vojne pri tržaškem Planinskem društvu Julijcev (Societa' Alpina delle Giulie). Že veliko let raziskuje bojišča na italijanskem in slovenskem Krasu, še posebej

se posveča raziskovanju vojaških napisov in obrambnih sistemov obeh vojskujočih se vojsk. Za založbo Gaspari je uredil knjigo I tracciati delle trincee della Grande Guerra - La conquista del Carso di Comeno (2006). El-naslov: paolopizzamus@alice.it

NICOLA PERSEGATI (Legnano, 1964) že veliko let sodeluje z Antoniom Scrimalijem ter s Skupino za raziskovanje in preučevanje prve svetovne vojne pri tržaškem Planinskem društvu Julijcev (Societa' Alpina delle Giulie). Odkriva in ocenjuje ostaline Komenskega Krasa in goriških kot ter v arhivih in knjižnicah raziskuje vojne dnevnik, pričevanja in fotografije iz teh delov fronte. Pri založbi Gaspari je izdal publikacije: Battaglie senza monumenti Panowitz, San Marco e Vertojba - Itinerari sconosciuti in Slovenia alla riscoperta delle imprese degli Arditi di Bassi (2005); Il volto di Medusa - L'abisso quotidiano delle trincee (2006); Il San Gabriele l'orizzonte di fuoco (2007); La Grande Guerra di Spaldo (2008); s Silvom Stokom je izdal La trincea delle Franche (2004), z Mitjo Jurnom pa knjigo Debela Griža - San Michele 1915-1916 (založnik Lokanda Devetak, 2010).

Spomin na velikega umetnika, nenehnega iskalca Ob simpoziju v čast Francetu Goršetu

Spoštovani in cenjeni prof. France Gorše! Lahko rečem, da je bila sobota, 30. julija, res prazničen dan, saj smo se v Vašem imenu, ob 25-letnici smrti, res mnogi zbrali v Svečah na Koroškem, kjer ste si na Vrbnikovi domačiji, prav pod cerkvijo sv. Lamberta, leta 1972 uredili svoj dom, atelier in galerijo. Ameriški prijatelji, Goričani in Tržačani, premnogi rojaki iz raznih krajev Slovenije in seveda Korošci so se najprej udeležili spominske maše, ki jo je daroval znani koroški duhovnik, rektor Katoliškega doma prosvete Sodalitas v Tinjah in predsednik Celovške Mohorjeve, Jože Kopeinig, nato pa se pomaknili na vrt kulturnih ustvarjalcev pred Vašim domom, kjer so člani SPD Kočna prijazno postregli prisotnim.

Kakor pred leti, ko smo se spominjali okrogle obletnice Vaše smrti, se je tudi tokrat zbralo na simpoziju res veliko poznavalcev Vašega dela, a tudi prijateljev in znancev, ki so Vas cenili in imeli radi. Obrazi so kar sijali od veselja ob srečanju starih znancev in stiskih rok med prijatelji, ki se že dolgo niso videli. Med njimi je sijala gospa Alenka Inzko Weber, ki je društvu Kočna predlagala, da tudi ob četrstoletni obletnici smrti organizira sobotni spominski dogodek. Nastopi posameznih govornikov Andreja Smrekarja, Verene Koršič Zorn, Draga Štoke, Iva Jevnikarja, Jožeta Vodlana, pa Travice Maleša Grešak, Marije Inzko in Franca Kattniga ter še nekaterih pričevalcev so vsekakor izrisali ne le razne vidike Vašega ustvarjalnega dela, ampak tudi mnoge po-

drobnosti Vaše življenjske poti. Osebnost me najbolj zanimale tiste teme, ki so obravnavale obdobje Vašega bivanja na Primorskem. Seveda so bile okoliščine med prvim obdobjem 1925-30 povsem različne od drugega povojnega obdobja, ko ste v Trstu poučevali in ustvarjali med leti 1945-1952, ko ste s tržaškega perona, ki so ga tisti večer oblegali Vaši dijaki, odpotovali v Neapelj in od tam z ladjo preko Atlantika v ZDA. Tržaških prijateljev pa niste pozabili in ste z njimi redno vzdrževali pisne stike, ob obiskih v Evropi pa seveda preživljali kar več dni tudi v Trstu.

Obdobje med leti 1925-30, ko ste bivali v Trstu in v Gorici, je bilo očitno polno izzivov. Med drugim me je zelo zanimala pripoved o naročilih iz sklada za vojne

davanjih ni bilo mogoče slišati poglobitve te teme, a povedano je v meni vzbudilo radovednost, da bi v arhivu naše župnije skušal izvedeti, v kolikšni meri je tedanji župnik lahko vplival na

Ivo Jevnikar

ostalske predavanja, vse je povezoval Fabjan Hafner, so osvetlila druge zelo dragocene podrobnosti vašega življenja in dela. Smrekarjeva izvajanja in analiza miniaturne Leonarda, ki ste jo preimenovali v Trubarja, so predstavile duhovni humus, iz katerega ste se oplajali zlasti v krogu Gojmira Kosa in Miha Maleša. Ta

naročila. Enako zanimivo je bilo zame poslušati prijatelja Iva, kako je pripovedoval o drugem povojnem obdobju, ko ste po bivanju v raznih taboriščih prišli v Trst in poučevali na realki in učiteljsku ter z recenzijami likovnih dogodkov sodelovali tudi z našim tržaškim radiom. Na to temo je bilo uglaseno tudi pričevanje dr. Štoke.

demletno sodelovanje v klubu ART LOK, ki ste ga ustanovili z njim in Mirom Župančičem v Ameriki. Čisto posebna energija Vam je očitno omogočala neverjetne podvige in napore. Iskanje novih materialov in ustvarjalnih sredstev do zadnjih let, to le potrjuje. Mislim pa tudi na vse selitve in nove podvige, ki ste jih lotevali še na stara leta in z bolno nogo. Res je skoraj neverjetno, da ste sami s kiparskim dletom obdelali vse tramovje za sveško galerijo, kot ste si jo zamislili in želeli.

Na sobotnem srečanju v Svečah je prišla do izraza tudi Vaša skrb, da ste vzdrževali stike s prijatelji in znanci po vsem svetu. Osebnost ste gojili ta poznanstva in ste radi sprejemali obiske ter se pogovarjali z ljudmi. Sveški dom je bil tako nekakšna konzularna kulturna izpostava. To lahko tudi

retnostjo, a tudi empatijo, ki jo je čutila do Vas, zaupala moja rajna tašča, Amalija Feinig. Webrova pa je v soboto in v priložnostni brošuri, ki je izšla za to priložnost, to vašo vrasčenost v sveško stvarnost lepo poudarila. So male, a pomembne te stvari. Odločitev, da svoj dom in gale-

rijo podarite sveškemu društvu Kočna in nadalje KKZ-ju pa pričra tudi o Vaši dalekovidnosti. Plemenitost te odločitve rojeva v Svečah še danes dragocene duhovne sadove. Različne so ravni, na katerih se to pozna v tem okolju, ko tak spomenik slovenske duhovne moči in ustvarjalne veličine vnaša v prostor, ljudi, ki so odprti, pozitivne vzgibe. Ozkost osebnih interesov se v primeru vključitve društva, se pravi skupine ljudi, ki podobno čutijo in stremijo, razblini. Besede, ki stojijo nad vhomom v Vašo

Verena Koršič Zorn

delavnico: Ars longa, vita brevis, to zelo dobro označujejo. Letos sicer v Svečah ne bodo imeli slikarskega tedna, vendar je bilo sobotno druženje ob razmišljanju Vaše ustvarjalne poti in sporočila pomemben dogodek v vseslovenskem merilu. Enostavno ni bilo mogoče misliti na organizacijo slikarskega tedna, ker blagajna SPD Kočna tega ne zmore, a obljubljam, da bo prihodnje leto to mogoče.

Urednik mi že priporoča, naj sklenem to pismo, zato naj Vas le lepo pozdravim in prosim, da bi tam v nebeškem Jeruzalemu skupaj z mojo rajno taščo in tastom, ki sta se za Kočno nesebično razdajala, pri Vsemogočem prosili za božji blagoslov in zdravje pamet, ki naj vodi nadaljnje izbire in odločitve naše narodne skupnosti v Svečah, na Koroškem, pri nas na Primorskem, med zdomci, a tudi v matici.

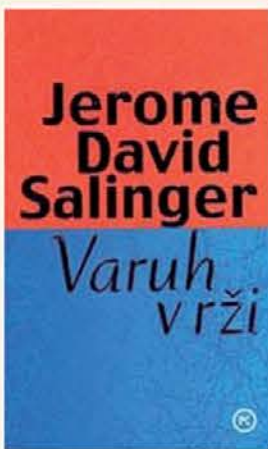
Lep pozdrav
Vaš Marko Tavčar

Mineva 60 let od izida Varuha v rži

Roman Varuh v rži J. D. Salingerja je pustil pečat v popularni kulturi 20. stoletja. Postal je priljubljen čtivo odraščajočih in s tematizacijo najstniške izgrubenosti, naivnosti, odtujitve, upornišva in seksualnosti prerasel v kulturološki fenomen. Salinger (1919-2010) je roman izdal 16. julija 1951.

Roman je preveden v vse svetovne jezike. Doslej so ga prodali v več kot 65 milijonih izvodov. V slovensčini je prvič izšel leta 1966. Izdaja iz leta 2002 naslov igra v rži zamenjuje z naslovom Varuh v rži.

Sčasoma je roman postal "biblija generacije" z močnim uporniškim sporočilom. Roman sledi zgodbi o 16-letnem Holdenu Caulfieldu, neprilagojenemu fantu, ki je zaradi slabih ocen izključen iz šole. Holden v prvi osebi opisuje spomine na čas, preživet v New Yorku. Časopis Le Monde in revija Time sta knjigo uvrstila med 100 najboljših romanov 20. stoletja. Po podatkih American Library Association je bila knjiga pogosto umaknjena s knjižnih polic z utemeljitvijo, da širi "umazan jezik", psovke, opisuje seks in uživanje alkohola. Salinger se je 15 let po izidu romana umaknil iz javnosti, zavrnil pa je tudi mnogo pobud za gledališke in filmske adaptacije svojega opusa, ki šteje štiri dela. Režiser Elia Kazan je Salingerja zaprosil za broadwaysko adaptacijo Varuha v rži in ta naj bi mu odvrnil: "Ne morem tega dopustiti. Bojim se, da Holdenu to ne bi bilo všeč". Reference na roman se lahko zasledijo v svetu filma, glasbe, televizije, književnosti in stripa. Navdihoval je Marlon Branda, Jacka Nicholsona, Leonarda Di Capria in Winona Ryder, je tudi najljubša knjiga Woodyja Allena. S knjigo so povezani tudi neljubi dogodki. Morilec Johna Lennona, Mark David Chapman, ki je bil obseden z likom Caulfielda, je imel ob umoru Lennona v žepu izvod romana. Roman je bil najden tudi pri Johnu Hinckleyju, ki je leta 1981 poskušal umoriti Ronalda Reagana. Poznavalci Salingerja opozarjajo, da atentatorji pozabljajo, da je glavni lik romana odtujeni upornik, mitska oseba, idol mladih, in ne morilec.

Konec pravljico čarovniških poletov Harry Potter se po desetih letih poslavlja

Ali se spominjate dečka z očali, ki je zagledal luč sveta leta 1997 v prvem fantazijskem romanu angleške pisateljice J. K. Rowling? Ali se spominjate dečka, ki je stopil na filmske ekrane leta 2001 in mu je svojo podobo posodil igralec Daniel Radcliffe? Ste bili tudi vi med tistimi, ki so vsakič znova nestrno pričakovali naslednjo knjigo? Med tistimi, ki so trepetali ob branju nezgod in pustolovščin, ki so držali pesti in obračali strani, ker te zgodba še preveč "potegne noter"? Ste bili med tistimi, ki so nestrno pričakovali tudi nove filme in ste modrovali o tem, da film še zdaleč ne preseže knjige, čeprav ste bili navsezadnje tudi s filmi zadovoljni? Če ste bili tudi vi med "harrypotterjanci", ste si verjetno sedaj že ogledali zadnji film, povzet iz znane čarovniške sage, in spet ste zavzdihnil, da je knjiga veliko boljše, kljub temu da je film izvrsten, pa čeprav nekoliko komer-

cialen. Harry Potter se pač prodaja, zato so zadnji knjigo razdelili na dva dela, a za to sploh ni bilo nobene prave potrebe. Kako pa ste se počutili, ko ste pustili kinodvorano? Ste tudi vi kar težko vstali s stola, ker niste mogli verjeti, da je to le bil zadnji film in da ne boste več

konec. The end. Veliki konec. Če bi trdila, da sem bila nad zadnjim filmom še najbolj navdušena, bi se lagala. Všeč mi je bil, a še zdaleč ne toliko kot prvi filmi in sploh ne toliko kot knjige. Harry Potter je samosvoj literarni (pa tudi filmski) lik. Kot v kakšnem bildungsromanu sledimo njegovi osebnosti rasti, od trenutka, ko izve, da je čarovnik, do trenutka, ko premaga najbolj zlobnega in zlovesčega čarovnika na svetu. Naj povem, da sem najraje imela prve romane, ker so imeli v sebi več pravljicnosti, več čaranja, več urokov in

ci) tudi nekako rasemo z njim, od malih odgovornosti do večjih junaških dejanj. A Harry še zdaleč ni najlepši in najbolj zanimiv lik. Najbolj me je očaral profesor Severus Snape (v italijanščini Piton), ki na glavnega junaka gleda najprej zviška, nato pa je z njim prijateljski, pa se potem spet spre z njim. Naenkrat se predstavi kot dober prijatelj ravnatelja Dumbledora (v italijanščini Silente), nato pa ga izda. Snape nenehno niha med dobrim in zlom, na videz zloben in na videz dober, do zadnjega bralec ne ve, na katero stran naj

ga postavi. Menim, da je z njim pisateljica ustvarila izvrsten lik, življenjski in verjeten, saj vendarle tudi v vsakdanjem življenju nista dobro in zlo ločena z jasno zarisano črto. Harryja smo pospremili do srečnega konca. Sedaj je vprašanje časa, ali bo ta saga ostala v kanonu mladinske literature ali pa bo šla v pozabo. Kakšna usoda pa čaka filme? Za zdaj rožnata, saj kaže, da si vse več ljudi ogleduje zadnji del Harryja Potterja v kinu.

Slavica Radinja

Kratka

Konec sezone MeCPZ Sv. Jernej

Poletni meseci so praviloma namenjeni oddihu in snovanju novih načrtov, še prej pa obračunavanju opravljenega dela. Pri MeCPZ Sv. Jernej so lahko ponosni na izpeljan program, ki je bil v sezoni 2010/11 zelo pester in bogat. Pevsko leto pa sta sklenila dogodka, ki ju gre posebej omeniti.

Župnija sv. Jerneja ap. na Opčinah že preko tri desetletja vabi domače in okoliške vernike, da po zadnji šmarnični pobožnosti podoživijo lepoto Marijinih pesmi, ki jih zbranim v poslušanje ponudijo vaški zbori. Tradicija je bila povsem spoštovana tudi letos, saj je v torek, 31. maja, pred glavnim oltarjem nastopilo več generacij openskih pevk in pevcev, v goste pa je bil povabljen tudi zbor iz mestnega središča. Glasbeni poklon so Materi Božji prinesli najprej najmlajši iz vrst OPS in MIDPS Vesela pomlad, odrasli glasovi pa so oblikovali drugi del večera. MoCPZ Sv. Jernej je izjemoma pel pod vodstvom Walterja Lo Nigra, sledila sta nastop MeCPZ Sv. Jernej in sklepna točka, ki je bila zaupana gostu, MeCPZ Societa Polifonica Santa Maria Maggiore iz Trsta (oba sestava vodi Janko Ban). Energični tržaški pevci so med drugim izvedli Vodopivčevno in Merkujevo Marijino pesem, združena mešana zbor pa sta nazadnje še skupno zapela priljubljeno Kogojev Večerni zvon. Osrednji del šmarničnega koncerta je bil posvečen 80-letnici slavne pridige msgr. dr. Jakoba Ukmarja o krščanski ljubezni med narodi, ki jo je podal v škedenjski cerkvi natanko 31. maja 1931. Njegove besede so izreden zgodovinski dokument in potrdilo izjemne vere ter zglede krščanske drže msgr. Ukmarja v hudih časih fašističnega terorja.

MeCPZ Sv. Jernej je kronal pevsko sezono 2010/11 z obiskom župnije sv. Lenarta v Novi Cerkvi. Na bližnjem pokopališču počiva poleg očeta tudi mama g. Franca Pohajča, ki je letos odšla v večnost. Oopenski pevci so se želeli pokloniti njenemu hvaležnemu spomenu, zato so po slovesnem bogoslužju, med katerim so zapeli Močnikovo Slovesno mašo za soliste (Moja Milič in Marjan Štrajn), trobento (Živa Komar), orgle (Vinko Skerlavaj) in zbor, stopili do družinskega groba in v mešani ter moški zasedbi zapeli nekaj priložnostnih melodij. Drugi del dneva so namenili odkrivanju lepote in zanimivosti Velenja ter njegove okolice. Najbolj so bili presenečeni nad stalnimi razstavami na Velenjskem gradu, iz katerih je mogoče spoznati starejšo in novejšo zgodovino Saleške doline. / AL

SV. JAKOB Slovesno bogoslužje in procesija

Praznovanje farnega zavetnika

Tudi letos se je župnijska skupnost pri Sv. Jakobu zbrala, da bi s slovesnim bogoslužjem in procesijo obhajala praznik svojega zavetnika v ponedeljek, 25. julija. Veliko slovenskih in italijanskih vernikov se je v mogočni cerkvi sv. Jakoba udeležilo sv. maše, ki jo je daroval generalni vikar tržaške škofije msgr. Pier Emilio Salvade' ob somaševanju krajevnega župnika Roberta Rose in msgr. Marija Gerdola, odgovornega za slovenske vernike pri Sv. Jakobu, ki se je v homiliji spomnil Zebedejevih sinov, apostola Jakoba in njegovega brata Janeza, poznejšega evangelista. Jezus ju je imenoval tudi 'sinova groma' zaradi njunega temperamenta in gorečnosti. Oba, Jakob in Janez, sta namreč imela pomembno vlogo med dvajsetimi. S Petrom sta bila edini priči obuditve Jairove hčere, Jezusove spremenitve in smrtne boje v vrtu Getsemani. Msgr. Gerdol je svoje razmišljanje končal z željo, naj sv. Jakob izprosi trdno vero, ki naj osvet-

ljuje življenjsko pot, da bi znali hoditi za Kristusom. Sicer lahko to stori le, kdor je pripravljen izpiti kelih do dna kot sv. Jakob, ki je prvi med apostoli dočkal krono mučeništva na Veliko noč leta 44, ko ga je Herod Agripa dal umoriti.

Slavja so se udeležili tudi številni drugi, po večini italijanski duhovniki ter dva slovenska predstavnika, msgr. Franc Vončina in p. Rafko Ropret. K slovesnosti dogodka so prispevali seveda tudi petje italijanskega župnijskega zbora in predvsem večglasne ubrane harmonije Zdrženega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi domače organistke, prof. Dine Slama. Slovensko zgodovinsko prisotnost v tej

nekoč izrazito delavski mestni četrti sta že v začetku procesne sprejema potrdili lepo obnovljena bandera sv. Cirila in

Metoda in pa slovenska pesem, ki se je izmenično z italijansko in instrumentalno, v izvedbi godbe na pihala s Korošcev, razlegala po ul. Frausin, kjer domuje slovenska Večstopenjska šola pri Sv. Jakobu, ter nazaj do cerkve, kjer je nazadnje zadone-la priljubljena priprošnja Materi Božji *Marija skoz' življenje*.

Med mimohodom procesije z Najsvetejšim je bilo opaziti marsikateri radoveden obraz na oknih stanovanjskih blokov 'bodisi starih bodisi novih' šentjakobčanov, tistih, ki so obujali spomine na nekdanje čase, in druge, ki so se komaj priselili in se še vključujejo v mestno dogajanje in so spoznali tudi to lepo navado domačinov, da se svojemu patronu poklonijo s tradicionalnim verskim obredom, ki sta se ga udeležili tudi predsednica Pokrajine Trst Maria Teresa Bassa Poropat in podžupanja Občine Trst Fabiana Martini. AL

KULTURNI DOM Žalna seja v spomin na Livija Bogatca

Sovražil je smrt, ker je preveč ljubil življenje

Žalna seja v spomin na Livija Bogatca, priljubljenega igralca, ki je vrsto let stopal po deskah Slovenskega stalnega gledališča in se s svojimi tankočutno ustvarjenimi, zlasti humornimi junaki prikupil občinstvu, se je končala z aplavzom. Kako naj bi bilo drugače, saj sta bila toplina občinstva in njegovo plaskanje najbolj zlahtno plačilo za trud, ki ga je vložil v kovanje vsakega lika. Občinstvo je za aplavz prosila Miranda Caharija, dolgoletna Bogatčeva kolegica. Z Livijem Bogatcem je igrala v številnih postavitvah bodisi v teatru bodisi v številnih igrah, ki sta jih oblikovala v zadnjih letih. "Najlepše like je izoblikoval za predstave, ki sva jih imela na prostem", se je spomnila igralca, ki je v kolegu imela predvsem prijatelja, kolegalno osebo, pravo korenino "oziroma 'koreniko', kot pravimo doma v Križu". Livio Bogatec je 'Križan', iz vasi, od koder se pogled razprostira po

Jadrano. Križ, ribiška vas in rojstni kraj mnogih kulturnih delavcev. Sinteza ribištva in kulture je poosebljal sam Livio, saj se je na oboje privadil že od mladih nog med domačimi zidovi. Sam se je imel za ribiča in postal je eden izmed najbolj dragocenih poznavalcev kriškega ribiškega narečnega izrazoslovja, življenje pa mu je pripisalo drugačno usodo, gledališko. V mladih letih se je preizkušal v dramskem odseku domačega društva Vesna, njegovo ime pa bo ostalo zapisano v zgodovini SSG, s katerim je sodeloval od leta 1961 do upokojitve.

Prav predsednica upravnega sveta SSG, Maja Lapornik, je pokojnemu igralcu na žalni seji, ki so jo priredili SSG, krovni organizaciji in slovenski programskega odseka deželne sedeža RAI v Trstu, namenila prvi pozdrav. Bogatca se je spomnila zlasti zaradi njegove življenj-

ske radosti. Ta je pokojnemu na odrskih deskah služila za kovanje številnih junakov. Bogatec je namreč verjel v moč smeha, "ki pa ni bil nikoli votel in puhel". Verjel je v moč gledališča, ki naj seže do gledalcev, do ljudi. Gledališču je bil zvest do zadnjega, saj je sprejel vabilo k sodelovanju, ki so mu ga

Foto IG

ponudili novi upravitelji: začel je namreč pripravljati polurni skeč, s katerim je želelo gledališče

vesti novo sezono. Pa se je pretregalo ... Livio je na domačem vrtu obšla slabost in nekaj dni potem se je poslovil od življenja v katinarski bolnišnici. Z njim se je nekaj dni prej po telefonu pogovarjal Sergej Verč, ki se mu je na žalni seji poklonil v imenu umetniškega vodstva. Pogovarjala sta se prav o novem skeču, ki bi ga gotovo odlikoval "gaberjansko-

surd". Verč je s temi svojimi besedami nanizal najzlahtnejše igralske in človeške lastnosti pokojnega prijatelja, ki je sovražil smrt, saj je preveč ljubil življenje. Adrijan Rustja se je spomnil prvih skupnih izkušenj, ki jih je z Livijem delil v gledališču. Bila so to '60. leta prejšnjega stoletja, "ko je bil Livio zaposlen kot igralec, a je sočasno skrbel tudi za gledališke rekvizite in po vaseh lepil gledališke plakate". Rustja in Bogatec sta sodelovanje plodno nadaljevala po upokojitvi, "in sicer v radijskih oddajah *Za smeh in dobro voljo* in v predstavah *Popotnih komedijantov*". Rustja je poudaril zlasti like, ki jih je pokojni izoblikoval ravno v "penzionističnih kreacijah". Nekdanja odgovorna urednica slovenskih programov deželne sedeža RAI Nataša Sosič je spomnila na Bogatčevo dolgoletno avtorsko delo v oddaji *Za smeh in dobro voljo*, na njegov niz televizijskih kulinarčnih oddaj o pripravi ribjih jedi in na televizijsko igro *Srečanje*, odlomek katere so predvajali tudi na žalni seji. Bogatčevo kriško dušo je v Kulturnem domu priklical v spomin Franco Košuta, ki je v imenu sovaščanov in kriških društev spomnil, kako je

pokojni podrobno poznal kriško narečje in kako je neutrudno sodeloval pri *Festivalu morja*. Presek življenja Livija Bogatca pa je podal njegov drugi sovaščan, nekdanji vodja slovenskega teatra ter pesnik Miroslav Košuta. Njegova podoba – izbrano oblačenje je temeljilo na suverenem poznavanju krojaškega poklica – je docela zrcalila njegovo duhovno iskanje pristnosti življenja, ki ga je v letih popeljala v odkrivanje raznih geografskih logov (ljubil je zlasti mesto Buenos Aires in Španijo). Popotovanjem se je posvetil zlasti po predčasni upokojitvi, po letu in pol pa se je vrnil na tržaške preljubljene deske, kamor je prvič stopil v sezoni 1959/60: tedaj ga je v gledališče povabil režiser Jože Babič, prva Bogatčeva vloga pa je bila v predstavi *Dnevnik Ane Frank*. V svoji karieri je zaradi postave in šarmantnosti odigral tudi več nevhvaležnih vlog, dolgoletni gledališki sopotnici Mirandi Cahariji pa bodo vedno ostali v spomenu like, ki jih je Livio Bogatec odigral v predstavah Filumena Marturano in Čarobna noč. Tedaj je bil Livio deležen prisrčnega aplavza, takšnega, kakršnega je bil deležen ob koncu žalne seje njemu v spomin in poklon. IG

Uspešen niz prireditev na Opčinah

Pupkin kabarett pod openskim kostanjem

Slovensko kulturno društvo Tabor z Opčin nadaljuje s svojo bogato tradicijo zanimive poletne ponudbe na velikem dvorišču Prosvetnega doma. Niz glasbeno-gledaliških srečanj so poimenovali *Poletje pod kostanjem* in je v dobrem mesecu trajanja ponudil pet bogatih kulturnih večerov pod zvezdami. Prireditve se je končala pretekli teden z nastopom priznane tržaške gledališko komedijantske družine *Pupkin kabarett* v spremljavi izvrstnega instrumentalnega ansambla *Niente band*.

Zgodba Pupkin kabareta se je začela leta 2001, ko sta Alessandro Mizzi in Stefano Dongetti sestavila briljanten kolaž tržaškega gle-

dališča in kabareta iz "betole" za prvo sezono Dvorane Pupkin v tržaškem (ne) stalnem gledališču Miela. Iz leta v leto se je pisan kolektiv mladih zabavljavcev razvijal in dopolnjeval, približala so se znana imena, kot sta na primer Vinicio Capossela in Piero Purini, ter nastal je spremljevalni bend, ki so ga poimenovali kar z *Nič (Niente band)*. Skupina Pupkin kabarett redno ponuja svoje duhovite inovacije navdušeni publikli v Mieli kakor tudi v drugih lokacijah po mestu in okolici z nemajhnim uspehom. Pupkin je že postal prepoznaven in priznan zaščitni znak za nekakšen 'bricolage' duha na tem zgornjem robu Jadranskega morja. Z

dobrim poznavanjem kulturnih, jezikovnih, zgodovinskih, etničnih, kulinarčnih, vedenjskih in drugih sestavin tega konteksta uspe Pupkinom na zabaven in nadvse "tržaško" duhovit način preskakovati kulturno opredeljene meje, se z njimi poigravati in žonglirati ter na tak način pokazati na arbitrarnost, nepravilnost, spremljivost, minljivost kulturnih pregrad in meja.

Skupina Pupkin kabarett se je uspešno vrnila pod openske kostanje ter res številnemu občinstvu ponudila polno zbadljivih iskric ob spremljavi divjih ritmov skupine Niente band. Ti so razgnili široko paleto zvokov, od frenetičnih balkanskih ritmov do kakovostnega standardnega jazzja ter dokazali vrhunsko glasbeno uigranost. Tokrat so se poleg že omenjenih idejnih vodij na odru predstavili še Laura Bussani, Ivan Zerbinatti, Massimo Sangermano, Fulvio Falzarano in Stefano Schiraldi, vsak s svojim likom,

vsak s svojo zgodbo. Bizarno sliko tržaške realnosti so kabaretisti narisali s pripovedmi vsakdana v tem kontekstu. Sprehodili so se od italijanskih državnih politikov do Di Piazze in Cosolinija, od starega tržaškega pristanišča do starih tržaških ljudi, ki pravzaprav vodijo mesto, dotaknili so se stereotipov do Slovencev v Italiji in jih zlahko razbili do obisti, spregovorili o nevarnosti "rumenih" Kitajcev, banalnosti časnikarstva na časopisu *Il Piccolo* in še in še. Deležni smo bili kopice duhovitih prizorov, ki jih na tržaškem doživljamo dan za dnem, a preveč hitimo, da bi se jim posvetili in dojeli njihov

globoki pomen. Pupkin kabarett pa prav take cvetke uspešno zbira

in predeluje, vpenja v družbeno-zgodovinski kontekst ter z obilno mero nepogrešljivega "triestinst-

va" ponuja zdravo, svežo in aktualno miselno alternativo nereflektiranim kulturnim vzorcem. Zadnji večer *Poletje pod kostanjem* v organizaciji SKD Tabor v Prosvetnem domu na Opčinah je stekel uspešno ob množici gledalcev. Prepričani smo, da bo takih priložnosti za kulturno snidenje na Opčinah še veliko, saj so tudi mladi začutili pomen kulturnega in društvenega udeleženja ter po-

hvalno ustanovili Oopenski mladinski krožek.

Jernej Šček

REPEN Po načrtu urada arhitektov Starec

Predali so namenu prenovljeni vaški plac

Okrog Repna so se v petek, 29. julija, zgrinjali oblaki in zdelo se je, da se bo v večernih urah na vas usulo pravo neurje. Pa ni bilo tako in vaški praznik ob odprtju prenovljenega placa je lahko nemoteno stekel ob glasbi nabrežinske godbe in domačega moškega pevskega zbora Kraški dom pod vodstvom Vesne Guštin. Ob prihodu v vas nedvomno pade v oko prostranost novega okolja, ki ga obiskovalec kljub jasni razmejitvi med tlakovano in zeleno površino doživlja kot enoten prostor. "Poudaril bi zlasti 'arhitektonsko čistočo'

načrt v čim krajšem času prelili v otipljivo dejstvo. In tako je tudi bilo. Posebna pozornost je bila namenjena ohranitvi primarne zasnovne prostora in zelene površine ter ovrednotenju arhitekturnih elementov, ki

losti spontano nastajal: "Kraj, na katerem smo, ni bil nikoli trg v pravem pomenu besede: bil je prostor, na katerem je bil nekoč v spodnjem predelu kal, na zgornjem pa so domačini zgradili cisterno; med tema de-

Foto IG

loma so rasle trte in bile zelenice s cesto ob strani. Bil je torej kraj gospodarskega značaja. Podoba, ki jo je plac imel pred prenovitvijo, so po vojni ustvarili Američani, ko so izsušili kal in razmejili občinsko posest od zasebne". Načrt Studia Starec zrcali težnjo po ohranitvi osnovne filozofije placa: ta sloni na načelu nepretrganega 'naravnega odnosa', ki so ga vaščani s svojim življenjem in dejavnostmi imeli do njega. "Nihče ni v preteklosti 'z vrha' načrtoval podobe in vsebine tega okolja, dejansko niti mi: trudili smo se, da bi povezovali elemente, ki so bili na tem kraju že prisotni", je pojasnil arhitekt. Pred množico domačinov, kolegov iz sosednjih občin, predsednico pokrajine Mario Tereso Basa Poropat, podpredsednikom pokrajine Igorjem Dolencem, deželnim svetnikom Sšk Igorjem Gabrovcem in predsednikom SSO Dragom Štoko ter drugimi gosti je župan Pisani poudaril, da načrt sodi med lokalne akcijske načrte tržaške pokrajine za obdobje 2009-11, ki jih financira dežela na podlagi deželnege zakona št. 4 iz leta

2008. V dolg seznam zahval je župan med drugim vključil tudi arhitektni urad Starec in se zahvalil za načrtovanje in vodenje del; zahvala je šla tudi tehničnemu izvedencu Vasiliju Guštinu za varstvo pri delu, podjetju Moviter ter podizvajalcem za izvedbo del, podjetju Kajzer Marmi za oblikovanje vseh kamnitih elementov in občinskim ter pokrajinskim izvedencem, ki so spremljali načrt. Predsednica Basa Poropat pa je izrazila zadovoljstvo, da sta načrtovanje in realizacija prenove placa, ki spominja na grški agora, bila izvršena v dokaj kratkem časovnem roku. Sam župan Pisani je poudaril, da, "čeprav je bilo časa od idejnega do izvedbenega načrta zelo malo, smo želeli naša videjnja deliti in soočiti z vsemi in prepri-

čan sem, da so bila srečanja v fazi projektiranja z našimi občinskimi svetniki in občani bistvenega pomena, da smo prišli do rezultata, ki izpolnjuje v veliki meri pričakovanja vseh nas". Taka složnost je bila potrebna prav zato, ker tovrsten arhitekturni poseg globoko poseže v življenje in navade vaščanov in ima dolgoročne posledice bodisi za sedanje in rodove bodisi za prihodnje generacije. Prav zato je predsednik repenskega Jusa Milan Raubar poklonil vasi in mlajšim rodovom restavrirano rezino starega hrasta. Slovesnost pa je dosegla svoj višek, ko je gospod Milič, najstarejši občan, simbolno predal pisni spomin najmlajšemu, Eriku: papir so vstavili v valjasto posodo, ki so jo nato vgradili v zid ob placu. Tako bo središčna os vasi služila tudi za medgeneracijsko snidenje, ki naj ga vselej odlikujejo "prijateljstvo, človeška toplina in milodoneča slovenska beseda", kot je med svojim blagoslovom zaželel openski dekan in škofov vikar za Slovence g. Tone Bedenčič.

Obvestila

Oratorij na Kontovelu za otroke od 1. razreda osnovne šole do 3. razreda nižje srednje šole poteka od 1. do 6. avgusta, od 8.30 do 16. ure v stavbi (hišna št. 523) ob avtobusni postaji. Vodijo ga izkušeni animatorji; zagotovljeni sta dobra hrana in tudi možnost, da starši pripeljejo otroke predčasno, sicer po potrebi. Za informacije pokličite na tel. št. 347 9322123.

KRUT obvešča, da poteka vpisovanje za skupinsko počitniško potovanje z vključenim paketom za zdravje in dobro počutje od 28. avgusta do 7. septembra v Šmarjeških in Dolenjskih toplih. Sprejema pa tudi prijave za

individualna bivanja v termalnih centrih v Sloveniji. Podrobnejše informacije in prijave na sedežu krožka v Trstu, ul. Cicerone 8/b od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure ali po telefonu 0481 530927.

SSO sporoča, da deželni urad deluje po poletnem urniku od ponedeljka do četrtega, od 9.00 do 13.00. Ob petkih bo urad zaprt. Poletni urnik bo v veljavi do petka, 26. avgusta 2011.

Darovi

Ob izidu publikacije Rožmarin in roženkraut daruje gospa Julka Štrancar 35 evrov za Društvo Marij Kogoj.

Za cerkev v Bazovici: ob pripravi na poroko darujeta Aleš Gregori in Martina Sossi 50 evrov.

SVETI KRIŽ Mednarodna operna akademija Tokrat Donizettijev Ljubzenski napoj

Uprizoritev nove produkcije kriške Mednarodne operne akademije je na Krasu prijeten dogodek, ki se ga vsakič udeležuje veliko število ljubiteljev operne glasbe. V štirih letih vztrajnega in kakovostnega delovanja je akademija domačina, basista Aleksandra Švaba, vedno uresničila svoje delovne načrte in dokazala postopno rast s stalnim grajenjem bolj artikuliranih ponudb in z izboljšanjem vseh vidikov svojih samostojnih, ekipnih postavitev opernih del; privabila je tudi nove, navdušene sodelavce in razvila pedagoške projekte, ki so namenjeni širitvi operne glasbe med šolsko

je postavil opero v petdeseta let. Višek sentimentalnega zapleta je bil nežen in doživet prizor ljubzenske izpovedi v drugem dejanju, med komičnimi trenutki pa je izstopala kot dodatek k izvirnemu libretu replika, s katero je Dulcamara priznal, da je namesto napoja izročil zaupljivemu Nemorinu steklenico omamnega... terana. Ob potrebi po ustvarjanju vaškega okvira s skoraj stalno prisotnostjo večje skupine opazovalcev, komentatorjev, soprotagonistov dogajanja je opera omogočila sodelovanje zbora, ki so ga sestavljali nekateri solisti akademije, člani zbora Rilke in višješolci, ki so s projek-

Foto Kroma

mladino. Tudi tokrat je zagnana ekipa prepričala in oder Ljudskega doma v Križu se je za dva večera spremenil v operno prizorišče s skrbno sestavljenimi scenami, kostumi, razgibano režijo in ne nazadnje z dobrimi pevskimi izvedbami, ki so kot vedno osvetlile v nekaterih primerih posebno nadarjenost perspektivnih opernih pevcev. Snov nove preizkušnje je bila Donizettijeva opera *Ljubzenski napoj*. Dve pevski zasedbi sta nastopili izmenično na premieri v palači Morpurgo v Vidmu in na ponovitvah v Križu ter v Fari ob Soči. Tržaški basist Goran Ruzzier je v obeh odigral komično vlogo Dulcamara, Regina Parente je na prvi kriški predstavi prepričala v vlogi Adine s solidno izoblikovano pevsko tehniko in prepričljivim igralskim nastopom; vlogo ljubčega in naivnega Nemorina je odigral zonglersko spreten in izjemno živahen Alessandro de Angelis, Pierpaolo Cappuccilli (sin slavnega baritonista) pa je bil častnik Belcore. Namesto orkestra sta odgovornost zahtevne instrumentalne spremljave prevzela pianista Desire' Broggi in Fabio Zanin. Švab je kot običajno koordiniral celoto in poskrbel za duhovito in učinkovito režijo, s katero

tom kriške akademije "Ragazzi, all'opera" vžljubili operni svet in želeli nastopiti v uprizoritvi tudi izven laboratorija za šolsko mladino. Zbor, ki sta ga pripravili Desire' Broggi in Barbara Corbato, je kljub priložnostni naravi prijetno presenetil z natančno in vokalno suvereno izvedbo, a tudi s sproščenim, doživetim odrskim nastopom. Prostovoljna udeležba višješolcev je predstavljala dodaten, konkreten dokaz o uspešnosti in pedagoški vrednosti dejavne akademije, ki se namesto z besedičenjem promovira le s stvarnimi dosežki in mednarodnim poslanstvom, kar je morda premalo za ozkogledno lokalistično mentaliteto nekaterih, nezanimivo pa za samoobrambno zavist drugih, saj ne deluje pod okriljem nobene institucije in nima niti sedeža. Vsak nov dosežek, ki si ga pevci in ožja ekipa akademije priborijo z lastnimi močmi, utrjuje vedno znova prepričanje, da bi njihov plodni zagon nujno potreboval večje podpore za kakovostni preskok (logistično, tehnično, promocijsko), predvsem pa daje vtis, da je pomanjkanje potrebnih sredstev za daljnoročni projekt, ki sloni na konkretnih umetniških osnovah, zamujena priložnost.

PAL

Dom Ieralla na Padričah

Praznovanje hišnih zavetnikov

Kakor vsako leto smo v Domu Ieralla praznovali god zavetnikov svetih Joahima in Ane zelo slovesno. Dne 26. julija smo imeli v popoldanskih urah najprej sv. mašo na veliki zelenici v senci borov in platnenih streh. Tej zelenici pravimo vrt in je del parka sredi štirih stavb Doma, povezanih med seboj z dolgimi hodniki. Vrt je ograjen z železno ograjo. Na njej so obešene kamnite posode, v katerih rastejo cvetice raznih barv. Na ograji med bori in zidovi so plapolale pisane trikotne zastavice. Ob strani lepo okrašena oltarja je stala mizica s kipom sv. Joahima in sv. Ane s hčerko Marijo. Vreme, ki je bilo dopoldne še oblačno, se je popoldne razvedrilo. Iz mikrofona so

donele nežne melodije. Pred mašo in po njej so pri glavnem vhodu na vrt prodajali različne predmete, ki so jih poslikali domači gostje, ki hodijo trikrat tedensko na tečaj risanja. Izkupiček je namenjen misijonu tržaške škofije v Keniji. Po vrtu so med gosti in obiskovalci prodajali srečke za loterijo. Tako pridobljen denar služi za "Barcolano", ko en teden pred istoimensko regato vozijo vsak dan goste Doma v pristanišče in z jadrnico po pristanišču samem, da si ogledajo jadrnice, ki tam čakajo na regato. Mašo je daroval škofijski generalni vikar msgr. Pier Emilio Salvade' z diakonom. Somaševali so naši štirje duhovniki na vozičkih. Naši ravnateljici s. Primizii sta se pridružili

sosestri, da sta pomagali pri petju. Msgr. Salvade' je v pridigi priporočal molitev Jagnje božje, zlasti po spovedi. Med drugim je rekel, da smo vsi poklicani, da postanemo svetniki, da je svetost enaka sreči, da so vsi svetniki bili srečni in veseli, tudi v najhujših razmerah. Oče naš smo molili v latinščini. Po maši se je predsednik Doma dr. Dario Rinaldi zahvalil monsinjorju za udeležbo in vsem, ki delajo za Dom, ter tistim, ki so sodelovali pri pripravi za praznovanje. Izročil je pozdrave župnika g. Žarka Škerlja, ki se ni mogel

udeležiti slovesnosti kot prejšnja leta. Spomnil se je nekaterih dejavnosti, pri katerih sodelujejo gostje Doma, kot sta na primer Barcolana in Bavisela. Nato so nas peljali k belo pogrnenim mizam na vrtu. Postregli so nam z obilno in okusno mrzlo večerjo, ki se je končala s sadno solato in sladoledom. Med večerjo je igral ansambel Lady Laura. Mlada pevka je pela v živo. Po večerji so izžrebali enajst dobitnikov, pri čemer so navdušeno sodelovali otroci. Tako se je praznovanje končalo v kar najlepšem vzdušju.

Nada Martelanc

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

sporoča

udeležencem poletnega pevskega seminarja
v Dolenjskih Toplicah,
da bo avtobus odpeljal
v nedeljo, 7. avgusta, ob 14.30,
izpred Marijanišča na Opčinah

Nekoliko o azerbajdžanski kulturi

Spoštovanje verske svobode spada k osnovni kulturi

Članek o društvu slovensko-azerbajdžanskega prijateljstva se mi je zdel zanimiv, kakor so zanimive tudi aktivnosti omenjenega društva na vseh področjih. Ko pa govorimo o Azerbajdžanu, ne moremo mimo nekega dejstva – gre za državo, kjer avtoritarni režim predsednika Ilhama Aliejeva prebivalcem krati določene mednarodno sprejete in veljavne človekove pravice in svobode, kamor gotovo spada pravica do izpovedovanja vere.

Dne 29. decembra 2010 je bil namreč sprejet novi zakon, ki je zvišal denarne kazni, predvidene po 299. in 300. členu Administrativnega zakonika, kar se nanaša na versko svobodo. Za vsako versko in religiozno dejavnost je namreč v Azerbajdžanu potrebno imeti

cimo 15 let. Strožji zakoni so bili sprejeti kot učinkovito orodje za boj proti islamskemu terorizmu, a je to le krinka, saj v resnici na ta način oblasti zatirajo najrazličnejše verske skupnosti in skupine, ko med molitvijo ali bogoslužjem policija vdira v stanovanja in prostore teh ljudi. Temu sledijo manjše zaporne kazni, kjer 'ilegalne vernike' na dolgo in široko sprašujejo o vsem mogočem.

Pravzaprav so bile že leta 2009 v Azerbajdžanu sprejete določene spremembe zakona o svobodi vesti, slo je celo za določene ustavne spremembe. Predstavniki

literature brez ustreznega dovoljenja Komisije za verske zadeve; izvajanje drugačne dejavnosti od specifično navedene v statutu organizacije (tam je treba navesti prav vse malenkosti, tudi o ustanoviteljih verske organizacije – malo za šalo, malo pa zares: v primeru kake katoliške skupine ali skupnosti bi bilo treba navesti Jezusovo številko noge ali papežev obseg glave, da ne rečemo kaj drugega). Kazenski zakonik predvideva kazni za vsakogar, ki bi posameznike, vključno z otroki, silil k verskim aktivnostim ali verski vzgoji.

Seveda oblasti ne preganjajo le krščanskih in drugih nemuslimanskih skupin in skupnosti, ampak vse navedeno velja tudi za vse muslimanske skupine in skupnosti, ki ne spadajo pod Kavkaški muslimanski svet, teh pa ni malo. Če se oblasti tako odločijo, lahko porušijo kak

oblasti so dejali, da je bilo storjeno zato, da bi lahko nadzorovali in omejevali dejavnosti ekstremističnih skupin ali skupin, ki bi bile kakor koli 'nevarne'. Po teh spremembah je aktivnost vsakršne religiozno obarvane skupine, ne le skupnosti, ilegalna, dokler skupina ni priznana in dovoljena od države, kar se, kot smo že dejali, ne zgodi prav hitro. Vsaka tovrstna aktivnost mora potekati samo na naslovu, ki je bil vnesen v prošnjo za registracijo, kjer velja povedati, da je treba prijaviti ne samo gradnjo 'verskega objekta', ampak tudi vsak najmanjši 'obnovitveni' poseg. Oblasti lahko prepovejajo verske organizacije zaradi kršitve družbenega reda in družbenih norm itd. Posledično so spremenili tudi administrativni in kazenski zakonik, kjer so zlasti zanimiva nova kazniva dejanja: obhajanje bogoslužja na kraju, drugačnem od zakonitega naslova; verska propaganda; proizvodnja, uvoz ali izvoz, širjenje ali prodajanje verske

verski objekt - tu velja reči, da je klavno končalo zlasti veliko džamij, mnoge med njimi pa so zaprete za 'nedoločen čas', saj so jih po svoji volji določili za nevarne ali nestabilne. Oblasti lahko na podlagi teh novih zakonov tudi komu odrečejo 'potrdilo o rojstvu', kar v praksi pomeni, da mu odvzamejo državljanstvo. Zaradi verske pripadnosti lahko tudi nekdo izgubi službo, kakor se je zgodilo nekemu baptističnemu učitelju. To je le nekaj zadev - lahko bi govorili in naštevali v nedogled.

Ko se društvo slovensko-azerbajdžanskega prijateljstva torej zavzema za širjenje slovenske kulture, naj tega ne dela le v okvirih t. i. politične korektnosti, ampak naj na glas pove, da je v kulturnem svetu verska svoboda ena od glavnih in najpomembnejših človekovih pravic in svobod, ki jo je treba gojiti in spoštovati, zlasti to velja za državne oblasti, to je njihova dolžnost.

Andrej Vončina

Mednarodni internetni fotografski natečaj

"Moja nenavadna Slovenija"

Vsi praznujemo rojstne dneve, tudi države; še posebej, če je obletnica okrogla, takrat praznujemo kar celo leto. Tudi Slovenci, ki živimo v tujini, praznujemo, vsak na svoj način, ta pomembni dan, dan državnosti, dvajseto obletnico, ko je slovenska skupščina razglasila samostojnost Republike Slovenije. Odločila sem se, da pripravim internetni fotografski natečaj z naslovom *Moja nenavadna Slovenija*, ki bo po svetu pokazal, kako lepa in raznolika je naša Slovenija.

Tako vas, v okviru praznovanja dvajsete obletnice samostojne Slovenije in s pomočjo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, vabimo k fotografskemu natečaju *Moja nenavadna Slovenija*, z namenom, da bi odkrili Slovenijo z novega vidika

in pomagali pri prepoznavanju Slovenije po svetu. Smešne, nenavadne, presenetljive, poetične, humoristične... Vse fotografije, ki prikazujejo neko podrobnost, situacijo, nenavaden trenutek ali neki zanimiv detalj, lahko sodelujejo na natečaju. Z vašo ustvarjalnostjo nas presenetite, nas smejte, začudite in odkrijte nove stvari. Smešne mimike in grimase, živali v akciji, nenavadni plavajoči predmeti, čudne

oblike sadežev in zelenjave, neobičajni poklici in predmeti, zamotane prometne dogodivščine, avtomobilski prtlačnik poln presenečenj, preveč naloženo kolo, živahen maček, otroška norčija, športna dogodivščina, neverjetna narava, flora in fauna, vse je lahko vir navdiha in seznam ni nikoli končan. Torej, vzemite fotoaparate in presenetite nas; pošljite nam največ 3 fotografije

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ustvarila sta si številno družino

V teh dneh sem spoznala izredno žensko. O sebi seveda pravi, da sploh ni izredna, o svojem življenju niti ne želi spregovoriti. Potem pa ti v tistih skoraj dveh urah pogovora pove marsikaj, kar si ljudje drug drugemu tako s težavo izpovemo.

Bančna uslužbenka, ki si je izborila polovični delovni urnik, da je lahko v tistih preostalih urah dneva to, kar jo najbolj napolnjuje in ji osmišlja življenje: prostovoljka v otroški onkologiji, prvenstveno za tuje otroke. Govori mi o posebnem odnosu, ki se stke ne le z otroki, pač pa predvsem z njihovimi mamami, večkrat iz kulturno oddaljenih okolij.

"Moja najtesnejša prijateljica je Egipčanka. Dolge mesece, cele noči sva skupaj preždeli v tržaški bolnišnici, delili sva najtežavnejše obdobje njenega življenja. To te poveže za zmeraj".

Nam, ki smo izven vsega tega, je težko celo razumeti, kako se oseba odloči za najtežjo vseh nalog. Kako prostovoljno spremljati kemoterapijo nekajletnega otroka, ki bi se v tisti starosti moral žogati, se mazati z blatom in čigar mama bi se morala zaradi tistega strjenega blata jeziti? Kaj pomeni prostovoljno slediti vsem natančnim higienskim nalogam, ki preprečujejo, da bi se otrok okužil? Otroka ne objeti, se vsakič pred vstopom v sobo razkužiti, obleči sterilne halje, se ne rokovati itd. itd.? A to je še najmanj. Kaj pomeni vlivati pogum mami in otroku?

"Morda se sliši neverjetno, in vendar, v tistih okoliščinah, ki so ekstremne v vseh pogledih, smo se tudi od srca nasmejali, veš? Morda zaradi kake neumnosti, ki je razbremenila ozračje. Takrat napetost za nekaj časa popusti in je nepozabno. Taki trenutki se ti vtisnejo v srce".

Sprašujem jo o sposobnosti, da pustiš otroku tudi odleteti.

"Žal izkusiš tudi to. In se s to izkušnjo tudi sprijazniš. Veš, da si po svojih močeh pripomogel, da je tisti otrok odšel čim mirneje. Spoznala sem, da je moje življenjsko poslanstvo spremljati otroka (in njegove starše) za določeno obdobje. Z mojem sva bila za dve leti

rejniška mati in oče desetletni deklici. Vedela sva, da je začasno, in vedela sva, da sva za to pripravljena, da je morda ravno ta najina naloga v življenju". Ko jo poslušam, me misel nagonosko povede k tistim Gibranovim verzom, ki govore o otrocih in starševski ljubezni, o tem, kako otroci niso nikoli naša lastnina, temveč sinovi in hčere klica Življenja k

Življenju.

Preprosto v pogovoru izreče "Mi, starši smo za otroke..." in takrat pomislim, da ja: čeprav ni biološko rodila, ne posvojila, je stoočstotno mati, morda v tistem najčistejšem pomenu besede.

"Moje življenje je zaradi teh otrok bogato in polno načrtov. Ko ozdravijo, smo potem povezani za vedno. Nekateri živijo v Trstu, drugi drugje. Z mojem sva želela ustvariti veliko družino. Boljše ne bi mogla".

Kolesarsko tridnevje junij 2011 (3)

S Krasa v Polesine

Izkrčmo se v Chioggi, malih Benetkah. V baru na glavni mestni ulici, v katerega sem stopil z namenom, da bi se malce osvežil, me takoj prevzame poseben čožotski govor. Nahajam se v mestu, ki je na morju dolga leta bilo krvave boje z ribiči nekdanje slovenske obale med Trstom in Timavo. Lastnik bara in obiskovalec mi povesta, da se oni iz Benetk bojijo Chiogge, saj bi domov odšli z batinami, kar v mojih mislih še dodatno potrjuje sloves tega mesta in njegovih prebivalcev. Malce izven mestnega središča pred veleblagovnico srečam pribežnika iz Nigerije, kateremu podarim lonček jogurta, ki ga sam ne bom pojedel. Ko ga pozdravim z angleškimi besedami in mu zaželim lep dan, skoraj poskoči od presenečenja. Pot me le za kilometer vodi po zloglasni državni cesti, ki se imenuje Romea, nato prečkam reko Brenta ter se podam v notranost pokrajine Polesine. Tu se peljem po cesti, ki teče po utrjenem bregu večjega kanala. Vse naokrog mene turščica brez enega samega drevesa. Večje kmetije si sledijo s presledki nekaj kilometrov, na prvo večje mesto Cavarzere pa naletim po dobrih dvajsetih. Sonce nepretrgoma pripeka. Mesto je obdano z zapuščenimi in razpadajočimi tovarnami, njegovo središče pa močno spominja na petdeseta leta. V drugi svetovni vojni so ga namreč zavezniška bombardiranja zrahljala do tal, svoje pa je naredila tudi uničujoča poldnevna reka Pad jeseni 1951. Stavbe v mestu izpadajo rumeno, iste barve so kot peščena zemlja, ki jih obdaja in iz katere raste turščica. Pozno popoldan povlečem še do pristrčnega mesta Adria. V prvem trenutku pomislim na vrnitev domov, ker pa mi je kraj precej všeč, na krajevni turistični točki poiščem prenočišče. Napotijo me v bližnje šest kilometrov oddaljeno

središče Bottrighe, ki z Adrio nima veliko skupnega. Stavbe so v glavnem v slabem stanju, veliko je zapuščenih in razpadajočih tovarn, ceste niso urejene, okrog mene pa stopajo ljudje, ki me mrko gledajo. Tako je tudi v prenočišču, kamor sem se podal. Ker je delovnega tedna konec, večerni nered traja do pozne noči in mi krati nepotrebni spanec. Kilometrov je bilo tudi danes preko sto.

Sobota, 18. junija 2011

Dan odhoda. Še pred tem potegnem do reke Pad in prečkam glavni rečni rokav, iz katerega se

no ista. Povsod turščica. Pogled se izgublja v njej. Prekinjajo jo le vodni kanali in manjše rečice, na obzorju pa teče vrsta topolov ali platan, ki omejuje cesto. V daljavi velike kolonske hiše. Pokrajina se začinja spreminjati, ko se bližamo kraju Piove di Sacco, kjer je mogoče ob železniški progi že opaziti kako vinski trto.

Na postaji v Mestrah moram dobro uro počakati na vlak, ki pelje proti Trstu. Dolgčas preganjam z vožnjo gor in dol, najprej po postaji, nato pa še po bližnjih mestskih ulicah. Naposled s postaje Santa Lucia prispe dolgo pričakovani hitri regionalni vlak za Trst in že se peljemo proti vzhodu. Na postajah Quarto d'Altino, San Donà di Piave, Santo Stino di Livenza in Portogruaro izstopi velika

Cesta med polji turščice v vzhodnem Venetu

razvija delta. Prispem skoraj do kraja Ariano Po. Nato se vrnem. V Adrii je treba na vlak nekoliko počakati, a nič za to. Mimo mene stopata dva železniška delavca podjetja Sistemi territoriali, ki upravlja železniško povezavo med Adrio, Chioggio, Rovigom in Benetkami. Eden od njiju je celó tako prijazen, da telefonsko pokliče sprevodnika prihajajočega vlaka, saj na voznem redu ni nikjer označeno, da je mogoče z vozilom peljati tudi kolo. Oni drugi, ki je doma iz Adrie, pa pripomni, da je v Bottrigah, kjer sem prenočeval, veliko grdih ljudi. K sreči se glede prevoza koles na vlaku vse dobro izteče. Ko vlak odpelje, je pokrajina ved-

večina potnikov. Tudi furlanska ravnica hitro mine in že se na obzorju pojavijo hribi in gore: Julijske Alpe in Trnovska planota ter Kras. Iz Tržiča še zadnjih nekaj desetih kilometrov do doma. Pri Devinu zadnji odmerek sladkorja, oranžada in sladoled v kornetu. Potrebna količina energije za vzpon na Kras preko Vižovelj v Mavhinje in naprej v Prečnik ter na Gorjansko. Po Velikem Dolu končno znova doma.

Več fotografij je mogoče dobiti na spletnem naslovu: <http://www.facebook.com/primoz.sturman?sk=photos> (album Brje pri Koprivi - Adria)

Primož Sturman

Dr. Eva Dimčovski

Organizacija TIGR vrednota in vzor tudi za sedanji čas in državo

Zaradi bližajočih se volitev nov pogrom zoper Janeza Janšo

Vsaj eno dobro znamenje za poletni čas v Sloveniji. Veliko ljudi, morda kar milijon, jih je bodisi že ali pa jih bo v mesecu avgustu odšlo na dopust. Nemalo pa jih bo kakšnih počitnicah ali oddihu lahko le hrepeni, saj morajo razmišljati, kako bi si s kakšnim dodatnim delom, pridelavo ali varčevanjem, olajšali življenje v teh kritičnih in negotovih časih. Drugače pa se zdi, da gre v bistvenih zadevah za družbo in državo skoraj vse po zlu. Premier Borut Pahor se je kljub zelo majhni podpori, ki jo on in vlada uživata v domovini, odpravil na obisk v Izrael in bližnje palestinsko območje ter ponudil svoje posredovanje pri premagovanju izraelsko-palestinskega spora. Pri tem pa je predsednik vlade napravil napako oz. spodrsilaj, ki bi ju lahko označili kot sprenevedanje. Izjavil je namreč, da sta Slovenija in Hrvaška dosegli sporazum o meji in da naj bi ta model uporabili tudi pri reševanju izraelsko-palestinskega zapleta. Resnica pa je ta, da se Ljubljana in Zagreb nista mogla sporazumeti o mejnem vprašanju

med državama in sta zato spor predložila v dokončno rešitev mednarodnemu razsodišču. Zdaj ko je že gotovo, da predčasne parlamentarne volitve bodo, morda proti koncu tega leta, se v državi hitro širita sovražna govornica in t. i. kulturni boj. Oblast in opozicija očitno zavlačata predloge organizacij civilne družbe, naj prenehata z obtoževanji in polemikami o temah in sporih iz preteklosti in se posvetita izdelavi strategije in projektov za premaganje krize in ustvaritev pogojev in ozračja za nov razvoj, pravzaprav preobrazbo Slovenije. V preteklih dneh so javna občila objavila veliko novih prispevkov o zadevi Patria, to je nabavi vojaških oklepnikov, pri čemer naj bi se gmotno okoristil tudi vodja opozicije Janez Janša. Časnik Delo je prejšnji teden skoraj vsak dan na celi strani objavljaj revode iz avstrijske obtožnice o zadevi Patria z namigovanji o deležu SDS in Janeza Janše v domnevni korupciji pri nakupu vojaških osemkolesnikov. Pisec spremljajočih prispevkov in komentarjev je bil časnikar, ki mu je sodišče v nekem prejšnjem

postopku dokazalo pristranskost in lažnive trditve. Obnovila se je torej gonja proti Janezu Janši, ker je levica prestrašena, da bi bil on najbrž zmagovalec naslednjih predčasni ali pa rednih državnoborskih volitev v Sloveniji. Zelo aktiven v protijaneževski kampanji je tudi politični analitik, ki svoje kolumne objavlja v časniku Dnevnik. Nekakšno pravno in politično podporo avtorjem gonjo zoper Janeza Janšo pa je pravzaprav dal državni poglavar dr. Danilo Türk s svojo znano izjavo, da bi bilo vodjo opozicije in njegovo stranko, SDS, treba odstraniti iz političnega življenja. Seveda se predsednik države tudi ni odzval na pogromaške izjave in napade na Janeza Janšo, ki so se zdaj obnovili, čeprav bi kot pravni strokovnjak lahko ocenil strokovno in moralno neprimernost komentiranja in samovoljnih ocen tožbenih zadev o zadevi Patria, v Avstriji in Ljubljani. Premešenost, ki mu kot časnikarju in uredniku tednika Mladina zagotovo ne more biti v čast, je Grega Repovž pokazal v uvodniku zadnje številke, ko je poskušal kom-

promitirati in vzeti verodostojnost Gregorju Virantu, nekdanjemu ministru Janševе vlade, nato pa v isti sapi sporočil, da bo Mladina v isti številki objavila pogovor z dr. Virantom, ki je tudi predsednik civilno-družbene organizacije Zbor za republiko. V intervjuju je dr. Grega Virant o zadevi Patria dejal, "da upa, da se bodo stvari čim prej razčistile na sodišču. Patria je nekakšna mora, neki Damoklejev meč, ki visi nad Janezom Janšo in celotno slovensko politiko. Od takrat, ko je bila sprožena zadeva Patria, so minila tri leta. Za zdaj nisem videl še nič takega, kar bi Janezu Janši dokazovalo, da je storil kaj nezakonitega. Zdaj smo v situaciji, ko je afera Patria postala "religio-

zno" vprašanje, stvar vere. Ali verjameš, da je Janša lopov, ali pa verjameš, da ni lopov. Sicer pa nekateri znaki kažejo na to, da se je morda kdo res okoristil. Naj se razišče, ali je kdo kaj dobil. Je pa to treba vendarle jasno ločiti, denimo od neke popolnoma neutemeljene in nedokazane trditve, ki jo je dal finski časnikar Berglund, ki je rekel, da je Patria podkupila Janeza Janšo. To so trditve, za katere ni dokazov, so

bor vodstva članov Slovenske demokratske stranke. Tokrat so udeleženci pripravili tudi zgodovinski simpozij o narodnoobrambni in protifašistični organizaciji TIGR, ki je bila začetnik protifašističnega upora v Evropi, kar pa bi radi nekateri zamolčali in prikrili. Janez Janša je v svojem posegu opozoril, "da je slo pri TIGR-u za čisto idejo nacionalnega odpora, brez primesi političnega sektaštva, ki je Slovence

pozneje veliko stalo in zameglilo tudi velike dogodke v organizaciji partizanskega protifašističnega odpora, in vanj vrglo sence". Na taboru SDS v Bovcu in Lepeni je potekala tudi okrogla miza z naslovom *Totalitarni ostanki preteklosti na Slovenskem*. Zgodovinar dr. Stane Granda je v svoji razlagi omenjene teme poudaril, "da se Slovenija v nasprotju z drugimi evropskimi državami ni sposob-

na spoprijeti z lastno in svetovno zgodovino. Vendar pa se Evropa na to ne odziva, saj naj bi Slovenija v mednarodnem merilu ne bila dovolj pomembna".

Marijan Drobež

Janez Janša

čista podtikanja". Politična in splošna kronika prejšnjih dni seveda vsebujeja tudi druge pomembne in koristne dogodke. Navajamo, da v Bovcu in bližnji Lepeni končujejo letni ta-

Spomenica Inštituta dr. Jožeta Pučnika

Ob dvajseti obletnici samostojne Slovenije

Izročilo spomina

Na inštitutu, ki nosi ime po dr. Jožetu Pučniku, enem od ustanoviteljev samostojne in demokratične slovenske države, se veseli mo njene dvajsete obletnice. Pri družbeno je prazničnemu razpoloženju ob spominu na čas, ko smo Slovenci prvič ustvarili svojo državo in se v velikem evropskem družbenem vrenju pridružili tistim evropskim narodom, ki so se odrekli totalitarne komunističnemu sistemu in se odločili za demokracijo.

V takratnih kaotičnih jugoslovanskih razmerah smo se ob širokem državljanskem soglasju odločili za samostojno pot v prihodnost. Energija različnih družbenih gibanj nam je že konec osemdesetih let dajala občutek, da se začenja nekaj novega in da se gibljemo v moderno obdobje. Takratna oblast je z aretacijo "četverice" to dinamiko skušala zaustaviti, a je z njo samo poglobila in zaostri-

ne "ljudske" armade, ki se je nad ljudstvo odpravila s tanki in letali. Za prelom s sistemom in državo, ki sta bila obsojena na brezup, je bil potreben pogum, utemeljen v upanju na boljši jutri. Kljub številnim oviram, tujim in domačim, se je slovenski človek oprl na lastne moči in zmogel pravo odloči-

Jože Pučnik

te v pravem času in se, poln upanja, pretvoril iz naroda v nacijo. Tako nastala neodvisna, samostojna, demokratična in svobodna Slovenija je pomenila izrecen prelom, diskontinuiteto, s preteklostjo. Zagotovilo tega je bila nova ustava, ki je na prvo mesto zaradi njegovega nedotakljivega človekovega dostojanstva postavila svobodo družbeno odgovornega in kritičnega posameznika, ki je merilo vsega političnega. Demokracija in pravna država, dve temeljni načeli, na katerih počiva slovenska država, sta v službi prav tega ideala. Njegova uresničitev ni morala biti glavna naloga slovenske politike.

Slovenija danes

Te naloge slovenska politika ni v celoti opravila. Ob mnogih ekonomskih, kulturnih in družbenih

dosežkih v dvajsetletnem življenju slovenske države smo danes nad stanjem v njej močno zaskrbljeni. Slovenija je po sorazmerno uspešnem razvojem ciklusu in vključitvi v zbor demokratičnih evropskih držav v zadnjih letih prešla v obdobje stagnacije – obstaja bojazen, da se pomikamo celo v fazo nazadovanja. Čeprav smo še zmeraj v družbi tistih evropskih držav, ki svojim državljanom zagotavljajo svobodo in sorazmerno blaginjo, so se nad našo domovino v zadnjih letih zgrnili temni oblaki. Na izzvit svetovne finančne in ekonomske krize nismo znali odgovoriti z iskanjem lastnih razvojnih možnosti. Pred našimi očmi propadajo nekoč uspešna podjetja, brezposelnost se povečuje. Politični upravljavci Slovenije s svojo vlado niso sposobni odpreti novih razvojnih poti za gospodarstvo in znanost, reformni poskusi so slabo pripravljani in doživljajo polome na referendumih. V družbenem življenju smo vse izraziteje priča nevarnim povezavam med lastniki lahko in pogosto na pravno in moralno dvomljive načine pridobljenega kapitala ter centri politične moči, ki določajo

naše življenje na vseh ravneh. Netransparentne povezave med kapitalom in politikom segajo na vsa področja, izčrpavajo javna sredstva in hromijo svoboden gospodarski in politični razvoj. Davkoplačevalski denar se pogosto steka na račune parvenijskih in družbeno neodgovornih bogatašev. V javno življenje Slovenije se vsiljujejo ideali in idoli bankrotirane komunistične družbe in dobe, za katero smo mislili, da je daleč za nami. Slovenska vladajoča politika je še vedno ujetnica primitivne faze političnega razvoja, za katero je značilno, da na prvo mesto postavlja optimizacijo frakcijskih interesov in ne skupnega dobrega. Mediji, ki bi morali biti družbeno ogledalo in kritični spremljevalec evidentne stagnacije, so pogosto

instrumentalizirani v službi kapitalo-političnih povezav. Vse to in marsikaj drugega, kar državljan občutijo na svoji koži, pogloblja občutek vesplošne krize in brezperspektivnosti. A ni vse slabo. Slovenija ima sposobne in delavne ljudi. Ima mlade in že v svetu preizkušene strokovnjake. Ima ljudi z drznimi idejami in ima ljudi, ki ne pristajajo na politična brezpotja ter iščejo ustvarjalne perspektive zase in za družbo v celoti. Kar je potrebno, je odgovoren in razvojno vizionarski politični okvir, znotraj katerega bodo lahko razmahnili svoje sposobnosti. Za to pa je potrebna politična participacija državljanov, ki vedo, da je ta skupnost njihova, potrebna je tudi politična kultura, o kateri je pogosto govoril Jože Pučnik

Nov začetek

Brez resnične zavesti, pripradnosti in privrženosti skupnemu dobru, ki je v naši sekularni družbi izpričan v ustavi, ni resnične politične skupnosti. Na njenem mestu obstaja le konglomerat različnih interesnih skupin in vse bolj apatično ter odtujeno ljudstvo. Brez politične skupnosti pa tudi države ni.

Toda država smo mi. To je nekaj, česar smo se ob nastajanju naše države zavedali. V zgodovinski perspektivi je bila država pogosto le neki tujek, katere del smo bili, ni pa bila del nas. V želji po drugačenju našega narodnega značaja smo bili zato večkrat poklicani, naj se ne sprašujemo, kaj lahko država stori za nas, temveč kaj lahko mi storimo zanjo. Ti pozivi so zgrešeni – v vsakem primeru državna politična skupnost slednjič dela zase ali pa zoper sebe. Ko ravnamo v skladu z družbeno pogodbo in skupno dogovorjenimi pravili, spoštujemo sebe in sodržavljanje; ko ravnamo nasprotno, goljufamo sebe in sodržavljanje. Nikogar tretjega – ki bi onkray nas bil država – namreč ni, kajti država smo mi.

Vse to priča, da Slovenija potrebuje nov začetek. Pravzaprav le občutek in zavest resničnega novega začetka, zakaj pot je znana. Pot in smer sta tisti, ki smo si ju izbrali in zapisali v ustavo pred dvajsetimi leti. Slovenski razvojni model tako še zdalec ni izčrpan ali celo preživet. Na Inštitutu Jožeta Puč-

nika smo izdelali Vizijo 20+20, ki govori o tem, da je prihodnost zaradi tektonskih premikov na svetovni tehnološki, politični, demografski in gospodarski sceni po eni strani negotova, po drugi pa obeta nadaljevanje fantastičnega napredka na področju tehnologije, kulture, zdravja, kakovosti življenja in tudi povečano skrb za ljudi in naravo. Slovenija mora biti pogumno v ospredju tega dogajanja. V zadnji dvajsetih letih smo v Sloveniji naredili veliko, a marsikaj bolj na papirju kot v resničnosti ali v glavah. Tranzicija je žal predvsem izhodna strategija elit, ki politično moč pretvarja v kapitalo, ne pa spreminjanje miselnosti in vrednot. Na mnogih področjih smo ostali v prejšnjem sistemu, ki pravic človeške osebe, svobode, demokracije, enakosti in pravne države ni postavljaj posebej v ospredje. Soglasje o visoko konkurenčnem

socialno tržnem gospodarstvu in dejanski pravni državi nas še čaka. Po tem moramo zgraditi državo priložnosti, ustvarjalno in podjetno oazo sredi Evrope. Utemeljena naj bo na slovenski kulturi in evropskih vrednotah. V središče so postavljeni ljudje. Ustvarjalni, podjetni in sočutni morajo biti čim bolj svobodni, da bodo lahko izživel svoje ambicije ter prispevali k skupnemu dobru. Preseči je potrebno današnjo apatijo. Krizno stanje, ki ga doživljamo prav v času spomina na vzpon z dna pred dvajsetimi leti, je lahko upanje. Morda je zdaj trenutek, da se opremo na vero v izvorne moči slovenskega naroda, vseh državljanov Slovenije, na moči, ki so se razmahnile ob nastanku naše države in rojstvu demokracije v njej. To bi lahko bil začetek novega vzpona, temelječega na idealih, ki smo se jim takrat zapisali.

Fotografska razstava

Gozdovi, pešpoti in vode v Sloveniji

Društvo prijateljev Nanos vabi na ogled Fotografske razstave nagrajenih fotografij z natečaja Gozdovi, pešpoti in vode v Sloveniji. Ob Mednarodnem letu gozdov 2011 so natečaj organizirali Fotografsko društvo Grča Kočevje in

gozdove Slovenije, Planinska zveza Slovenije, Turistična zveza Slovenije in Zveza gozdarskih društev) in pod pokroviteljstvom in v skladu s pravili Fotografske zveze Slovenije, št. pokroviteljstva 007/2011.

Razstava je odprta od 15.7.2011 do 15.8.2011 v prostorih Bara Nanos v Razdrtem. Urnik razstave: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 12.00 do 22.00; ob sobotah od 10.00 do 22.00, ob nedeljah pa od 8.00 do 22.00.

V času trajanja razstave je možno nabaviti Katalog, v katerem je natisnjenih 70 najbolj ocenjenih sprejetih fotografij. Vabljeni!

Zavod za Gozdove Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Komisijo za evropske pešpoti v Sloveniji, (Zavod za

Plinski terminali v Trstu in Kopru

Nova pristaniška in okoljska grožnja

V soboto, 23. julija 2011, ob 10. uri, je mednarodna okoljska organizacija Alpe Adria Green v Ljubljani, (na Canarjevi ulici 1, v IV. nadstropju, v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa) na tiskovni konferenci predstavila nove uradne dokumente, s katerimi je italijanska ministrica za okolje Stefania Prestigiacomo izjavila, da bo dovolila izgradnjo dveh uplinjevalnikov, katerim nasprotujejo prebivalci zaradi tveganja, ki ga predstavljata za tržaško mesto in pristanišče kot tudi za bližnjo Slovenijo.

Načrt predvideva dve napravi; eno v industrijskem pristanišču Trst in eno bolj na odprtem mo-

nalu v tržaškem zalivu in njemu pripadajočemu podvodnemu plinovodu: popolnoma ignorira Slovenijo.

Stefania Prestigiacomo, italijanska ministrica za okolje, je 18.07.2011 s pismom obvestila slovenskega ministra za okolje Roka Žarniča, da se je zaključilo s postopkom Ocenjevanja Vplivov na Okolje v zvezi z načrti za plinski terminal v Tržaškem zalivu (off shore), za povezovalni podmorski plinovod in za plinski terminal v Žavljah, za katerega je Italijansko Ministrstvo za okolje že prej izdalo dovoljenje za izgradnjo. Stefania Prestigiacomo je sporočila, da bo v kratkem podpisala dovoljenje za oba

jansko Ministrstvo za okolje sporoča, da se je celoten postopek odvijal v spoštovanju zakonov in s polnim sodelovanjem slovenske države, medtem ko je resnica ravno obratna: "leit-motiv" teh načrtov je neupoštevanje evropskih norm in med temi tudi nesodelovanje s Slovenijo pri postopku VAS (strateško ocenjevanje vplivov na okolje). Dokazi o napacnem ravnanju Italije so prijavljeni s strani Alpe Adria Green in AAG-Greenaction Transnational evropskim institucijam, kjer jih le-te še vedno obravnavajo.

Sedaj imamo na eni strani Italijo, ki unilateralno želi spremeniti Tržaški zaliv v evropski energetski pol (v Trstu že 44 let deluje glavni naftni terminal Sredozemlja) in na ta način žrtvovati tržaško pristanišče. Na drugi strani imamo Slovenijo, ki pa želi okrepiti ekološko zaščito severnega Jadrana in povečati trgovski promet v koprskem pristanišču (ki je edino pristanišče v državi). Med tema poloma je usoda tako posebnega okolja, ki je edino tako na evropski ravni zaradi svoje bogate zgo-

rju, njima pa bi se priključil še plinovod. Uplinjevalnika bi povzročila hudo škodo morskemu okolju severnega Jadrana, vplivala pa bi tudi na bližnji pristanišči - italijansko v Trstu in slovensko v Kopru, kot tudi na turizmu. Nevarnost pa predstavlja tudi tveganje eksplozije, ki bi imela katastrofalne posledice v primeru nesreče ali atentatov.

Prebivalstvo in lokalne slovenske ter italijanske institucije trdno nasprotujejo izgradnji teh uplinjevalnikov, medtem ko negotova italijanska vlada z Berlusconiem skuša izsiliti izgradnjo (kar je v nasprotju z evropskimi zakoni in v prid velikim multinacionalkam), preden bi morala odstopiti zaradi ekonomske krize in škandala s korupcijami. Alpe Adria Green v Italiji predstavlja Greenaction Transnational.

Javni poziv vladi Republike Slovenije

Alpe Adria Green vlado Republike Slovenije poziva, naj prepove vstop letošnji regati - Barkovljani v svoje teritorialne vode, saj jo sponzorirajo potencialni investitorji plinskih terminalov v tržaškem zalivu ter Žavljah.

Italija sporoča, da daje zeleno luč tudi drugemu plinskemu termi-

projekta. Italija torej še naprej vztraja pri tem, da nasprotujočim prebivalcem vsiljuje dva ogromna plinska terminala (16 milijard m3 letne kapacitete) v majhnem zalivu in ignorira upravičeno nasprotovanje obmejnih držav (Slovenije in Hrvaške). Še posebno Slovenija se je že od začetka izrazila, da je proti tem načrtom; ne samo zaradi uničujočega vpliva, ki bi jih uplinjevalniki imeli na okolje (za izgradnjo le-teh bi morali skopati milijone m3 zelo onesnaženega morskega dna), ampak tudi zaradi tveganja, ki ga te naprave predstavljajo za prebivalce tega območja in škodljive posledice, ki bi jih utrpel celotni trgovski promet Severnega Jadrana. To bi vplivalo tudi na promet edinega slovenskega pristanišča v Kopru. Izgradnja dveh uplinjevalnikov bi povzročila tudi veliko militarizacijo z italijanske strani, kar bi se odražalo tudi na teritorialnih vodah obeh obmejnih držav. Neverjetno pa je, da sedaj itali-

dovine in zaradi svojega izredno občutljivega ekološkega ravnovesja. Tu pa je tudi prihodnost ljudi, ki na tem območju živijo. Plinska terminala bi namreč onesposobila turizem in popolnoma uničila ribiški sektor.

Proti temu moramo odločno ukrepati. Alpe Adria Green se je že pritožila, da je proti dovoljenjem, ki so jih izdale italijanske oblasti, sedaj pa še poziva slovensko državo, da se nemudoma upre temu načrtu oziroma izpolni obljubo, da bo tožila republiko Italijo. V AAG zato pričakujemo, da bo Slovenija oktobra meseca prepovedala vstop regate Barkovljane v slovenske teritorialne vode, ker to regato sponzorira prav španska družba Gas Natural-Fenosa, ki je potencialni glavni investitor plinskih terminalov.

Predsednik Alpe Adria Green
Vojko Bernard

S kolesom ob Donavi (3)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Pri simpatični grški čarovnici

Med nadaljevanjem poti sem dobil prav to, kar sem si želel. Najprej širjavo polj, kjer sem prehitel simpatični gejevski kolesarski par. Z okroglim in od sonca ožganim Nemcem in njegovim precej mlajšim ljubimcem temnejše polti sem kasneje nekaj besed izmenjal na postajališču za kolesarje v manjši vasi, ki je bila z izjemo "Radler Tankstelle-ja" (kolesarske okrepčevalnice) v celoti odvisna od kmetijstva. Poleg nas treh je bilo ob enih popoldne tam le nekaj lokalnih luzerjev, zapitih tipov s praznimi pogledi, povešenimi obrazi in obvezno steklenico piva pred sabo. Nič kaj inspirativno okolje. Sledil je čudovit, petnajst kilometrov dolg ravninski makadamski kos poti skozi Donauwald (op. p. donavski gozd). Pred seboj sem imel ravno cesto, na obeh straneh nato zelenje. Družbo so mi delale le na trenutke nadležne muhe. Končna destinacija tretjega dne je bil kraj Hochstadt. Streho nad glavo sem našel pri simpatični klepetavi ženi, po rodu Grkinji. Vrt pred njeno hišo, kjer sem obesil oprane cunje, je bil praviljico kičast. V njem je bilo mogoče poleg rož in zelenjave najti "svašta" od miniaturnih palčkov, vojske malih vojačkov in avtomobilčkov, raznobarnih vetrnic, odrabljene plastične embalaže različne velikosti, lampio-

nov, mozaikov, starin in poceni kipov do čisto pravega oltarčka s pravoslavni ikonami, v katerem so gorele sveče.

Še posebej zanimiv je bil zajtrk naslednjega jutra, kjer sem si delil mizo s švicarskim kolesarskim parom in tričlansko družino iz Avstralije. Šlo je za starše v

tična mama in vsi so se dobrodušno smejali. Grška šefica je, ko je bil zajtrk pri koncu, pristopila k hčerki in jo vprašala, ali ima fanta. Ko je ta odkimala, ji je imel nos pomolila kičasto škatico z malimi okrasnimi kamni. "Izberi si enega. Prinesel ti bo srečo in pravega fanta", je rekla. "Kaj pa ti

Kolesarska popotnika med polji

srednjih letih in njuno dvajsetletno hčerko. V Münchnu so kupili tri kolesa iz druge roke in se odpravili v Donaueschingen, od tam pa na štiritedensko družinsko kolesarsko potovanje do Budimpešte. Zaradi dotrajanih koles so imeli za seboj že več obiskov kolesarskih servisov, a jih ni to niti najmanj sekiralo. Po pripovedovanju sodeč, jih je celo zabavalo. "Ko pridemo do Budimpešte, bomo kolesa komu podarili, če jih bo hotel, ali pa preprosto pustili tam nekje", je rekla simpa-

mladi mož, imaš žensko?" se je obregnila še obme. Tudi, ko sem ji povedal, da imam družino, ni odnehala: "Kaj pa službo imaš?" Pokimal sem. "Bi jo rad mogoče zamenjal?" se ni dala in mi pod nos molila čarobne kamne. "Ne, sem kar zadovoljen", sem se zlagal in na trenutke mi je še zdaj žal. Morda bi mi pa kateri od njenih zacopranih kamenčkov prinesel kakšno zaposlitev, donosnejšo od novinarske borbe za vsakdanji kruh.

Nace Novak

Čas prehitro beži ...

Lepi trenutki ob otrocih olepšajo vsakdanjik

Pred dnevi sem se lotila urejanja slik oz. prenašanja slik s fotoaparata in mobilnega telefona v računalnik. Med tem početjem me je kar naenkrat obšlo, da je polovica počitnic že mimo. Na začetku julija so se mi zdele tako dolge, a minevajo s svetlobno hitrostjo. Je res, da vse lepe stvari minejo hitro. Tako kot mineva življenje, ko te "doletijo" otroci. V času študija se mi je zde-

lo, da čas mineva z neko normalno hitrostjo. Čas moje depresije se mi je zdel neskončno dolg, čeprav je trajal le nekaj mesecev. Nastop službe je spet pospešil tempo. Potem sem se poročila. V nosečnosti je čas postal zelo, zelo dolg - predvsem čas ležanja v bolnišnici in počivanja doma. Dnevne dejavnosti so se zmanjšale na kratke poti med posteljo, mizo in straniščem, pa med premiki na levi ali desni bok. Potem sta se rodila dvojčka. In čas je "ponorel". Dnevi in noči so se merili po tem, kolikokrat sta jedla in koliko plenica sta pokakala. Pa koliko sta zrasla in koliko sta se zredila. Če si človek rutine, postane veselo. Kajti pojem rutina dobi povsem nov pomen. Biti na razpolago.

znatno pomagajo. Dejstvo je, da razpoloženje staršev odseva na otrocih. Prav tako pa tudi razpoloženje otrok znatno pomaga dvigniti razpoloženje staršem. Samo sprejeti sva morala njuno "igro": da otroci znajo uživati v trenutku in so navdušeni nad najbolj preprostimi stvarmi. In ti trenutki so nepredvidljivi. Ne pojavijo se takrat, ko bi starši radi ali imeli čas za to. Navadno se pojavijo ob - z vidika odraslega - v najbolj nemogočem času. Zato v času vsakdanjih obveznosti in naglice take trenutke preprosto spregledamo. Jih popravljamo. Celo gradimo. Vsaj čas dopusta lahko prepustimo otroškimi trenutki. Da čas ne preprosto beži, ampak se ustavi v otroškem smehu, navihani domisljici... Otroka sta malo zrasla, pridružila sta se jima še dva. Čas je še vedno neusmiljeno hiter. Navihane domisljice se množijo. Z vsakim letom dobivajo nove razsežnosti. Še vedno prihaja utrujena z dopusta. Prijetno utrujena, moram poudariti. Kajti ti trenutki igrivosti, sproščenosti in čistega veselja imajo daljši učinek, kot bi lahko sodil po njihovem trajanju. So tista sidrišča družinske povezanosti, ki odtehtajo vsako skrb in utrujenost. So sidrišča, ki jih kar naenkrat opaziš in uživaš tudi, ko si spet vprežen v vsakdanjik.

Alenka Hvalica

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebe podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 2. avgusta, ob 14. uri.

Ko si človek zaželi tišine ...

Weissensee ali Belo jezero

Večina mojih poti v naravo poteka v Sloveniji ali na Hrvaškem, o sosednji Avstriji in njenih lepota sem redkokdaj pisala, predvsem ker so ti kraji oddaljeni, precej turistični, malokdo od naših bralcev pa zahaja tja na dopust. O Belem jezeru, Weissensee v nemščini, pa moram vendarle nekaj povedati, ker mi tako narekuje srce.

Belo jezero je drugačno od ostalih avstrijskih jezer, predvsem od Vrbskega, ki je raj za tiste, ki ljubijo igralnice, dolge prekrokane noči, blišč in množični turizem. Weissensee tem ljudem nima kaj nuditi, Weissensee je nekaj čisto drugega, dragulj za vse tiste, ki bežijo pred hrupom in si želijo miru in tišine. Jezero, kjer lahko počneš tisoč stvari, a lahko predvsem v miru počivaš. Belo jezero je namreč predvsem kraj, kjer človek postane in pusti sanjam, da zaplavajo po mirni gladini "južnega fjorda", medtem ko misli bežijo prek zelenih pobočij nekam proti nebu in goram.

Jezero, ki je eno izmed največjih na Koroškem in je v severnem delu Ziljskih Alp, nedaleč od Šmohorja, je dolgo celih 11,5 km in je najvišje ležeče kopalno jezero v Alpah, saj se ponaša z višino 930 metrov nad morjem. Kljub temu da pozimi zaledeni in se spreminja v eno najprivlačnejših naravnih drsališč v tem delu Evrope, je

poleti prijetno toplo, saj je temperatura vode okoli 24 stopinj Celzija, brez velikih nihanj, tako da je kopanje včasih prijetnejše kot v morju. Zahodni del jezera je širši in položnejši, to je tista tretjina, ki je naseljena in namenjena turizmu, ostali dve tretjini pa sta na gosto porasli z gozdnim rezervatom, jezero je tu ožje in globlje, narava pa je divja in polna lepote. Jezero je dobilo ime Weissensee zaradi enkratne barve. Čeprav

je voda prozorno modra - domačini pravijo, da je tako čista, da je celo pitna -, je ob obali gladina videti bela, in če nanj gledamo z bližnjih planin, se nam zdi, da je modri bazen obdan z belo čipkasto obrobo. To značilnost ima zaradi apnenčastega proda, ki ga vanj prinašajo vodotoki, največ usedlin pa je seveda ob robu strmih pobočij, od koder pritekajo številni večji in manjši potoki. Beli dragulj, ki velja za najbolj čisto jezero v Alpah, Avstriji čuvajo kot punčico v svojem očesu. Vsa kopališča so opremljena s sanitarijami, prepovedana so plovila na motor; tudi

podnebje, zrak in neokrnjena narava blažili marsikatero zdravstveno tegobo.

Kaj pa nam nudi Belo jezero? Predvsem mir, tak, da ga začutiš na koži, tak, da ti seže do srca in razvedri misli in razpoloženje. Sama sem sicer neukrotljiv pohodnik, ob jezeru Weissensee pa se tudi moja duša umiri, lepota pokrajine odnaša moje misli ter pri naša uteho utrujenemu telesu. Potem ko si odpočijemo in ko odsanjamo še zadnje sanje, pa nam Belo jezero nudi nešteto možnosti za hojo in planinarjenje. Najlepša in najdaljša je pot okoli jezera; ker je pot v obe smeri predolga, nam bo v pomoč ladja, ki red-

no vozi od enega do drugega konca vodnega bazena. Prevoz sicer ni poceni, kot ni poceni niti gostinstvo; tiste, ki bi radi vseeno obiskali ta čudoviti kotiček Koroške, pa naj potolažim s podatkom, da se da za dobrih 50 evrov najeti visokostandardno stanovanje (glede čistoče so Avstriji na svetovnem vrhu), v katerem si lahko družina sama pripravlja obroke. Z razliko od gostilniške ponudbe je hrana v samopostrežnih trgovinah veliko bolj kakovostna in poceni kot pri nas. Najem stanovanja je z druge

strani tudi najboljša različica za prijetno kopanje, kajti plaže so v Avstriji po večini v zasebni lasti, vsak penzion na jezeru pa ima svoj vodni kotiček, z ležalniki, senčniki in čolni. Meni je bilo že plavanje tako všeč, da sem si veslanje prihranila za naslednjo priložnost. Plavanje po jezeru nudi poleg prijetne ohlaiditve čudovite razglede na bližnje vrhove, družbo pa nam delajo rabe in neštete druge vodne ptice, ki se, kot kaže, človeka prav nič ne bojijo in rade igrivo zaplavajo v družbi dvonožnih prijateljev. Tako kot mi se namreč veselijo prijaznih domačinov, ki spoštujejo živali in naravo, ter enkratni hrup vodnih skuterjev ali smrad luksuznih motornih čolnov. Za Avstrije je namreč tišina največja dragocenost.

Suzi Pertot

Jadranje, šport, ki daje veliko zadoščenja Po Jašu in Simonu ... še Matia in Mirko

V športni rubriki našega tednika smo v tem poletju malce zapostavili jadranje, panogo, ki daje že dolga leta velika zadoščenja predstavnikom slovenskih društev v Italiji. Gre za enega redkih športov, v katerih naša kluba - sesljska Čupa in barkovljanska Sirena - uspešno nastopata na mednarodni ravni tudi na nivoju članskih posadk in ne le mladinskih kategorij. V prejšnjih dneh sta bila ponovno v središču pozornosti Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta, o katerih smo na teh stolpcih že večkrat pisali, lepo pa sta se uveljavili tudi novi imeni zamejskega boja z vetrom in tokom - Mirko Juretič in Matia Ugrin.

Čupin dvojec Farneti - Sivitz Košuta ima za sabo nastop pod pričakovanji na svetovnem mladinskem prvenstvu v olimpijskem razredu 470 v Medembliku na Nizozemskem, že v teh dneh pa začneta novo pustolovščino na evropskem mladinskem prvenstvu v Nieuwpoortu v Belgiji. Na SP sta bila med 60 udeležencev dvanajsta, tako da sta bila na koncu glede na visoke začetne cilje malce razočarana. Lani sta bila na primer v tekmovanju najboljših mladincev na svetu v Dohi v Katarju bronasta, nato se je govorilo tudi o olimpijskih sanjah, za gojenje katerih pa bi morala resna kandidata prednjačiti vsaj med mladinci. Kot kaže, o Londonu 2012 ne razmišljata več, pač pa vztrajno delata v optiki prihodnjih pomembnih mednarodnih nastopov in mogoče vrhunškega dogodka s petimi krogi leta 2016 v Rio de Janeiro.

Na Nizozemskem sta po besedah trenerja Matjaža Antonaca drago plačala podcenjevanje manj uveljavljenih nasprotnikov, imela pa sta zvrhano mero smole z dvema izključitvama, ki sta bili naposled

usodni. Po kvalifikacijskem delu sta bila zaradi tega šele trideseta in sta se komajda uvrstila v zlato skupino najboljših posadk. V zadnjem delu prvenstva sta v močnem vetru le zajadrala, kot sta sposobna, in polagoma zmanjšala razkorak s smetano mladincev klase 470. Skorajda bi prehitela še v Medembliku najboljši italijanski dvojec Ramian/Vignone (na koncu deveti), s tretjim, drugim in petim mestom v posameznih plovih sta namreč ulovila vsekakor ugledno dvanajsto mesto. Zlato kolajno si je priborila švedska posadka Bergstroem/Dack-

Mirko Juretič in Matia Ugrin

hammar, medtem ko je Slovenija ostala brez uvrstitve v golden fleet trideseterice. V Čupinem taboru je seveda ostalo precej grenkobe po - za pojme Jaša in Simona - povprečnem rezultatu, vendar trenerja Antonaca manjši neuspeh ne skrbi, saj je prepričan, da njegova varovanca delata kakovostno in sta na dobri poti, da še napredujeta ter v prihodnje naskakujeta sam svetovni vrh tudi na članski ravni.

Drugačna je zgodba najstnikov Mirka Juretiča, tekmovalca Čupe, in Matie Ugrina, člana Sirene, ki

sta šele na začetku svoje mednarodne športne poti. Na članskem evropskem prvenstvu, ki je bilo sicer odprto tudi Neevropejcem, v jadrlnem razredu 420 sta bila v Taviri na Portugalskem na koncu odlična sedma, četrta na lestvici mladincev. Po desetih regatah sta bila najboljša Grka, brata Kavas, ki sta ravno tako mladincev, čeprav bolj izkušena od naših obetavnih jadrancev. Kot se v lepih pravljičah v športu večkrat zgodi, sta bila krmar Matia (letnik 1994) in flokist Mirko (1995) vpoklicana na EP le, ker se je ena dvojica odpovedala nastopu. V svoji prvi mednarodni izkušnji pa sta se nato varovanca trenerja Matije Spinnazzola suvereno uvrstila v zlato skupino prek dvanajstega mesta v kvalifikacijah, v preostalem delu tekmovanja pa sta povsem neobremenjena z rezultatom samo stopnjevala svoj učinek in ce-

lo z enim prvim mestom v posameznih regati opozorila nase s končnim sedmim mestom, dosežkom, ki presega vsa najbolj rožnata pričakovanja. Bila sta tudi druga med posadkami italijanske reprezentance. Skupni dvojec Čupe in Sirene je velik napredek med drugim pripisal boljsemu jadraniu po koristnem treniranju prav ob boku Jaša in Simona. Skratka, zamejska jadralska šola še naprej doživlja zavidljive uspehe, ki si jih menda lahko obetamo tudi v prihodnje.

HC

V času vsesplošne krize je zares zoprno se ukvarjati z brezpredmetnimi polemikami, ki segajo v povojni čas in nasploh v prejšnje tisočletje. Sodobni prijemi, značilni za vsako uspešno sredino, bi velevali pogled naprej in uporabo propozitivne dialektike, ki pelje v reševanje sprotih problemov, v zasledovanju vedno bolj ambicioznih, pa vendar stvarnih ciljev, in to še posebej v kriznih obdobjih. Sicer, če so že izhodišča različno nastavljena, tudi vsako posledično dogovarjanje postane nemogoče. Vtis imam, da obstajajo znotraj manjšine že pri samih izhodiščih dokaj raznoliki pogledi na našo stvarnost: nekateri menijo, da živimo v tuji, do nas mačehovski državi, drugi pa, da smo polnopravni del kompleksnega, pa vendar nikakor ne do nas sovražnega okolja. Kot tudi za nekatere predstavlja konfliktno stanje znotraj manjšine in v odnosu do italijanske države v celoti potreben vitalen element samopotrjevanja, za druge pa sta primarne važnosti stalno iskanje propozitivnega dialoga in tudi sprejemanje takih kompromisov, ki lahko dejansko izboljšajo obstoječe stanje. Kateri od dveh pristopov je naporejši, pa vendar perspektivnejši, naj sami bralci odločijo. Vsekakor vsako odklanjanje zavesti državne pripadnosti vodi tudi k odklanjanju percepcije o določenem vsesplošnem stanju, kar se je izkazalo tudi v primeru žolčnega napada na župana občine Doberdob Vižintina, ki si je v slogu odgovornega upravitelja upal izreči svoj pogled za čim bolj racionalni pristop pri upravljanju občinskih sto-

Prejeli smo

ritev v času nepovratne krize javnih izdatkov, ki dejansko postavlja pod vprašaj nivo življenjskega standarda naslednjih generacij. Podobno pomanjkanje občutka realnosti je "občasno" opaziti tudi pri obravnavi šolske problematike, kjer marsikdaj ne upoštevamo, da smo kljub vsem našim specifikam in potrebi po pozitivni diskriminaciji vsekakor sestavni del italijanskega šolskega sistema. Ob vsem tem pa tudi večkrat pozabljamo ali zanemarjamo razpravo o enostavnem dejstvu, ki bi moralo biti glavno vodilo pri vseh naših izbirah, in sicer o preverjanju pogojev za čim bolj učinkoviti vzgojno-izobraževalni proces za današnjo in prihodnjo šolsko populacijo, ne pa za preteklo. Kot tudi žal "občasno" spregledamo novonastale vsesplošne razmere in se priklenemo na povojne dogovore, kot da nas bi leti lahko popeljali v učinkoviti razvoj našega šolskega sistema po najbolj varni in uspešni poti. Se je mar kaj spremenilo v zadnjih 60 letih? Ali moramo znano sami presoditi, kaj dejansko potrebujemo, in si glede na to lahko upamo npr. izreči naše predloge o preureditvi obveznošolske mreže na Tržaškem, tako kot nam je, z dobro voljo in nedemagoškimi prijemi vseh poklicanih akterjev, uspelo uresničiti pred leti na Goriškem. Naša značilnost bo še naprej predvsem reakcija ali bo postala normalna tudi programska akcija? Nekaj podobnega sicer velja za številne storitve, ki jih nudijo manjšinske

organizacije: razmišljamo o učinkovitosti teh storitev in čim bolj ustrezni, kakovostni zadostitvi pričakovanih raznoraznih uporabnikov? Prava naj bi bil smisel racionalnega povezovanja sorodnih ustanov, ki ponujajo podobne storitve, ne da bi pri tem prizadeli pričakovanja in potrebe slehernega uporabnika; čisto nasprotno! Ob vseh teh zadevah pa samu muje dodatno vprašanje: do kakšne mere se lahko ukvarjajo z razvojno strategijo manjšine, ki bi morala segati v leto 2020, prav tisti akterji, ki so dozoreli v prvem povojnem času in ki z web-generacijo nimajo nobenega stika, oz. kako lahko razumejo hudo finančno krizo, ki je zajela Italijo, Slovenijo in Evropo nasploh, tisti, ki brezskrbno uživajo v dokaj razkošnih pokojninah iz raznih javnih ali napol javnih služb? Ob koncu tega dopisa dovolite mi še kratko poletno željo, da bi, kolikor se da, omejili stalno tarnanje in občasno priznani, da imamo Slovenci v Italiji dokaj dobre pogoje za naše zelo bogato, razvejeno delovanje in da za marsikatero hibo smo malce tudi sami odgovorni, ne pa izključno naši dragoceni sogovorniki iz Italije in/ali Slovenije.

(Kdo ve, kaj vsega bomo še zmogli kljub asimilaciji, globalizaciji, multikulturalnosti, večjezičnosti, številnim nasprotnikom in predvsem preveliki, značilno slovenski, zavisti in prepirljivosti. Zakaj bi sploh lahko sodelovali, če je veliko bolj enostaven konflikt, ki strni vrste NAŠIH in VAŠIH? Komu je konfliktno stanje bolj prikladno, pa naj kar bralci presodijo...)

Ivlio.semolico@libero.it

Imejmo vselej odprte oči! Kot turist bi rad bil... domačin

Vračam se s potovanja po severozahodu Grčije z močnimi občutki. Kot vedno ob novih doživetjih, pripetljajih, novih ljudeh. V tem poletnem, za marsikoga počitniškem času, na katerega čakamo dan za dnem skozi celo, mučno leto, bi se utrujeni ljudje pač radi spočili. Popucali, da ne rečem spraznili glavo. Vsakdan 21. stoletja je žal hiter, prehiter, prepoln in sumim, da se človek nanj evolucijsko še ni privadil. Človek zaostaja za časom, ki ga je sam ustvaril, telo in duša zaostajata za glavo, racionalnostjo. Uspeh turističnih "resortov", kot je na primer egiptovski Sharm el Sheikh, je odvisen od izmučenih, brezdelja že(1)jnih ljudi. Pred obiskom Grčije sem se bal, da bom vstopil v nekakšen jadransko-jonski Sharm. Sumil sem, da bo dežela antične kulture, znanosti in legend ter mogočno modrega morja tudi tak umetni kraj, umetno ustvarjen po meri izmučenih turistov, ki prepotujejo tisoče kilometrov za spanje, pokušavanje koktajlov in mentalno "čiščenje". Grčijo sem asociiral tovrstnemu množičnemu turizmu, turizmu brez možganov in duše s polno denarnico za banalne suvenirčke in malo posluha za gostujoči kraj, domačine, njihove navade in razvade. Take "turistične" zgodbe se

mi naravnost gabijo. Slišal sem zgodbe o ljudeh, ki so se po en teden zabarikadirali v svojo hišo, vakuumsko zaprli polkna, parkirali avto daleč stran in se delali, kot da jih ni samo zato, da bodo lahko sosedom blebetali o svojem potovanju po Kubi, o rumu in prekrasnih mulatkah. Nenehno poslušam pritoževanja kvaži-turistov, ki vandrajo okrog po svetu samo za to, ker je potovati modno, a sredi Havajev zahtevajo pizzo margherito z dodatkom bufale, v kaosu Mumbaja tarnajo nad hrushcem in umazanijo, na arktičnih Spitzbergovih otokih pa nad mrzom in tem, da se na Severnem polu "malo dogaja". A ne bi raje ostali doma, ko je na kavču tako mehko in udobno, ko lahko posežete po domačem pivu, vsakdanjem sendviču in televizijskih programih, ki zvenijo tako domače? Ne morem verjeti pripovedkam novodobnih turistov, ki ti razlagajo, da so bili v Rusiji, ko pa so teden dni čepeli v hotelu tik Rdečega trga, gledali Discovery channel in jedli konzerve. Lepo prosim, kakšna Rusija vendar! V celem življenju ji ne pridemo do živega, pa če se preizkusimo v mongolskem konjeništvu, pa če poznamo njeno zgodovino in se prenapijemo vodke. Svet je tako velik, bogat in, predvsem, raznolik, da ga ne bomo nikoli mogli razu-

meti do konca, eno življenje je za to premalo. Zaradi tega sem nekoliko "občutljiv" na prevzetnost turistov, ki ti z mcdonaldovim sendvičem v roki moralizirajo o bogastvu sveta. To je bila moja popotniška culica ob obisku mesta Preveza in otoka Lefkas v Grčiji. Odkril sem, da je novi svet, v katerega kot turisti vstopamo, povsem odvisen od nas. Vsak kraj na svetu se iz ekonomskih razlogov (razumljivo, za nekatere kraje je turizem življenjskega pomena) prilagaja turističnim udorom, a hkrati ohranja nek pristnejši, bolj realen obraz, ki ga lahko zagledamo samo, če bomo imeli do drugačnosti odprte oči. Gre za, po mojem mnenju, osnovno etično premiso vsakega bivanja na tem svetu. Vsaka kultura ima svojstvene značilnosti, tako bogate in edinstvene. Ohranili jih bomo lahko samo tako, da bomo spoštovali svoje in druge hkrati. Do drugega imeti spoštljiv, a tudi iskreno zaniman obraz, drugačnost spoznavati in raziskovati, saj je prav tako kot naš vsakdan del tega sveta in bogastvo, ki ga na račun naše antropocentričnosti in mišljenjske zaprtosti ne smemo zanemariti. Turist, ki se pri tožuje nad drugačnostjo prostora, v katerega podlo vstopa, je novodobni kolonialist. Sam sebi pravi, da je najboljši in da je vsaka drugačnost podrejena njegovim premisam. Ta pravila je seveda določil sam in samo sam sebi, veljajo samo znotraj njegove zavesti, ne v realnosti. Predlagam, da končno odprimo oči:

svetovni turizem je na srečo postal dosegljiva aktivnost milijonov prebivalcev, nujno potrebno pa bo še preseči zagledanost vase in prisluhniti drugemu. Stopimo v sosednjo ulico in odprl se bo drug svet. Tudi v Grčiji je tako. Iz okičanih restavracij na nabrežju smrdi po zmrznjenem in že okušanem, nekaj hiš za njimi pa se odpre prava Grčija, prašna in razposajena, a dišeča, prijazna in človeško bogata. To je

prijateljem, povleče na mizo osebne fotoalbume in opisuje dogodivščine, svetuje, kot prijateljica. Pri nas bi me odslovili po desetih minutah. To je Grčija lastnika najboljših "kantine" v mestu, v kateri slišim samo besedo grških domačinov, ki me povabi v razbeljeno kuhinjo in razlaga skrivnosti pravega ribjega žara. Prepoten in s cigareto v ustih, da sem se okadil še jaz. To je Grčija starih ženic, ki prodajajo pečeno

veščen in zdi se mi, da država ne obvlada turistične problematike. Se vam zdi možno, da ob obisku ene najlepših plaž na svetu, Porto Katsiki in Egremnoi na zahodu otoka Lefkas, prenapolnjena barka udre svoj trup v snežnobe-li prod? A to še ni vse: medtem ko se približujemo naravnemu rajju na zemlji, nas zakadi masten dim souvlakijev, grških ražnjičev, ki se na veliko pečejo na žaru tik nad prelepim morjem? Eno uro postanka pred divjo, s kopenske nedostopno plažo pomeni eno uro izpusta v vodo fekalij, strupov in čistil brez nikakršnih filtrov, pa še litre odpadnega olja za žara prištejte zraven. Ne popisno nasilje! Počutil sem se prava turistična prostitutka, res ogabno. Država je v hudi finančni krizi zaradi političnih voditeljev, ki niso delali za svoje ljudi. Grki, tisti vsakdanji, so res v velikih težavah, saj so postali zaporniki svoje lastne izbire. Brez zaposlitve in zadolženi do skrajnosti. Nevarnost, da bi se moč grabežljivega turizma obrnila proti deželi sami, je velika. Toda prava Grčija je tista, ki jo mediji in turistične bukve spregledajo. Dovolite si vstopiti vanjo in si poleg upravičenega počitka in ogleda antične veličine vzemite čas za njene ljudi in manj bleščeče izložbe. Usedite se za škrpajočo mizo, odprite ušesa in oči. Kot turist bi rad bil... domačin. "Hello, my friend", mi je pravkar pisal Dimitris preko e-pošte. To je to!

Jernej Šček

Grčija profesorja Dimitrisa, strastnega misleca in fotografa, ki mi je razlagal, da je v preveških sardinah največ hranljivih snovi, "pojej vse, kar ti pride na krožnik" in da špirit Ouzo sploh ni tako "tipičen", kot kričijo pijani nadebudneži na maturantskih izletih. To je Grčija vodičke Angele, ki si vzame dve uri časa za eno moje vprašanje in, nezadovoljna z vsem gradivom in klici

koruzo ob cesti in te sprašujejo o družini in življenju, ko jih srečaš drugič v življenju... Je pa Grčija tudi dežela, ki od turizma živi. Čeprav se v manj obiskanih krajih, kot je Preveza, zdi, da bi prišleke najraje spregledali in mirno živeli svoj vsakdan po starih tirnicah, se Grčija množično utaplja v privlačnosti svoje lepote. Pomen trajnostnega razvoja in ekologije je še neoz-

koruzo ob cesti in te sprašujejo o družini in življenju, ko jih srečaš drugič v življenju... Je pa Grčija tudi dežela, ki od turizma živi. Čeprav se v manj obiskanih krajih, kot je Preveza, zdi, da bi prišleke najraje spregledali in mirno živeli svoj vsakdan po starih tirnicah, se Grčija množično utaplja v privlačnosti svoje lepote. Pomen trajnostnega razvoja in ekologije je še neoz-

DUNAJ Slovo od zadnjega avstro-ogrskega prestolonaslednika Veličasten pogreb velikega in pomembnega Evropejca

Na Dunaju smo se v soboto, 16. julija 2011, poslovili od pokojnega prestolonaslednika avstro-ogrskega ce-

ni. Kardinal Schönborn je v nagovoru poudaril dve lastnosti pokojnega: sposobnost prilaganja no-

poskrbela katedralni zbor in orkester, ki sta izvajala *Haydnov requiem* v *C-molu*. Po obhajilnem obredu je orkester s pevci izvedel pesem *Grosser Gott wir loben dich*; po tej pesmi pa so mogočno zadoneli akordi avstrijske narodne himne "Bog ohrani, Bog ohrani nam Cesarja, Avstrijo...". Ob izvajanju narodne himne je vsa množica žalnih gostov v katedrali vstala. Otto von Habsburg je na zadnji poti spremljalo 120 praporov raznih društev, regimентов iz cele-

Foto M. Manin

sarstva, avstrijskega nadvojvode ter kraljevega princa Madžarske dr. Otta von Habsburg-Lothringena. Več kot uro pred začetkom pogrebne maše se je katedrala sv. Stefana postopoma napolnjevala s številnimi povabljenimi gosti: državniki, predstavniki vladarskih in plemiških družin, predstavniki raznih gibanj in škofi. Najprej se je ob 15. uri v stolnici sv. Stefana začela žalna maša za pokojnim, ki je umrl 4. julija, star 98 let. Vodil jo je dunajski nadškof Christoph Schönborn kot zastopnik papeža Benedikta XVI. ob prisotnosti nadškofov dežel nekdanje habsburške monarhije. Med njimi je bil tudi ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik. Na začetku bogoslužja je zastopnik svetega očeta prebral žalno sporočilo habsburški družini.

vemu brez strahu ter obenem zvestobo svoji veliki rodbini. "Za ljudi je pogosto izziv, da ostanejo zvesti svojemu poreklu, čeprav so se okoliščine spremenile", je dejal. Med okoli tisoč častnimi gosti so bili številni predstavniki kraljevih družin, kot so švedski kralj Carl Gustav XVI. z ženo Silvijo, liechtensteinski knez Hans-Adam II. s soprogo Mario, luksemburški vojvoda Henri, ter španska princesa Silvia. Med politiki so bili predsednik Evropskega parlamenta Jerzy Buzek, hrvaška premierka Jadranka Kosor ter gruzijski predsednik Mihail Sakašvili. Na pogrebu so bili prisotni tudi visoki avstrijski politični predstavniki; naj omenimo zveznega državnega predsednika Fisherja ter avstrijskega premierja Faymanna. Za glasbo med bogoslužjem sta

ga nekdanjega cesarstva. Najbolj številni pa so bili tirolski Schützen, katerih je bilo prisotnih približno 600 predstavnikov. Pogreba se je udeležilo tudi nad 500 še živečih Habsburžanov s celega sveta. Ob tej priložnosti se je v središču Dunaja, ki so ga zaprli za promet, zbralo okoli 22.000 ljudi. Ljudje, oblečeni v črno, so se pričeli zbirati že zjutraj. Avstrijska policija in avstrijska vojska sta na svečanosti brezplačno skrbeli za varnost. Bilo je prisotnih kakih 400 policistov. Ti so se odpovedali honorarju in službo opravili brezplačno v znak spoštovanja pokojniku. Po sv. maši so v katedrali

potekale pogrebne molitve, po tem pa je pogrebni sprevod krenil po dunajskih ulicah do kapucinske cerkve. Zadnji pot pokojnega Otta je spremljalo okoli 3500 različnih narodnih noš, gard in drugih spremljevalcev. Žalni sprevod se je vil po vsem mestnem središču avstrijske prestolnice približno 3 kilometre, vse mimo Hofburga do kapucinske kripte. Na čelu sprevoda je korakala z avstrijsko cesarsko zastavo avstrijska vojska. Žalnega sprevoda so se udeležile tudi nekatere skupine iz Trsta. Sprevod je množica spremljala v tihi zbranosti. Ob poti se je od pokojnega poslavljalo poleg drugih zvonov iz bližnjih cerkev tudi največji zvon cesarstva, tako imenovan *Pummerin*, ki zvoni nekajkrat letno le ob velikih priložnostih; v Hofburgu pa so zagrmeli topovi, ki so v pozdrav pokojnemu prestolonasledniku ustrelili 21 streliv. Krsta s pokojnim se je ustavila pred zaprtimi vrati kapucinske cerkve. Sledil je pomenljiv obred, ko je predstavnik s palico potrkal na vrata cerk-

ve. Glas kapucina v notranjosti je vprašal, kdo je. Trkajoči je predstavil pokojnega z njegovimi vladarskimi nazivi, med katerimi tudi "Gospod Trsta". Glas iz notranjosti je odgovoril, da ga ne pozna. Ponovno je potolkel po vratih in ponovno predstavil pokojnega z drugimi častnimi naslovi. Tudi tokrat zaman. V tretje pa ga je predstavil kot Otta - umrjivega človeka, grešnika. Vrata so se odprla in sprejeli so ga. V krogu družine, kraljevih predstavnikov in škofov so pokojnega položili k večnemu počitku. Srce Otta von Habsburga so v skladu z družinsko tradicijo v nedeljo, 17. julija, pokopali ločeno v samostanu Pannonhalma na Madžarskem. Pred pogrebnimi slovesnostmi so za sinom cesarja Karla von Habsburg v preteklih dneh potekale že tri žalne slovesnosti. Dve sta bili na Bavarskem, kjer je von Habsburg večino življenja preživel in tudi umrl, ena pa v avstrijskem romarskem središču Marijino Celje. Otto von Habsburg je bil rojen

20. novembra 1912 v Avstriji, po koncu habsburške monarhije pa je njegova družina odšla v izgnanstvo v Švico in kasneje na Madeiro. Na avstrijsko ozemlje je lahko ponovno stopil šele leta 1966 po večletnem pravnem boju z avstrijsko vlado. Cesarski naslednik Otto von Habsburg, sin blaženega Karla von Habsburga, je bil tesno povezan z dogodki slovenske samostojnosti. Konec devetdesetih let, ko so bile v Sloveniji prve demokratične volitve, se je v Evropskem parlamentu zavzemal za samostojno državo Slovenijo. Naj povemo, da je bil dr. Otto von Habsburg za nekaj desetletij izvoljen za poslanca v Evropskem parlamentu kot zastopnik bavarske Krščansko-socialne zveze. Veličasten pogreb velikega in pomembnega moža bo še dolgo odmeval v srcih vseh, ki so se ga udeležili. Začutili so lahko moč in veljavo habsburške monarhije, obenem pa tudi krščansko vero, ki je v njihovem rodu globoko zakoreninjena.

Marko Manin

Foto M. Manin